

การพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

โดย

นายโกมล นมรักษ์
ผู้อำนวยการกองข้อมูลธุรกิจ
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “การพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ” ลักษณะวิชาการเมือง ของ นายโกมล นมรัชต์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ลักษณะวิชา การเมือง
ผู้วิจัย นายโกลม นมรักษ์ **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 62

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ทั้งในด้านระบบ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านกฎหมาย เพื่อให้การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล พบว่า การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลยังมีความยุ่งยากในบางประเด็น อีกทั้งยังพบว่ามีผู้อาศัยความสะดวก รวดเร็วในการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นช่องทางในการทุจริต นำมาซึ่งข้อพิพาทและคดีความ ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้อง ดังนั้น ในระยะสั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรให้ความสำคัญกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งลดและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการจดทะเบียนแบบปกติให้เป็นหน่วยบริการในลักษณะ Kiosk และให้ผู้จดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบ e-Registration ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ ทั้งนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปรับปรุงระบบ e-Registration ให้ใช้งานง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการให้บริการที่เพิ่มขึ้นใหม่ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง นอกจากนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรสร้างจิตสำนึกให้แก่ธุรกิจมีธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคลได้ ในส่วนของการดำเนินการในระยะยาว ประเทศไทยควรมีระบบการยืนยันตัวตนกลางของประเทศ เพื่อผลักดันให้ภาครัฐสามารถให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสมบูรณ์ และพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นแบบจัดแจ้ง เพื่อให้การจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยมีความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วในการเริ่มต้นธุรกิจ

ทั้งนี้ แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลในระยะสั้นเป็นสิ่งที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องประสานหรือร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการปรับปรุงและพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลในระยะยาว จำเป็นต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น จึงเห็นว่า ในขั้นตอนการดำเนินการต่อไป ควรมีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือแนวทางการดำเนินการดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

Abstract

Title Improving Business Registration for increasing efficiency

Field Politics

Name Mr. Komon Nomrak

Course NDC

Class 62

The objectives of this research are to study about the problems of the business registration system, which is still complicated and inconvenient for clients, and also the fraud problem occurring from business registration. This research also aims to study about the guidelines to improve the business registration system regarding technical system, service procedures and legal issues in order to create a fast, effective and fraud-preventable system, which makes DBD receive credible business information.

According to the gathered information, providing business registration service comprises complicated issues in some areas. Moreover, it was found that there are some people maliciously use a convenient business registration as a channel of corruption, leading to dispute and a lawsuit and also causing DBD to not receive genuine business information. In the short term, DBD therefore should modernize the current form of business registration service and should give priority to the provision of electronic services by setting up a kiosk placement at every service venues, which aims to facilitate clients to be able to fill the registration application form online via the DBD's e-Registration system. To support this action, DBD needs to prepare in various aspects including improving the e-Registration system to be easier to use and more convenient, revising relevant laws and regulations to support this new service, building up clients' understanding of e-Registration system and also raising awareness of good governance and legal compliance in business operations. In the long term, there should be the national digital identity authentication platform which will help government agencies to fully provide electronic services. Moreover, Thailand's business registration system should be altered to the notification system in order to make it more flexible, convenient and easier to start a business.

In this regard, the guidelines for short-term improvement of the business registration system are the things that the DBD can operate on its own without having to coordinate or work with other agencies. In term of long-term improvement, it however requires further discussion with other relevant agencies. To sum up, in the next step, it can be seen that the discussion among government agencies is necessary for shaping the guideline of such operation.

คำนำ

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ การปรับวิธีการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลในปัจจุบัน ยังมีความยุ่งยากในบางประเด็น อีกทั้งพบว่ายังมีผู้อาศัยความสะดวก รวดเร็วในการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นช่องทางในการทุจริต นำมาซึ่งข้อพิพาทและคดีความ ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้อง ซึ่ง ความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลจดทะเบียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าถือเป็นคลังข้อมูลธุรกิจของประเทศที่มีหน่วยงานอื่นเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ทำให้หน่วยงานดังกล่าวอาจไม่ได้ข้อมูลธุรกิจที่ถูกต้องแท้จริง และไม่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์อื่นต่อได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล พร้อมกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการอำนวยความสะดวก และเพิ่มศักยภาพความสามารถให้แก่ผู้ประกอบการ และช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้ นอกจากนี้ ยังทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนนิติบุคคลที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำต่อยอดและใช้ประโยชน์ได้ทันที ซึ่งจะส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง รวมทั้งกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ อันจะช่วยอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

(นายโกมล นมรักษ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก พลโท นักรบ บุญบัวทอง และ พันเอก ถนายน ข้าวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนวทาง และคำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของเนื้อหาทุกขั้นตอน ต่อการทำเอกสารวิจัยฉบับนี้ เพื่อให้เอกสารวิจัยนี้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณนางสาวปัทมาวดี บุญโณภาส รองอธิบดี นายจิตรกร ว่องเขตกร ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ นายกิตติศักดิ์ โชติพิณิชเศรษฐ์ นิติกรชำนาญการพิเศษ นางสาวจิตอาภา กุลวานิช นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ นายรุ่งสยาม เนียมสวย และ นางสาวธัญนิตา บุญสิน นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ รวมถึงผู้แทนสำนักงานกฎหมายและสำนักงานบัญชีชั้นนำ และผู้ประกอบการผู้ตอบแบบสอบถามของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ รวมถึงข้อมูล ความคิดเห็น และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่ได้สนับสนุนและมอบโอกาสอันมีค่ายิ่ง ให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าศึกษาในหลักสูตร วปอ. สถาบันชั้นนำของชาติทางการศึกษาเชิงสหวิทยาการ ด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคง ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพ อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความรู้และความสามารถในการดำเนินภารกิจที่เกี่ยวข้องในระดับสากล อันจะช่วยขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐและยุทธศาสตร์ชาติด้านการต่างประเทศให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป

(นายโกมล นมรักษ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดการปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล	14
กรอบแนวคิดในการวิจัย	16
สรุป	17
บทที่ 3 ระบบจดทะเบียนนิติบุคคล การพัฒนาและ	
   และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	18
รูปแบบการจดทะเบียนนิติบุคคล (องค์กรธุรกิจ) ในประเทศไทย	18
กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทย	21
ขั้นตอนและรายละเอียดการจดทะเบียนนิติบุคคล	38
การพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทย	41
สภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยาก	
และไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียน	
นิติบุคคล	48
ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของต่างประเทศ สภาพปัญหาและการพัฒนา	53
สรุป	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจดทะเบียนนิติบุคคล	59
สรุปสภาพปัญหาและปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา	59
แนวทางการพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ	61
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	75
สรุป	76
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	79
สรุป	79
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	91
ผนวก ก สรุปข้อคิดเห็นจากการประชุมแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ	
และยกระดับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2563	92
ผนวก ข รายงาน Doing Business 2020 ด้านการเริ่มต้นธุรกิจ	95
ผนวก ค บันทึกช่วยจำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	101
ประวัติย่อผู้วิจัย	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3 – 1	กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน	34
4 – 1	ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ สำหรับค่าวัสดุ อุปกรณ์ และค่าเสียเวลา	59
4 – 2	ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ สำหรับการจัดเก็บเอกสาร	63

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1 - 1	ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในปัจจุบัน	3
2 - 1	SIPOC model	14
2 - 2	สรุปกระบวนการและวิธีศึกษา	16
3 - 1	รูปแบบองค์กรธุรกิจ	21
3 - 2	ขั้นตอนการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration	41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของโลกที่ไร้พรมแดน สภาพการค้า การลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างมีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้แต่ละประเทศต่างออกนโยบายและมาตรการหลายอย่างเพื่อสนับสนุน ดึงดูด และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการประกอบธุรกิจและการลงทุนภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการออกมาตรการส่งเสริมการลงทุน การยกเว้นภาษี การลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ การพัฒนาระบบการให้บริการ และการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ

การจดทะเบียนนิติบุคคลถือเป็นอีกเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา รักษาความปลอดภัย และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยระบบจดทะเบียนนิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสจะช่วยส่งเสริมการประกอบกิจกรรมทางการค้าต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ รวมถึงช่วยพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชน (private sector) หรือ SMEs นอกจากนี้ยังส่งผลต่อจำนวนบริษัทตั้งใหม่ การสร้างงาน เพิ่มการลงทุนในประเทศ และช่วยลดการประกอบธุรกิจนอกระบบ ซึ่งทำให้ข้อมูลธุรกิจ รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลทางภาษี มีความถูกต้องและมีคุณภาพ สามารถสะท้อนหรือบ่งชี้ถึงสภาพเศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการค้าของประเทศ และต่อผู้ประกอบการในการนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาตัดสินใจประกอบธุรกิจได้มากขึ้น จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้แต่ละประเทศต่างออกนโยบายหรือมาตรการหลายอย่างในการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลมีความสะดวกและรวดเร็ว อาทิ ลดระยะเวลาในการยื่นคำขอจดทะเบียน การให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมแบบเหมาจ่าย การจัดทำเอกสารที่มีรูปแบบแบบแผน การลดหรือเลิกการกำหนดทุนขั้นต่ำ การใช้หมายเลขทะเบียนนิติบุคคลเดียวกันภายในภูมิภาคของตน เช่น สหภาพยุโรปได้พัฒนาระบบ European Unique Identifier (EUID) ซึ่งเป็นระบบการใช้หมายเลขทะเบียนนิติบุคคลเดียวกันระหว่างบริษัทแม่และสาขาของบริษัทที่ตั้งขึ้นในประเทศสมาชิกอื่น ๆ เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสาขาของบริษัทที่จัดตั้งในประเทศสมาชิกอื่น เป็นต้น นอกจากนี้ หลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาการให้บริการจดทะเบียนและการจัดส่งเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการดำเนินการแก่ผู้ประกอบการ ป้องกันปัญหาการฉ้อโกงหรือการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล อีกทั้งยังช่วยให้หน่วยงานจดทะเบียนนิติบุคคล สามารถเชื่อมโยงบริการและข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้

และไม่เพียงการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลให้มีความสะดวกและรวดเร็วหลายประเทศได้กำหนดหลักเกณฑ์และออกกฎระเบียบ เพื่อสนับสนุนให้มีการจัดตั้งธุรกิจหรือการลงทุนในประเทศของตน เช่น อิตาลี สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน ได้กำหนดให้การจัดตั้งธุรกิจสามารถกระทำได้โดยบุคคลเพียงคนเดียว อันเป็นการสนับสนุนการลงทุนและจัดตั้งธุรกิจซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงออกกฎระเบียบเพื่อกำกับให้การจดทะเบียนนิติบุคคลและการประกอบธุรกิจมีความน่าเชื่อถือและโปร่งใส เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสิ้นสุดคุณสมบัติของกรรมการ ซึ่งมีผลต่อการเลิกกิจการ เช่น ประเทศอังกฤษกำหนดให้กรรมการบริษัทขาดคุณสมบัติ หากไม่ดำเนินการหรือทำผิดกฎหมาย อาทิ ไม่จัดทำรายงานบัญชีไม่ชำระภาษี หรือเคลื่อนย้ายทรัพย์สินของบริษัทเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น

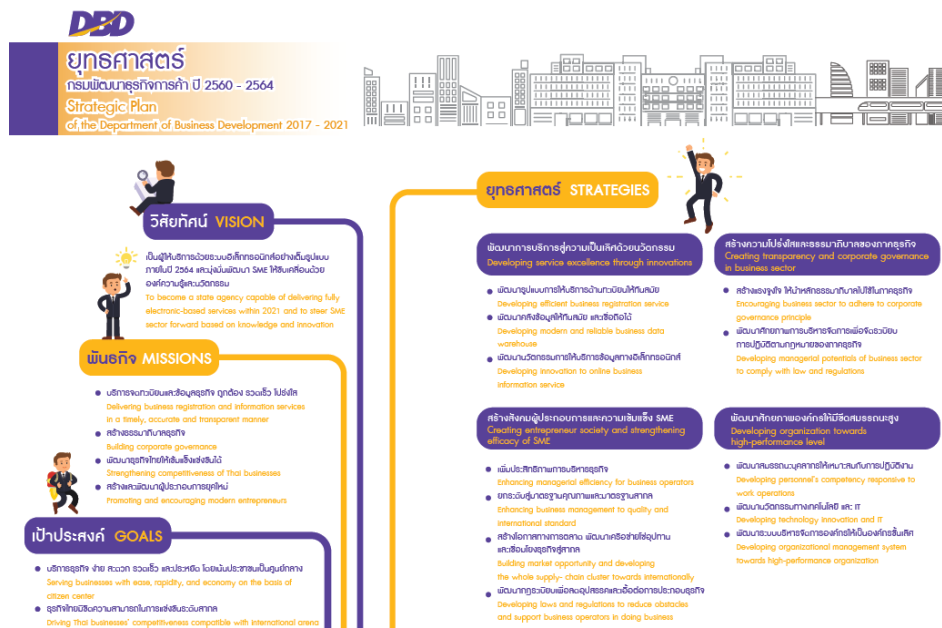
ในส่วนของประเทศไทย นับตั้งแต่ปี 2546 รัฐบาลไทยได้มีนโยบายให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวกและรวดเร็วขึ้น อีกทั้งเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนต่างประเทศที่จะเข้ามาประกอบธุรกิจในไทย จึงมีการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชน โดยลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการลงร้อยละ 30-50 การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการยกระดับการบริการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ สะดวก ทันสมัย และเข้าถึงง่าย สนับสนุนการประกอบธุรกิจแบบดิจิทัล สอดคล้องนโยบาย Thailand 4.0 ที่เน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปสู่ Value-Based Economy ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาค้า การลงทุนและเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมให้ก้าวหน้า มั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นการยกระดับให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ง่ายต่อการเริ่มต้นธุรกิจตามรายงานการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลก หรือ Doing Business ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอนระยะเวลาการให้บริการ ค่าใช้จ่าย ระบบอำนวยความสะดวกของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ของรัฐ ว่ามีส่วนสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร โดยในรายงานผลการวิจัย Doing Business ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดในการสำรวจทั้งหมด 10 ด้าน ครอบคลุมพื้นฐานของวงจรธุรกิจตั้งแต่การเริ่มต้นจัดตั้งธุรกิจ จนถึงการปิดกิจการ ได้แก่ การเริ่มต้นธุรกิจ การขออนุญาตก่อสร้าง การขอใช้ไฟฟ้า การจดทะเบียนสินทรัพย์ การได้รับสินเชื่อ การคุ้มครองผู้ลงทุนเสียงข้างน้อย การชำระภาษี การค้าระหว่างประเทศ การบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง และการแก้ไขปัญหาล้มละลาย ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เห็นชอบให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ประสานการดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงบริการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบธุรกิจตามรายงาน Doing Business ของธนาคารโลก โดยให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการปรับปรุงบริการด้านการเริ่มต้นธุรกิจ (Starting a Business) ตามรายงานดังกล่าวอีกด้วย

เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการปรับปรุงภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในฐานะเป็นหน่วยงาน

“ต้นสายปลายทาง” สำหรับการประกอบธุรกิจในประเทศไทยอย่างแท้จริง โดยมีภารกิจ หน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโดยตรง ตั้งแต่การบริการจดทะเบียนนิติบุคคล การบริการข้อมูลธุรกิจ การพัฒนาส่งเสริมให้ธุรกิจเข้มแข็งสามารถแข่งขันได้ และการสร้างธรรมาภิบาลธุรกิจ โดยในด้านการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งเป็นภารกิจหลักประการหนึ่ง กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้กำหนดแนวนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลให้มีคุณภาพ และทันสมัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย ทั้งการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ เช่น ลดจำนวนผู้เริ่มก่อการในการจัดตั้งบริษัท จาก 7 คน เหลือเพียง 3 คน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถจัดตั้งธุรกิจได้ง่ายมากขึ้น อนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจดทะเบียนบริษัทไปพร้อมกันภายในวันเดียวกันได้ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนใหม่เป็นแบบอัตราคงที่ (Flat Rate) และลดอัตราค่าธรรมเนียมลงร้อยละ 30 จากอัตราค่าธรรมเนียมใหม่แบบคงที่ (Flat Rate) สำหรับการยื่นจดทะเบียนผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) นอกจากนี้ กรมยังปรับปรุงกระบวนการให้บริการ เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เช่น ปรับปรุงแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนให้กรอกง่ายมากยิ่งขึ้น เพิ่มหน่วยให้บริการแก่ผู้ประกอบการ ให้บริการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทข้ามเขต รวมถึงนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาปรับปรุงการให้บริการ การจัดเก็บข้อมูลนิติบุคคล พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลการเริ่มต้นธุรกิจ โดยให้บริการรับจดทะเบียน ณ จุดเดียว (Single Point) และพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)

ทั้งนี้ ในปัจจุบัน กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นผู้ให้บริการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบภายในปี 2564 และมุ่งพัฒนา SME ให้ขับเคลื่อนด้วยความรู้และนวัตกรรม

แผนภาพที่ 1 - 1 ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในปัจจุบัน

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

แม้ว่ากรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ การปรับวิธีการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ใช้บริการ (บุคคลทั่วไป สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานบัญชีที่ให้บริการรับจดทะเบียน) และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลยังมีความยุ่งยากในบางประเด็น เช่น การจองชื่อนิติบุคคล หรือระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ของกรมยังใช้งานยาก นอกจากนี้ ยังพบว่ามีความเสี่ยงความสะดวกรวดเร็วในการจดทะเบียนนิติบุคคล เป็นช่องทางในการทุจริต นำมาซึ่งข้อพิพาทและคดีความ เช่น ผู้จดทะเบียนไม่ได้มีการประกอบการตามสำนักงานแห่งใหญ่ที่ได้ยื่นจดทะเบียน หรือมีการขอจดทะเบียนทุนจำนวนมาก โดยแสดงหลักฐานว่าได้ชำระเงินลงทุนเป็นเงินสดซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงและความเป็นไปได้ในการชำระเงินลงทุนตามปกติทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีประชาชนถูกหลอกลวงให้เข้าร่วมหรือถูกแอบอ้างชื่อมาใช้ในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด เพื่อนำไปขอโควตาสลากกินแบ่งรัฐบาล ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้อง ทั้งนี้ ความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลจดทะเบียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าถือเป็นคลังข้อมูลธุรกิจของประเทศที่มีหน่วยงานอื่นเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้หน่วยงานดังกล่าวอาจไม่ได้ข้อมูลธุรกิจที่ถูกต้องแท้จริง และไม่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์อื่นต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาสู่ชาติการค้า ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 และเป็นการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ ตามยุทธศาสตร์ที่ 6 จึงมีความจำเป็นที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าต้องศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล พร้อมกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการอำนวยความสะดวกและเพิ่มศักยภาพความสามารถให้แก่ผู้ประกอบการ และช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้ นอกจากนี้ ยังทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนนิติบุคคลที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำต่อ ยอดและใช้ประโยชน์ได้ทันที ซึ่งจะส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ อันจะช่วย

อำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

ขอบเขตของการวิจัย

พิจารณาและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบทะเบียนนิติบุคคล ทั้งในด้านระบบ กระบวนการให้บริการ และด้านกฎหมาย เพื่อให้การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการศึกษา ศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)
  2. แหล่งข้อมูล
    - 2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เช่น ผู้ใช้บริการระบบ ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า
    - 2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เอกสารวิชาการ และ website
  3. วิธีการเก็บข้อมูล
    - 3.1 คั่นคว้าจากข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เช่น ผู้ใช้บริการระบบ และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (ผู้อำนวยการกองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน)
    - 3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารและ website และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา
4. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 4.1 สรุปรวม ประมวล และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
  - 4.2 จัดเตรียมข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ จากเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนนิติบุคคล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง
2. ทำให้ทราบแนวทางในการดำเนินการปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคลให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ อันจะช่วยอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

คำจำกัดความ

นิติบุคคล	หมายถึง	กลุ่มบุคคล องค์กร หรือทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เป็นกองทุนเพื่อดำเนินกิจการอันใดอันหนึ่ง ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นบุคคลอีกประเภทหนึ่งที่มีใช้บุคคลธรรมดา นิติบุคคลจะมีขึ้นได้ก็แต่ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่น นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง นอกจากนี้ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นได้เฉพาะแก่บุคคลธรรมดาเท่านั้น ตัวอย่างของนิติบุคคล เช่น กระทรวง ทบวง กรม องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา บริษัทจำกัด มูลนิธิ
ห้างหุ้นส่วน	หมายถึง	สัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น
บริษัทจำกัด	หมายถึง	การที่บุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปร่วมกันทำกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากการดำเนินกิจการนั้นมาแบ่งปันกัน
เทคโนโลยีสารสนเทศ	หมายถึง	เทคโนโลยีสำหรับการประมวลผลสารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมถึงการรับ-ส่ง การแปลง การจัดเก็บ การประมวลผล และการค้นคืนสารสนเทศ ในการประยุกต์ การบริการ และพื้นฐานทางเทคโนโลยี สามารถแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร และข้อมูลแบบมัลติมีเดีย ซึ่งในแต่ละกลุ่มนี้ยังแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้อีกมากมาย องค์กรประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ ยังต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น เซิร์ฟเวอร์ (คอมพิวเตอร์) เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบเครือข่าย (การสื่อสาร) โดยมีการส่งข้อมูลต่าง ๆ ไปยังเครื่องลูก (ข้อมูลแบบมัลติมีเดีย)
อิเล็กทรอนิกส์	หมายถึง	วิทยาศาสตร์กายภาพแขนงหนึ่งที่น่ามาประยุกต์ใช้กับการศึกษาวงจรไฟฟ้าที่ใช้สารกึ่งตัวนำและอุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งควบคุมการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนได้

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน รวมถึงเป็นการบูรณาการเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

ทั้งนี้ ภารกิจของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าด้านการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล สนับสนุนการดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาสู่ชาติการค้า และยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่

1. “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปจุดเริ่มต้นหรือพื้นฐานทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบของประเทศ และนำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่

2. “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่นาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง พื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล

3. “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการพัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด

ในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีวัตถุประสงค์ในการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ให้มีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา

1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย นับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของหน่วยงานรัฐ และมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์เงื่อนไขและการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศ สู่ความสมดุลและยั่งยืน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งเป็นฉบับล่าสุด ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2580) และเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศที่ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 โดยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนานวัตกรรม เพื่อนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ อันจะช่วยยกระดับศักยภาพของประเทศ ทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ทั้งในเรื่องกระบวนการผลิต รูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ และใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมบูรณาการวิจัยและพัฒนากับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และการพัฒนานวัตกรรม ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

2. แนวคิดเกี่ยวกับงานบริการและการบริการภาครัฐ

สำหรับหน่วยราชการที่มีภารกิจหลักในการให้บริการประชาชน เช่น การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ต้องยึดหลักการบริหารจัดการองค์กรที่ดี โดยให้ความสำคัญกับการให้บริการและการพัฒนาคุณภาพของบริการ และวางกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับหลักการบริการและการบริการภาครัฐ ดังนี้

2.1 นิยาม “การบริการ”

การบริการ คือ การให้ความช่วยเหลือ หรือการดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ลักษณะของการบริการมีทั้งไม่มีรูปร่างหรือตัวตน ไม่สามารถสัมผัสหรือจับต้องได้ ทั้งนี้ ลักษณะการบริการที่ดี ประชาชนต้องมาก่อนเสมอ หมายถึง คำนึงถึงประชาชนก่อนสิ่งอื่นใด ประชาชนถูกเสมอไม่ว่าประชาชนจะพูดจะทำอย่างไร ต้องไม่โต้แย้งเพื่อยืนยันว่าประชาชนผิด และให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส เพื่อให้ประชาชนรู้สึกอบอุ่นสบายใจ เมื่อได้รับการบริการที่ดี ผู้รับบริการก็จะเกิดความประทับใจ และชื่นชมองค์กร ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

2.2 การให้บริการภาครัฐ

การให้บริการประชาชนถือเป็นนโยบายที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญ และพยายามผลักดันและพัฒนาการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้ การพัฒนาการให้บริการภาครัฐได้นำเอาแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นหลักคิดสำคัญ และได้มีการออกกฎหมาย

ระเบียบ ตลอดจนแผนงานต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาพระราชกรณียกิจ ตลอดจนการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาการให้บริการภาครัฐ เช่น พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 โดยภายใต้พระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ทุกส่วนราชการได้กำหนดขั้นตอน ระยะเวลาในการให้บริการ และการพิจารณาอนุญาต ซึ่งต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2560 เห็นชอบให้ทุกส่วนราชการยกระดับการบริการภาครัฐ ระยะที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีระบบการติดตามผลการให้บริการประชาชน (Tracking System) ที่มารับบริการให้ได้รับบริการจากภาครัฐภายในระยะเวลาที่กำหนด ระบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มารับบริการภาครัฐ (Citizen Feedback) ตลอดจนการจัดทำคู่มือประชาชนเอกสารราชการ 2 ภาษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการภาครัฐ

“เทคโนโลยีสารสนเทศ” หมายถึง การนำระบบคอมพิวเตอร์ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ หรือเครื่องมือแบบอัตโนมัติ มาประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ โดยนำระบบมาติดต่อสื่อสารระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ รวมทั้งการติดต่อสื่อสารทำงานร่วมกันของระบบสารสนเทศของทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สำหรับการจัดการและการให้บริการ

เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพขององค์กรหรือธุรกิจ เนื่องจากภายใต้โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีการแข่งขันทางธุรกิจสูง องค์กรที่มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว จะสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ดังนั้น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กร จะช่วยลดขั้นตอนการทำงานและค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น รวมถึงสร้างความแข็งแกร่งและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพในดำเนินกิจกรรมขององค์กรอีกด้วย

ในหน่วยงานด้านการให้บริการประชาชน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน แบ่งเป็นสองด้านหลัก คือ ด้านการประมวลผลเพื่อการให้บริการ และการประมวลผลเพื่อช่วยการบริหารและจัดการ โดยมีแผนงานสารสนเทศเป็นหน่วยงานภายในองค์กรที่รับผิดชอบและดูแลโครงสร้าง เพื่อการประมวลผลพื้นฐาน (Basic infrastructure) ขององค์กร จัดหาและพัฒนาโปรแกรมประยุกต์สำหรับการประมวลผลให้หน่วยงานภายใน และสนับสนุนการบริหารและจัดการให้กับหน่วยงานบริหารระดับสูง

4. รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government)

รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) หมายถึง การออกแบบและปรับเปลี่ยนรูปแบบบริการของรัฐโดยอาศัยข้อมูลดิจิทัลเพื่อสร้างบริการของรัฐในรูปแบบใหม่ ผ่านเทคโนโลยี Mobile Social Cloud Technology ในยุคอินเทอร์เน็ต โดยมีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่

1. Reintegration เป็นการบูรณาการการทำงาน of หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการกำกับควบคุมการบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ
2. Needs-based holism เป็นการปรับปรุงองค์กรภาครัฐเพื่อให้เกิดการให้บริการสาธารณะที่ให้ความสำคัญต่อการนำความต้องการของพลเมืองมาเป็นศูนย์กลาง

3. Digitalization เป็นการใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการนำระบบบริหารสารสนเทศมาใช้ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งจะเข้ามาแทนที่วิธีการทำงานแบบเดิม

รัฐบาลดิจิทัลจึงเป็นการนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับการทำงานภาครัฐให้มีความทันสมัย เพื่อสร้างบริการที่มีคุณค่าสู่ประชาชน ด้วยการทำงานอย่างเป็นระบบและพึงพาทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานอิสระ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และปัจเจกบุคคลที่มีบทบาทในฐานะผู้ให้และผู้ใช้ข้อมูล รวมถึงร่วมสรรค์สร้างสาระที่จำเป็นและสำคัญต่อการให้บริการของภาครัฐ

การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ได้มีการกล่าวถึงในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ และให้บูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลและสามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และล่าสุด ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาระบบการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมีสาระสำคัญ คือ

1. ให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
2. ให้มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance) เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ
3. ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล (Digitization) เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน
4. ให้หน่วยงานของรัฐแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน (Integration)
5. ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล (Open Government Data) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์สำหรับต่อยอดและพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ได้

5. แนวคิดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

การจดทะเบียนออนไลน์ถือเป็นการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (e-Business) ซึ่งหมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่กระทำขึ้นระหว่างหน่วยธุรกิจ บุคคล รัฐ ตลอดจนองค์กรเอกชนหรือองค์กรของรัฐใด ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การค้า และการติดต่องานราชการ โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เช่น การซื้อ-ขายสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต, การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์, การสมัครสมาชิกผ่านระบบออนไลน์, การตกลงทำสัญญาซื้อ-ขาย หรือสัญญาตกลงตามข้อบังคับต่าง ๆ บนเครือข่าย, การโอนเงินด้วยระบบอัตโนมัติผ่านระบบเครือข่าย, การสื่อสารรับ-ส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเครือข่ายการสื่อสาร และการสอบถามข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นที่นิยม เนื่องจากทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ลดค่าใช้จ่าย สะดวกรวดเร็วและสามารถดำเนินการได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว และมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมประจำวันมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสามารถรองรับการทำธุรกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นส่วนเสริมหรือประกอบกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน โดยกฎหมายธุรกรรมมิได้เข้าไปแทนที่บทบัญญัติในกฎหมายฉบับอื่นแต่อย่างใด ดังนั้น การทำนิติกรรมต่าง ๆ ในทางแพ่ง เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่า เป็นต้น ย่อมอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งกำหนดลักษณะ รูปแบบและวิธีการทำสัญญา สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบคู่สัญญาในสัญญาต่าง ๆ อย่างไรก็ดี เมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับการทำธุรกรรม จึงมีข้อพิจารณาถึงสถานะทางกฎหมาย ความสมบูรณ์และการบังคับใช้กฎหมาย กับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ว่าสามารถบังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่ ดังนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ จึงได้บัญญัติหลักเกณฑ์รองรับการแสดงเจตนา ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้คู่สัญญา ยกขึ้นปฏิเสธได้ว่าไม่มีบทบัญญัติรองรับผลทางกฎหมาย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำรายงานการศึกษาฉบับนี้ ผู้จัดทำได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ได้แก่

1. วิทยานิพนธ์ เรื่อง การจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต : ความเป็นไปได้จากมุมมองของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ของนางสาวรุจิรา จงแจ่ม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ตจากมุมมองของข้าราชการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ในการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต

วิทยานิพนธ์ฯ พบว่า การรับจดทะเบียน การรับเอกสาร และการจัดเก็บเอกสาร มีความเป็นไปได้ในระดับปานกลางที่จะจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ในการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่

1. การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการปรับปรุงการบริการภาครัฐ
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544
3. ความคิดเห็นของข้าราชการที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. การยอมรับของข้าราชการเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต

ส่วนปัจจัยที่มิมีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ในการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่ นโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

2. รายงานผลการศึกษาระบบบูรณาการ “โครงการศึกษาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)” ของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รายงานการศึกษาระบบบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจดทะเบียนนิติบุคคลทั้งด้านรูปแบบ ขั้นตอน กระบวนการ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร บริบททางสังคมและความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอด้านนโยบายและแผนพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration Road Map) ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนผู้ใช้บริการสามารถยื่นจดทะเบียนได้ด้วยตนเองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การจดทะเบียนง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และมีค่าใช้จ่ายที่น้อยลง

รายงานฯ ได้เสนอว่า ในเบื้องต้น การพัฒนาระบบ e-Registration ควรใช้แนวทางการลงลายมือชื่อตามมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และค่อยพัฒนาเป็นการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ต่อไป โดยคำนึงถึงความพร้อมและความเหมาะสมด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ ในการพัฒนาระบบดังกล่าว มีปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณา เช่น การลงนามในคำขอจดทะเบียน การชำระค่าธรรมเนียม การยื่นเอกสารประกอบการจดทะเบียน การติดต่อกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

3. การศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง การยกระดับการให้บริการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน-บริษัททางอิเล็กทรอนิกส์ ของนายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์

รายงานการศึกษาระบบบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระบบจดทะเบียนปัจจุบันและระบบจดทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม เพื่อหาข้อดีข้อเสีย และศึกษากฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง กระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลในปัจจุบัน เพื่อเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนและพัฒนากระบวนการใหม่ สำหรับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) รวมถึงมาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)

รายงานฯ ได้เสนอว่า ในการพัฒนาระบบการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน-บริษัททางอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านหลักข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบให้ง่ายต่อการใช้ หลักการเน้นประโยชน์และความคุ้มค่า ความโปร่งใสและการบูรณาการเชื่อมโยง ความเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมและการประกอบธุรกิจของประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดในการยกระดับการให้บริการด้านการจดทะเบียนนิติบุคคล และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว การปรับปรุงและพัฒนาระบบดังกล่าวเพื่อที่จะสามารถให้บริการทางออนไลน์ได้มีประเด็นต้องพิจารณาหลายประการ ทั้งประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ได้แก่ วิธีการลงลายมือชื่อ ตราประทับ อักษรแสตมป์ และประเด็นอื่น ๆ อันเกี่ยวข้องการออกแบบกระบวนการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน-บริษัททางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนต้องมีลายมือชื่อสำหรับการจดทะเบียนหรือไม่ และ

การยอมรับและผูกพัน ในข้อมูลการจดทะเบียนการยื่นยื่นตัวตน การส่งเอกสารหลักฐานประกอบคำขอจดทะเบียน การชำระค่าธรรมเนียม การส่งใบสำคัญและใบเสร็จรับเงิน รวมถึงหนังสือรับรองทางอิเล็กทรอนิกส์และสำเนาคำขอจดทะเบียน ทั้งนี้ ในระยะเริ่มแรก การพัฒนาระบบ e-Registration ควรเริ่มจากการใช้การลงลายมือชื่อโดยใช้แนวทางตามมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (Username & Password) ก่อน และหากต่อไป ผู้ประกอบการมีความพร้อมและความเข้าใจในการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น จึงพัฒนาระบบเป็นการจดทะเบียนโดยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 26 โดยผู้ขอจดทะเบียนเท่านั้น เป็นผู้มีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเมื่อทุกภาคส่วนมีความพร้อม โดยหน่วยงานรัฐได้พัฒนาระบบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความแพร่หลาย ทุกคนสามารถมีได้ และมีค่าใช้จ่ายที่ถูกลงหรือไม่มีเลย จึงค่อยพัฒนาระบบเป็นการจดทะเบียนโดยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนมีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

4. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง การยกระดับระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ของนายโกมล นมรักษ์

รายงานการศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ทำให้การใช้งานระบบในบางขั้นตอนยุ่งยากและไม่สะดวก ส่งผลให้มีผู้ใช้ระบบไม่มากเท่าที่ควร เพื่อที่จะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงระบบ รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (หากจำเป็น) และมาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง

รายงานฯ ได้เสนอแนวทางในการดำเนินการ รวมถึงมาตรการในการเตรียมความพร้อมเพื่อสนับสนุนให้มีผู้ใช้ระบบ e-Registration มากขึ้น ดังนี้

4.1 การปรับปรุงระบบ e-Registration เช่น เพิ่มช่องทางในการยื่นยื่นตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ใช้บริการไม่ต้องเดินทางมาแสดงตัวตนกับนายทะเบียน เพิ่มรูปแบบการกรอกข้อมูลคำขอจดทะเบียนแบบง่าย สำหรับการยื่นคำขอฯ ที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน และเพิ่มช่องทางให้ผู้แทนจดทะเบียน (สำนักงานกฎหมาย/สำนักงานบัญชี) สามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ โดยที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลไม่จำเป็นต้องมี Username & Password เพื่อเข้าระบบและลงลายมือชื่อ รวมถึงปรับปรุงวิธีการจัดเก็บ บันทึกลงและตรวจสอบอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการ

4.2 การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้สามารถออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ และยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับเขตพื้นที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน รวมถึงปรับปรุงระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อรองรับการให้บริการภายใต้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ที่ได้รับการปรับปรุงใหม่

4.3 มาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง เช่น เพิ่มจำนวน

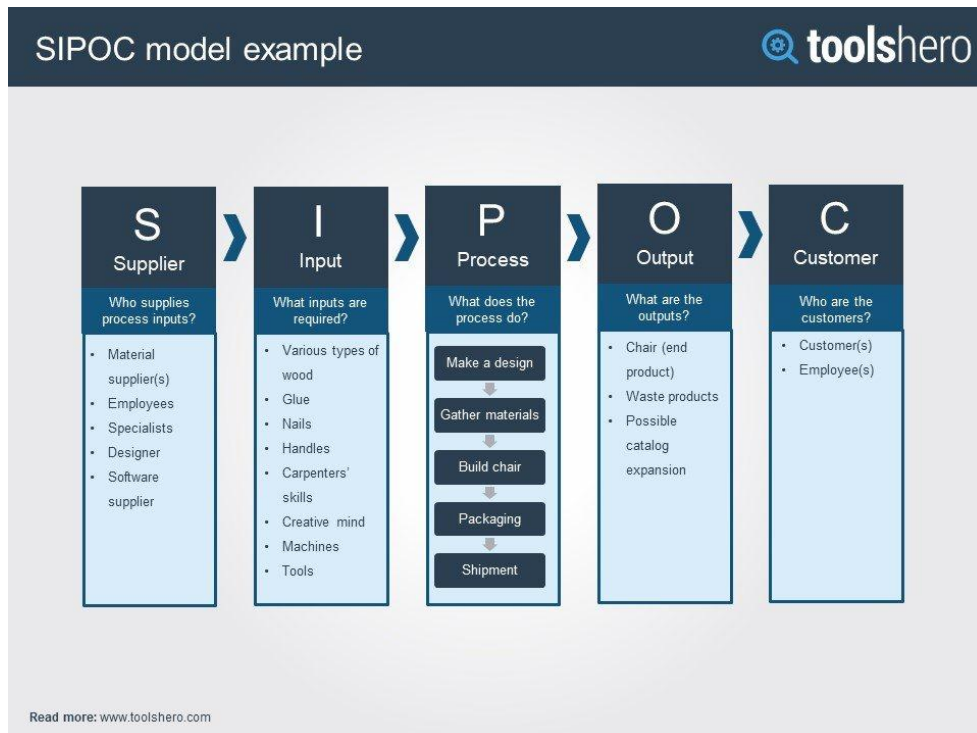
นายทะเบียน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และอุปกรณ์สำนักงาน ให้สามารถรองรับปริมาณคำขอที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ที่จะเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงอบรมเจ้าหน้าที่กรม และการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ขอใช้บริการ

แนวทางการปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

แนวทางการศึกษาการพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยนำ SIPOC model มาเป็นหลักการในการจัดทำกรอบความคิด มีรายละเอียดดังนี้

1. Suppliers (ผู้ส่งมอบ) หมายถึง บุคคลหรือองค์กรที่ส่งปัจจัยนำเข้าให้หน่วยงานในการทำงาน
2. Input (ปัจจัยนำเข้า) หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในกระบวนการ เช่น เงิน บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูล นโยบาย กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ
3. Process (กระบวนการ) หมายถึง กิจกรรมที่เชื่อมโยงกัน เพื่อจุดมุ่งหมายในการส่งมอบผลผลิตหรือบริการให้แก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภายในและภายนอกส่วนราชการ
4. Output (ผลผลิต) หมายถึง สินค้าและบริการที่ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. Customers (ผู้รับบริการ) หมายถึง ลูกค้าหรือผู้ที่มารับบริการจากส่วนราชการ โดยตรง หรือผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ รวมทั้งผู้รับบริการที่เป็นส่วนราชการด้วย

แผนภาพที่ 2 - 1 SIPOC model

ที่มา: www.toolshero.com

ในการจัดทำกรอบความคิด จะระบุบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะเป็นผู้ส่งมอบ ปัจจัยนำเข้าผ่านกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ โดยพิจารณาปัจจัยนำเข้ามาศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึง สภาพปัญหาของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบทะเบียนนิติบุคคล ทั้งในด้านระบบ กระบวนการให้บริการ และด้านกฎหมาย ส่งผลให้การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและ ป้องกันการทุจริตได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลผลิตที่สอดคล้องหรือตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ส่งมอบ (Supplier) ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

1.2 ผู้ใช้บริการ ได้แก่ บุคคลทั่วไป สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานบัญชีที่ให้บริการ

รับจดทะเบียน

2. ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย แนวคิด/ทฤษฎี นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการ ให้บริการภาครัฐ กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทย รายงานการศึกษา/เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบการจดทะเบียนนิติบุคคล (องค์กรธุรกิจ) ในประเทศไทย ขั้นตอนและวิธีการการจดทะเบียนนิติบุคคลในปัจจุบัน การพัฒนาระบบจดทะเบียน นิติบุคคลของประเทศไทย สภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคลที่ยังมีความยุ่งยาก และไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ ปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล รวมทั้งระบบ จดทะเบียนนิติบุคคลของต่างประเทศ สภาพปัญหาและการพัฒนา

3. ปัจจัยกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย นำปัจจัยนำเข้ามารวบรวม ประมวลผล วิเคราะห์ โดยพิจารณาแนวคิด/ทฤษฎี นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการให้บริการภาครัฐ รายงาน การศึกษา/เอกสารทางวิชาการ กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล การพัฒนา และการตรวจสอบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงมาตรการและกระบวนการทำงานที่เป็นไปได้ให้ สอดคล้องกับการพัฒนาแก้ไขกฎระเบียบและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมารองรับ

4. ผลผลิต (Output) ประกอบด้วย

4.1 ทราบถึงสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล ที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง

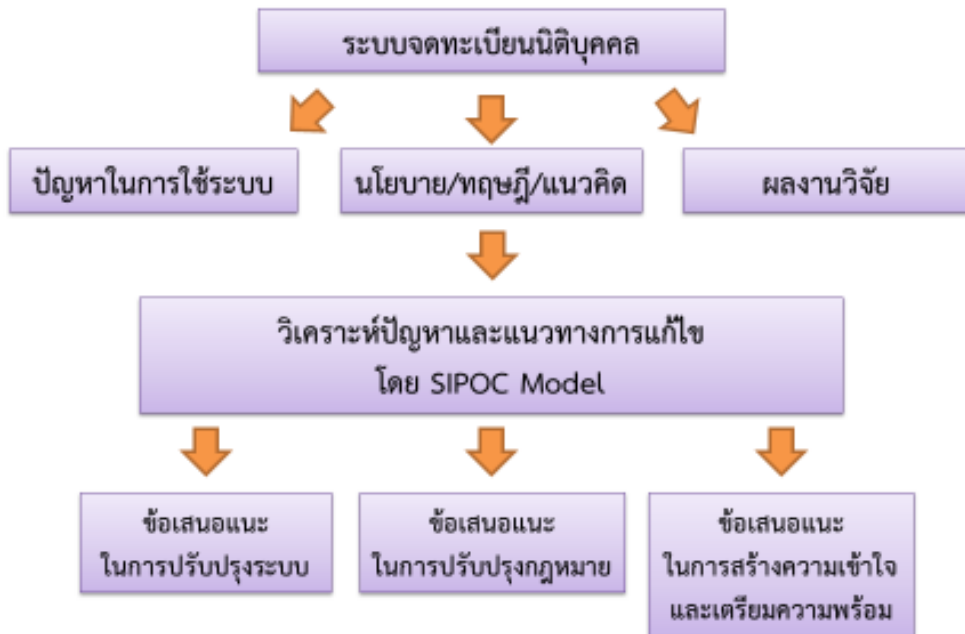
4.2 แนวทางในการดำเนินการปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคลให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ อันจะช่วยอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และทำให้กรมพัฒนา ธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

5. ผู้รับบริการ (Customers) ได้แก่ ผู้ใช้บริการ (บุคคลทั่วไป สำนักงานกฎหมายหรือ สำนักงานบัญชีที่ให้บริการรับจดทะเบียน)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตาม SIPOC model โดยศึกษาลักษณะและสภาพปัญหาของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล รวมทั้งนำนโยบายและแนวคิด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แนวคิดเกี่ยวกับงานบริการและการบริการภาครัฐ แนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการภาครัฐ รัฐบาลดิจิทัล หรือ Digital Government และแนวคิดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาศึกษาวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคลที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง อันจะนำไปสู่แนวทางในการดำเนินการปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคลให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

แผนภาพที่ 2 - 2 สรุประบวนการและวิธีศึกษา

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

สรุป

รายงานการศึกษาฉบับนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาเป็นหลักการในการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. แนวคิดเกี่ยวกับงานบริการและการบริการภาครัฐ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการภาครัฐ
4. รัฐบาลดิจิทัล หรือ Digital Government
5. แนวคิดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

และนอกเหนือจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้ศึกษาวิจัยยังได้ศึกษาผลงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์ เรื่อง การจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต : ความเป็นไปได้จากมุมมองของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ของนางสาวรุจิรา จงแจ่ม
2. รายงานผลการศึกษาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. การศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง การยกระดับการให้บริการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน-บริษัททางอิเล็กทรอนิกส์ ของนายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์
4. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง การยกระดับระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ของนายโกมล นมรัักษ์

ทั้งนี้ ในการศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตาม SIPOC model โดยศึกษาลักษณะและสภาพปัญหาของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล รวมทั้งนำนโยบายและแนวคิด ประกอบผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาศึกษาวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง อันจะนำไปสู่แนวทางในการดำเนินการปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคลให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

บทที่ 3

ระบบจดทะเบียนนิติบุคคล การพัฒนา และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

รูปแบบการจดทะเบียนนิติบุคคล (องค์กรธุรกิจ) ในประเทศไทย

การประกอบธุรกิจการค้าอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ ทั้งโดยบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของกิจการโดยลำพัง หรืออาจดำเนินการโดยร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นเป็นกลุ่มคณะก็ได้ การตัดสินใจเลือกดำเนินธุรกิจการค้าในรูปแบบใดนั้น ผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน เช่น จำนวนผู้เริ่มลงทุน ลักษณะของกิจการค้า จำนวนเงินทุนที่มี ความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น เพื่อให้การประกอบธุรกิจนั้นประสบผลสำเร็จและนำมาซึ่งผลประโยชน์และกำไรสูงสุด

รูปแบบองค์กรธุรกิจในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกัน 2 แบบ คือ

1. รูปแบบองค์กรธุรกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล

1.1 กิจการเจ้าของคนเดียว คือ ธุรกิจที่มีบุคคลคนเดียวเป็นผู้ลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการโดยลำพัง กิจการในลักษณะนี้ หากเข้าข่ายเป็นกิจการตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 เจ้าของกิจการต้องยื่นขอจดทะเบียนพาณิชย์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้เริ่มประกอบกิจการ

1.2 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (ประเภทไม่จดทะเบียน) คือ การประกอบธุรกิจที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน เรียกว่า “หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด” ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจอย่างไม่จำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนสามัญนี้จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ก็ได้ หากจดทะเบียนจะเรียกว่า “ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล”

1.3 การจดทะเบียนพาณิชย์ โดยกิจการที่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ได้แก่

- (1) ผู้ประกอบกิจการโรงสีข้าวและโรงเลื่อยที่ใช้เครื่องจักร
- (2) ผู้ประกอบกิจการขายสินค้าไม่ว่าอย่างใด ๆ อย่างเดียวหรือหลายอย่าง คิดรวมทั้งสิ้นในวันหนึ่งขายได้เป็นเงินตั้งแต่ 20 บาทขึ้นไป หรือมีสินค้าดังกล่าวไว้เพื่อขายมีค่ารวมทั้งสิ้นเป็นเงินตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป
- (3) นายหน้าหรือตัวแทนค้าต่างซึ่งทำการเกี่ยวกับสินค้าไม่ว่าอย่างใด ๆ อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ตาม และสินค้านั้นมีค่ารวมทั้งสิ้นในวันหนึ่งวันใดเป็นเงินตั้งแต่ 20 บาทขึ้นไป
- (4) ผู้ประกอบกิจการหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมไม่ว่าอย่างใด ๆ อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ตาม และขายสินค้าที่ผลิตได้ คิดราคารวมทั้งสิ้นในวันหนึ่งวันใดเป็นเงินตั้งแต่ 20 บาทขึ้นไปหรือในวันหนึ่งวันใดมีสินค้าที่ผลิตได้มีราคารวมทั้งสิ้นตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป

(5) ผู้ประกอบกิจการขนส่งทางทะเล การขนส่งโดยเรือกลไฟหรือเรือยนต์ประจำทาง การขนส่งโดยรถไฟ การขนส่งโดยรถราง การขนส่งโดยรถยนต์ประจำทาง การขายทอดตลาด การรับซื้อขายที่ดิน การให้กู้ยืมเงิน การรับแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การซื้อหรือขายตัวเงิน การธนาคาร การประกันภัย การทำโรงรับ จำนำ และการทำโรงแรม

(6) ขายให้เช่า ผลิต หรือรับจ้างผลิต แผ่นซีดี แถบบันทึก วีดิทัศน์ แผ่นวีดิทัศน์ ดีวีดี หรือแผ่นวีดิทัศน์ระบบดิจิทัล เฉพาะที่เกี่ยวกับการบันเทิง

(7) ขายอัญมณี หรือเครื่องประดับซึ่งประดับด้วยอัญมณี

(8) ซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

(9) บริการอินเทอร์เน็ต

(10) ให้เช่าพื้นที่ของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย

(11) บริการเป็นตลาดกลางในการซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

(12) การให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเทอร์เน็ต

(13) การให้บริการฟังเพลงและร้องเพลงโดยคาราโอเกะ

(14) การให้บริการเครื่องเล่นเกมส์

(15) การให้บริการตู้เพลง

(16) โรงงานแปรรูปภาพ แกะสลัก และการหัตถกรรมจากงาช้าง การค้าปลีก การค้าส่งงาช้างและผลิตภัณฑ์จากงาช้าง

ทั้งนี้ มีกิจการบางประเภทที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ได้แก่

(1) การค้าเร่ การค้าแผงลอย

(2) พาณิชยกรรมเพื่อการบำรุงศาสนาหรือเพื่อการกุศล

(3) พาณิชยกรรมของนิติบุคคลซึ่งได้มีพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา

จัดตั้งขึ้น

(4) พาณิชยกรรมของกระทรวง ทบวง กรม

(5) พาณิชยกรรมของมูลนิธิ สมาคม สหกรณ์ และ

(6) พาณิชยกรรมของกลุ่มเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนตาม ปว.141 ลงวันที่

1 พฤษภาคม 2515

การจดทะเบียนพาณิชย์เป็นไปโดยผลของกฎหมาย กล่าวคือ หากประกอบธุรกิจเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด ก็จะต้องจดทะเบียนพาณิชย์โดยไม่สามารถเลือกที่จะไม่จดทะเบียนได้ และผู้ที่จะต้องจดทะเบียนพาณิชย์นั้น อาจเป็นได้ทั้งผู้ประกอบการค้าแบบกิจการเจ้าของคนเดียว หรือแบบกลุ่มบุคคล เช่น ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคล หรือแม้แต่ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งหากประกอบกิจการตามที่กำหนด ก็ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ได้แก่

(1) ขายให้เช่า ผลิต หรือรับจ้างผลิต แผ่นซีดี แถบบันทึก วีดิทัศน์ แผ่นวีดิทัศน์ ดีวีดี หรือแผ่นวีดิทัศน์ระบบดิจิทัล เฉพาะที่เกี่ยวกับการบันเทิง

- (2) ขายอัญมณี หรือเครื่องประดับซึ่งประดับด้วยอัญมณี
- (3) ซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- (4) บริการอินเทอร์เน็ต
- (5) ให้เช่าพื้นที่ของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย
- (6) บริการเป็นตลาดกลางในการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- (7) การให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเทอร์เน็ต
- (8) การให้บริการฟังเพลงและร้องเพลงโดยคาราโอเกะ
- (9) การให้บริการเครื่องเล่นเกมส์
- (10) การให้บริการตู้เพลง และ
- (11) โรงงานแปรรูปภาพ แกะสลัก และการทำหัตถกรรมจากงาช้าง การค้าปลีก การค้าส่งงาช้าง และผลิตภัณฑ์จากงาช้าง

2. รูปแบบองค์กรธุรกิจที่เป็นนิติบุคคล

2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (ประเภทจดทะเบียน)

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แบ่งห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนออกเป็น

2 ประเภท คือ

(1) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล คือ การประกอบธุรกิจที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน ผู้ลงทุนจะมีเพียงประเภทเดียวเรียกว่า “หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด” ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจอย่างไม่จำกัดจำนวน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเข้าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้ ห้างหุ้นส่วนสามัญนี้จะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ การประกอบธุรกิจที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน ผู้ลงทุนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ต้องรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจอย่างไม่จำกัดจำนวนเรียกว่า “หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด” และอีกประเภทหนึ่งซึ่งรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่เกินจำนวนเงินที่ตกลงจะร่วมลงทุนด้วยเรียกว่า “หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด” ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นที่สามารถเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ และห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.2 บริษัท

(1) บริษัทจำกัด คือ การประกอบธุรกิจที่มีบุคคลร่วมลงทุน อย่างน้อย 3 คน มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการเรียกว่า “ผู้ถือหุ้น” แบ่งทุนออกเป็นหุ้น และมีมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน มูลค่าหุ้นจะต้องไม่ต่ำกว่า 5 บาท ผู้ถือหุ้นจะรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจไม่เกินจำนวนเงินที่ยังส่งใช้ไม่ครบ ทั้งนี้ บริษัทจำกัดจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(2) บริษัทมหาชนจำกัด คือ การประกอบธุรกิจที่มีบุคคล 15 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการเรียกว่า “ผู้ถือหุ้น” ผู้ถือหุ้นจะรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการ

ประกอบธุรกิจไม่เกินจำนวนเงินของผู้ถือหุ้นแต่ละคนตกลงจะร่วมลงทุน บริษัทมหาชนจำกัดมีลักษณะคล้ายกับบริษัทจำกัด แต่ต่างกันที่บริษัทมหาชนจำกัดสามารถนำหุ้นออกเสนอขายต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนิติบุคคลเช่นนี้ไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ ทั้งนี้ การจดทะเบียนบริษัทมหาชนไม่มีการกำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำไว้ ในส่วนจำนวนกรรมการ ต้องมีจำนวนกรรมการของบริษัทไม่น้อยกว่า 5 คน และกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีที่อยู่ในประเทศไทย นอกจากนี้ บริษัทมหาชนจำกัดจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

แผนภาพที่ 3 - 1 รูปแบบองค์กรธุรกิจ

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทย ประกอบด้วยกฎหมายหลัก ดังนี้

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 3 ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท กฎกระทรวง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

เป็นกฎหมายแม่บทและกฎหมายลูกที่กำหนดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด และการดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียน

2. พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับทางหุ้นส่วนจดทะเบียน ทางหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499

พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อรองรับและบังคับการให้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับทางหุ้นส่วน บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ อย่างเคร่งครัด โดยแต่เดิม ความผิดอันเกี่ยวกับทางหุ้นส่วนจดทะเบียน ทางหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แต่ต่อมาได้ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และในร่างประมวลกฎหมายอาญาใหม่ก็ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดในเรื่องนี้ไว้ จึงได้มีการบัญญัติความผิดดังกล่าวนี้ขึ้นไว้เป็นพระราชบัญญัติอีกฉบับหนึ่ง

3. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

นอกจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท และพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับทางหุ้นส่วนจดทะเบียน ทางหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 ซึ่งนายทะเบียนใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนแล้ว นายทะเบียนยังมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 อีกด้วย เนื่องจากในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนนั้น คำสั่งใด ๆ ของนายทะเบียนที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียน ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

4. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ได้ให้คำนิยามและกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการกรกระทำใด ๆ ในทางแพ่งและพาณิชย์ หรือในการดำเนินงานของรัฐ ที่กระทำขึ้นโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือที่เรียกว่า “ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” ดังนั้น กฎหมายดังกล่าวจึงมีผลใช้บังคับและครอบคลุมถึงการจดทะเบียนทางหุ้นส่วนและบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท ที่จะกระทำขึ้นโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

จากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สามารถจำแนกองค์ประกอบหรือหลักเกณฑ์ในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนหุ้นส่วนและบริษัท ได้ดังนี้

1. การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (มาตรา 1012) และรายการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีในการจดทะเบียน (มาตรา 1064, มาตรา 1078 และมาตรา 1098 ประกอบมาตรา 1111

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1012 บัญญัติว่า อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น และมาตรา 1064, มาตรา 1078, มาตรา 1098 ประกอบมาตรา 1111 ได้บัญญัติให้การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ, ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ต้องมีรายการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

จากบทบัญญัติดังกล่าวย่อมเห็นได้ว่า ห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นองค์กรธุรกิจที่เกิดขึ้นโดยความประสงค์ของบุคคลที่ตกลงเข้าร่วมกันเพื่อทำการและแบ่งปันผลกำไรซึ่งทำมาหาได้จากกิจการนั้น และในการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้น กฎหมายได้กำหนดรายการ

หรือรายละเอียดต่าง ๆ ที่ผู้ร่วมจัดตั้งจะต้องตกลงกันและนำความมาจดทะเบียน อันเป็นที่มาของการจัดทำและกำหนดแบบพิมพ์ต่าง ๆ สำหรับการจดทะเบียนที่ใช้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. การจัดตั้งสำนักงานสำหรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท (มาตรา 1014) เขตพื้นที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน (มาตรา 1016) อำนาจของนายทะเบียนในการปฏิเสธไม่ยอมรับจดทะเบียน (มาตรา 1019)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1014 บัญญัติว่า บรรดาสำนักงานสำหรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัททั้งหลายนั้น ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นผู้ออกกฎข้อบังคับจัดตั้งขึ้น และมาตรา 1016 บัญญัติว่า การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท การแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนไว้ในภายหลัง และการจดทะเบียนอย่างอื่นตามที่ลักษณะ 22 หุ้นส่วนและบริษัท กำหนดให้จดทะเบียนต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทตามที่รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงประกาศกำหนด

จากบทบัญญัติมาตรา 1014 ได้กำหนดให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท เป็นผู้ออกกฎข้อบังคับจัดตั้งสำนักงานสำหรับจดทะเบียนขึ้น ซึ่งในการรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จึงเป็นผู้มีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับเพื่อจัดตั้งสำนักงานจดทะเบียนดังกล่าว โดยได้มีการออกกฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2549 กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2553 กฎกระทรวง และกฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียนและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2560 ขึ้น โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักงานจดทะเบียน ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน และอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียน สรุปได้ดังนี้

1. ให้จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยมีอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นนายทะเบียนกลาง และข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ และประเภทวิชาการตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไปในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พาณิชย์จังหวัด และข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไปในสำนักงานพาณิชย์จังหวัด ซึ่งนายทะเบียนกลางแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนกลาง เพื่อปฏิบัติงานทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นที่ราชอาณาจักร

2. จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทขึ้นในท้องที่ที่นายทะเบียนกลางเห็นสมควร โดยมีจำนวนสำนักงาน เขตพื้นที่รับผิดชอบ และวันเปิดทำการตามที่นายทะเบียนกลางกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารประเภทอำนวยการ ประเภทวิชาการ และประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน

ซึ่งมีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี และตั้งแต่ระดับชำนาญงานขึ้นไป ในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งนายทะเบียนกลางแต่งตั้งเป็นนายทะเบียน

อำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนและหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ให้เป็นไปตามที่นายทะเบียนกลางกำหนด

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงดังกล่าวข้างต้น อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจ การค้าจึงได้ออกคำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 99/2561 เรื่อง จัดตั้งสำนักงาน ทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกลาง และนายทะเบียน ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2561 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 1-6 เป็นสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท เพื่อปฏิบัติงานทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ที่มี สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ให้จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทขึ้นในสำนักงานพาณิชย์จังหวัด เพื่อปฏิบัติงานทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนั้น

3. แต่งตั้งให้ข้าราชการดังต่อไปนี้เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนกลางเพื่อปฏิบัติงาน ทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และ จังหวัดอื่นได้ทั่วประเทศ

- 3.1 รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า
- 3.2 ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ
- 3.3 ผู้อำนวยการกองข้อมูลธุรกิจ
- 3.4 ผู้อำนวยการกองกำกับบัญชีธุรกิจ
- 3.5 ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
- 3.5 ผู้อำนวยการกองทะเบียนบริษัทมหาชนและธุรกิจพิเศษ
- 3.6 ผู้อำนวยการกองธรรมาภิบาลธุรกิจ
- 3.7 ผู้อำนวยการกองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน
- 3.8 ผู้อำนวยการกองทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ
- 3.9 พาณิชย์จังหวัด

4. แต่งตั้งให้ข้าราชการดังต่อไปนี้ เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนกลางเพื่อปฏิบัติงาน ทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

- 4.1 ผู้อำนวยการส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
- 4.2 ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ

ในสังกัดกลุ่มทะเบียนธุรกิจและอำนวยความสะดวกทางการค้า สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสงขลา ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนายทะเบียนที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด

5. แต่งตั้งให้ข้าราชการดังต่อไปนี้ เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนกลางเพื่อปฏิบัติงาน จดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่นได้ทั่วประเทศ

5.1 ผู้อำนวยการส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต และข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ ในสังกัด กองทะเบียนธุรกิจ กองทะเบียนบริษัทมหาชนและธุรกิจพิเศษ กองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

5.2 ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ ในสังกัด กลุ่มทะเบียนธุรกิจและอำนวยความสะดวกทางการค้า สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนายทะเบียนที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด

6. แต่งตั้งให้ข้าราชการดังต่อไปนี้ เป็นนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้ตรวจเอกสารการรับรองข้อความในทะเบียน (หนังสือรับรอง) และรับรองสำเนาเอกสารทางทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด รวมทั้งการให้ตรวจเอกสารการรับรองข้อความในทะเบียน (หนังสือรับรอง) และรับรองสำเนาเอกสารทางทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดทางอิเล็กทรอนิกส์ทั่วราชอาณาจักร เมื่อผ่านการอบรมหลักสูตรนายทะเบียนที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด

6.1 ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานซึ่งมีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับชำนาญงานขึ้นไป และข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดกองทะเบียนธุรกิจ กองทะเบียนบริษัทมหาชนและธุรกิจพิเศษ กองข้อมูลธุรกิจ กองกำกับบัญชีธุรกิจ สำนักกฎหมาย กองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน กองธรรมาภิบาลธุรกิจ และกองทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

6.2 ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานซึ่งมีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับชำนาญงานขึ้นไป และข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดสำนักงานพาณิชย์จังหวัด

7. แต่งตั้งให้ข้าราชการดังต่อไปนี้ เป็นนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติงานทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนั้น เมื่อผ่านการอบรมหลักสูตรนายทะเบียนที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด และนายทะเบียนกลางประกาศแต่งตั้งแล้ว

7.1 ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานซึ่งมีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับชำนาญงานขึ้นไป และข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดกองทะเบียนธุรกิจ กองทะเบียนบริษัทมหาชนและธุรกิจพิเศษ กองข้อมูลธุรกิจ กองกำกับบัญชีธุรกิจ สำนักกฎหมาย กองธุรกิจภูมิภาคและชุมชน กองธรรมาภิบาลธุรกิจ และกองทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

7.2 ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานซึ่งมีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับชำนาญงานขึ้นไป และข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดสำนักงานพาณิชย์จังหวัด

8. ให้พาณิชย์จังหวัดเป็นนายทะเบียน เพื่อ

8.1 ปฏิบัติงานทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนั้น และ

8.2 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้ตรวจเอกสารการรับรองข้อความในทะเบียน (หนังสือรับรอง) และรับรองสำเนาเอกสารทางทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด รวมทั้ง

การให้ตรวจเอกสารการรับรองข้อความในทะเบียน (หนังสือรับรอง) และรับรองสำเนาเอกสารทางทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดทางอิเล็กทรอนิกส์ทั่วราชอาณาจักร

9. ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนกลางอยู่แล้วก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ ให้คงเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนกลางได้ต่อไป

10. ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานซึ่งมีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับชำนาญงานขึ้นไป และข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป ซึ่งเป็นนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทอยู่แล้วก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับให้คงเป็นนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทได้ต่อไป

นอกจากนี้ อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ยังได้ออกคำสั่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ 21/2556 เรื่อง จัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 โดยมีการกำหนดและจัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร เสียใหม่มีจำนวน 6 แห่ง ดังนี้

1. สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 1 (ปิ่นเกล้า)
2. สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 2 (พหลโยธิน)
3. สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 3 (รัชดาภิเษก)
4. สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 4 (สุรวงศ์)
5. สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 5 (ศรีนครินทร์)
6. สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 6 (ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา)

โดยให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในงานจดทะเบียนนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ยกเว้น ห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการซึ่งมีกฎหมายพิเศษควบคุมเฉพาะ รวมทั้งงานบริการข้อมูลธุรกิจและงานด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากในส่วนของการจัดตั้งสำนักงานสำหรับจดทะเบียน เขตพื้นที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียนแล้ว กฎหมายยังได้บัญญัติให้นายทะเบียนมีอำนาจที่จะปฏิเสธไม่ยอมรับจดทะเบียนก็ได้ หากคำขอจดทะเบียนหรือเอกสารซึ่งต้องจดทะเบียนมีรายการไม่บริบูรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือขัดกฎหมาย หรือเอกสารที่ต้องส่งพร้อมกับคำขอจดทะเบียนไม่ครบถ้วน หรือมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้จนกว่าจะทำได้ทำให้คำขอจดทะเบียนหรือเอกสารดังกล่าวบริบูรณ์ หรือถูกต้อง หรือได้ส่งเอกสารให้ครบถ้วนหรือได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายแล้ว

ทั้งนี้ ในส่วนการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกคำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางที่ 73/2560 เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนสำหรับการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) เพื่อแต่งตั้งข้าราชการดังต่อไปนี้เป็นนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติงานทะเบียนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่ยื่นขอจดทะเบียนผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ ผู้อำนวยการกองข้อมูลธุรกิจ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ผู้อำนวยการกองทะเบียนบริษัทมหาชนและธุรกิจพิเศษ ผู้อำนวยการกองธุรกิจการค้าภูมิภาค และผู้อำนวยการกองธรรมาภิบาลธุรกิจ

2. ผู้อำนวยการส่วน ในสังกัดกองทะเบียนธุรกิจ กองข้อมูลธุรกิจ กองทะเบียนบริษัทมหาชนและธุรกิจพิเศษ กองธุรกิจการค้าภูมิภาค กองธรรมาภิบาลธุรกิจ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขตในสังกัดกองทะเบียนธุรกิจ และหัวหน้ากลุ่มในสำนักกฎหมาย

3. ข้าราชการพลเรือนสามัญประเทศทั่วไประดับปฏิบัติงานซึ่งมีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับชำนาญงานขึ้นไป และข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดกองทะเบียนธุรกิจ กองข้อมูลธุรกิจ สำนักกฎหมาย กองทะเบียนบริษัทมหาชนและธุรกิจพิเศษ กองธุรกิจการค้าภูมิภาค และกองธรรมาภิบาลธุรกิจ

3. แบบพิมพ์คำขอจดทะเบียน

กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ข้อ 4 กำหนดให้นายทะเบียนกลางประกาศกำหนดแบบคำขอจดทะเบียนซึ่งนายทะเบียนกลาง ได้ออกระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดแบบพิมพ์ในการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท โดยข้อ 18 ได้กำหนดรายละเอียด ดังนี้

ข้อ 18 คำขอจดทะเบียน รายการจดทะเบียน เอกสารประกอบรายการจดทะเบียน และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท ให้ทำตามแบบพิมพ์ที่นายทะเบียนกำหนดรูปแบบแนบท้ายระเบียบ

การยื่นคำขอจดทะเบียนให้ยื่นคำขอจดทะเบียนและเอกสารประกอบจำนวนหนึ่งชุดตามประเภทการจดทะเบียนแนบท้ายระเบียบนี้

รายละเอียดวัตถุที่ประสงค์ที่จะจดทะเบียน ผู้ขอจดทะเบียนจะจัดพิมพ์ขึ้นโดยใช้แบบ ว. หรือใช้แบบ ว.1 - แบบ ว.5 แบบใดแบบหนึ่งที่กำหนดไว้แนบท้ายระเบียบนี้ก็ไม่ได้ แต่จะเพิ่มเติม หรือแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงคำหรือข้อความในแบบ ว.1 - แบบ ว.5 ไม่ได้ หากประสงค์จะกำหนดรายละเอียดวัตถุที่ประสงค์เพิ่มเติม หรือแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงคำหรือข้อความให้แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในแบบ ว.1 - แบบ ว.5 ผู้ขอจดทะเบียนจะต้องจัดพิมพ์ขึ้นโดยใช้แบบ ว.

ทั้งนี้ การกรอกข้อความในแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนและเอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนให้พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ดีดหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น ไม่สามารถเขียนด้วยลายมือได้ เป็นไปตามระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 ข้อ 19

ในส่วนของการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดแบบพิมพ์ใน

การยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทไว้ในข้อ 18 ซึ่งมีรูปแบบอิงตามแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติ (walk in)

4. การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียน และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียน (มาตรา 1064, มาตรา 1078, มาตรา 1098 และมาตรา 1099)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1064 วรรคสี่ และมาตรา 1078 วรรคสี่ บัญญัติให้การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้องลงลายมือชื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย รวมทั้งมาตรา 1098 (6) ประกอบมาตรา 1099 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หนังสือบริคณห์สนธิต้องมีลายมือชื่อผู้เริ่มก่อการทุกคน และพยานซึ่งรับรองลายมือชื่อดังกล่าวด้วยสองคน และมาตรา 1111 วรรคสี่ บัญญัติว่าในการจดทะเบียนบริษัทนั้น ถ้าบริษัทได้ทำข้อบังคับไว้ด้วย ก็ให้ส่งสำเนาข้อบังคับไปพร้อมกับสำเนารายงานการประชุมตั้งบริษัท โดยกรรมการต้องลงลายมือชื่อรับรองด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน

จากบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท ต้องมีการลงลายมือชื่อของบุคคลที่ประสงค์จะเข้าร่วมกันเพื่อจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ในเอกสารการจดทะเบียนด้วย

กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ข้อ 6 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนไว้ว่า

ข้อ 6 การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียน ผู้ขอจดทะเบียนต้องลงลายมือชื่อด้วยตนเองต่อหน้านายทะเบียน

ในกรณีที่ไม้อาจลงลายมือชื่อต่อหน้านายทะเบียนได้ ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้ถือว่าลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนเป็นที่ถูกต้อง เมื่อผู้ขอจดทะเบียนลงลายมือชื่อด้วยตนเองต่อหน้าบุคคลดังต่อไปนี้

- (1) กรณีลงลายมือชื่อในราชอาณาจักร
  - (ก) พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งประจำอยู่ในท้องที่ที่ผู้ขอจดทะเบียนมีภูมิลำเนาอยู่
  - (ข) สามัญสมาชิกหรือสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภา หรือ
  - (ค) บุคคลอื่นตามที่นายทะเบียนกลางประกาศกำหนด
- (2) กรณีลงลายมือชื่อในต่างประเทศ
  - (ก) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยหรือหัวหน้าสำนักงานสังกัดกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งรับผิดชอบการดำเนินงาน ณ ประเทศนั้น หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ทำการแทนบุคคลดังกล่าว
  - (ข) บุคคลซึ่งสามารถให้การรับรองที่สมบูรณ์ตามแบบของกฎหมายแห่งประเทศนั้น หรือ
  - (ค) บุคคลที่ควรเชื่อถือได้สองคนมาลงลายมือชื่อรับรองต่อหน้านายทะเบียนว่าเป็นลายมือชื่อผู้นั้นจริง

อีกทั้งระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 ยังได้กำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนไว้ว่า

ข้อ 47 การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนและเอกสารประกอบ ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้เริ่มก่อการ กรรมการ หรือผู้ชำระบัญชี ต้องลงลายมือชื่อด้วยตนเอง

ข้อ 48 การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียน กระทำได้ตามวิธี ดังนี้

(1) การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนในราชอาณาจักร กระทำได้โดย

(1.1) ลงลายมือชื่อต่อหน้านายทะเบียน หรือ

(1.2) ลงลายมือชื่อต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งประจำอยู่ในท้องที่ที่ผู้จดทะเบียนมีภูมิลำเนาอยู่ สามัญสมาชิกหรือสมาชิกวิสามัญแห่งนิติบุคคลนิติสถาน ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชี หรือบุคคลอื่นตามที่นายทะเบียนกลาง ประกาศกำหนด

การลงลายมือชื่อต่อหน้านายทะเบียน ผู้ลงลายมือชื่อต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อนายทะเบียนเพื่อตรวจสอบและให้นายทะเบียนบันทึกข้อความ “ได้เห็นต้นฉบับแล้ว” ในสำเนาบัตรประจำตัวแล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นหลักฐาน

(2) การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนในต่างประเทศ ผู้จดทะเบียนจะต้องลงลายมือชื่อต่อหน้าบุคคล ดังต่อไปนี้

(2.1) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทย หรือหัวหน้าสำนักงานสังกัดกระทรวงพาณิชย์ซึ่งรับผิดชอบการค้าในนาม ณ ประเทศนั้น หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ทำการแทนบุคคลดังกล่าว หรือ

(2.2) บุคคลซึ่งสามารถให้การรับรองที่สมบูรณ์ตามแบบของกฎหมายแห่งประเทศนั้น

(2.3) บุคคลที่ควรเชื่อถือได้สองคนมาลงลายมือชื่อรับรองต่อหน้านายทะเบียนว่าเป็นลายมือชื่อผู้นั้นจริง

การลงลายมือชื่อตามวิธีข้างต้น ให้ถือว่าลายมือชื่อนั้นเป็นลายมือชื่อที่ถูกต้องและนายทะเบียนไม่ต้องตรวจสอบลายมือชื่อนั้นอีก

และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้จดทะเบียนในการลงลายมือชื่อ อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกประกาศสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง เรื่อง กำหนดบุคคลที่ผู้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดจะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดบุคคลที่ผู้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดจะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้เพิ่มความคล่องตัวให้แก่ภาคธุรกิจในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ดังนี้

1. กรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
2. กรรมการหอการค้าไทย
3. กรรมการหอการค้าจังหวัด
4. กรรมการหอการค้าต่างประเทศที่จดทะเบียนในประเทศไทย
5. กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

6. กรรมการสภาอุตสาหกรรมจังหวัด
7. กรรมการสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย
8. กรรมการสภาวิชาชีพบัญชี
9. ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชี
10. ผู้ทำบัญชีที่เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี
11. หัวหน้าสำนักงานบัญชี หรือหุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการของสำนักงานบัญชีที่ได้รับหนังสือรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (สำนักงานบัญชีคุณภาพ) ซึ่งเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชี หรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี ตามรายชื่อที่สำนักงานบัญชีคุณภาพได้แจ้งไว้ต่อนายทะเบียน
12. ผู้รับใบอนุญาตทำการเป็นผู้บังคับหลักประกัน ตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ

ในส่วนของการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ด้วยการลงลายมือชื่อไม่สามารถดำเนินการในลักษณะเดียวกับการลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนแบบปกติ (walk in) ได้ จึงต้องลงลายมือชื่อด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอยู่ในลักษณะชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน (Username & Password) โดยตามระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 ข้อ 6 ได้กำหนดว่า ผู้ใช้บริการต้องขอรับชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน (Username & Password) เพื่อใช้จดทะเบียนผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) และในข้อ 7 ได้กำหนดว่า ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน (Username & Password) ที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าออกให้ถือเสมือนเป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature) ที่ใช้สำหรับการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) และให้ถือว่าผู้ให้บริการยินยอมและผูกพันตามเนื้อหาและข้อมูลนั้นทุกประการ

ทั้งนี้ ในการขอรับชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน (Username & Password) อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการขอรับชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน (Username & Password) และวิธีการยืนยันตัวตนของผู้ใช้บริการสำหรับการใช้งานระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 เพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการในการลงทะเบียนและยืนยันตัวตน

5. การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน (มาตรา 1018)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1018 บัญญัติว่า ในการจดทะเบียนทำนให้เสียค่าธรรมเนียมตามกฎหมายข้อบังคับซึ่งรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงตั้งไว้ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1020 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2551 และมาตรา 1020/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 21/2560 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติ ดังนี้

มาตรา 1020 บุคคลทุกคน เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสารฉบับใด ๆ พร้อมด้วยคำรับรองว่าถูกต้องมอบให้ก็ได้

ผู้มีส่วนได้เสียของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ชอบที่จะขอให้นายทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้ก็ได้

มาตรา 1020/1 ให้รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงมีอำนาจออกกฎกระทรวงลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมที่ออกตามมาตรา 1018 และมาตรา 1020

จากบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท ต้องมีการชำระค่าธรรมเนียมด้วย ซึ่งอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงดังนี้

1. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ลดอัตราค่าธรรมเนียม และยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนการขอตรวจเอกสาร การขอสำเนาเอกสารพร้อมคำรับรอง และค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2561

2. กฎกระทรวงลดอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจพ.ศ. 2560 ให้ลดอัตราค่าธรรมเนียมในกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนการขอตรวจเอกสาร การขอสำเนาเอกสารพร้อมคำรับรอง และค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2549 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การขอสำเนาเอกสารพร้อมคำรับรอง และค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การขอสำเนาเอกสารพร้อมคำรับรอง และค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 ลงกึ่งหนึ่ง สำหรับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสงขลาเฉพาะในท้องที่อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อยและจังหวัดสตูล ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563

จากกฎกระทรวงดังกล่าวได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนรายการต่าง ๆ ของห้างหุ้นส่วนและบริษัทไว้ รายละเอียดสามารถตรวจสอบได้ตามเอกสารแนบท้ายภาคผนวก

6. รายการที่ต้องจดทะเบียน และกำหนดระยะเวลาในการยื่นจดทะเบียน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 หุ้นส่วนและบริษัท ได้บัญญัติกำหนดรายการที่ต้องนำความมาจดทะเบียน ดังนี้

1. กรณีห้างหุ้นส่วน

- 1.1 การจดทะเบียนตั้งห้างหุ้นส่วน
- 1.2 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมผู้เป็นหุ้นส่วนและ/หรือหุ้นส่วนผู้จัดการ
- 1.3 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และ/หรือสาขา
- 1.4 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมชื่อและ/หรือดวงตรา
- 1.5 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมวัตถุประสงค์

1.6 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการและหรือ/รายการอื่น ๆ ที่เห็นสมควรให้ประชาชนทราบ

1.7 การจดทะเบียนควบห้างหุ้นส่วน

1.8 การจดทะเบียนเลิกห้างหุ้นส่วน

1.9 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมตั้งหรือเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชี

1.10 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจผู้ชำระบัญชี

1.11 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมที่ตั้งสำนักงานของผู้ชำระบัญชี

1.12 การจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วน

1.13 การจดทะเบียนแปรสภาพห้างหุ้นส่วนเป็นบริษัทจำกัด

2. กรณีบริษัทจำกัด

2.1 การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ

2.2 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิก่อนการจัดตั้งบริษัทจำกัด

2.3 การจดทะเบียนตั้งบริษัทจำกัด

2.4 การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทพร้อมกัน

ภายในวันเดียว

2.5 การจดทะเบียนมติพิเศษให้เพิ่มทุน/ลดทุน

2.6 การจดทะเบียนเพิ่มทุน/ลดทุน

2.7 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อ 1 (ชื่อบริษัท)

2.8 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อ 2 (สำนักงานของบริษัท)

2.9 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อ 3 (วัตถุประสงค์

ของบริษัท)

2.10 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อ 5 (ทุน/หุ้น/มูลค่าหุ้น)

2.11 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของบริษัท

2.12 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนกรรมการและหรือ/อำนาจกรรมการ

2.13 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และ/หรือสำนักงานสาขา

2.14 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมดวงตรา

2.15 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการอื่น ๆ ที่เห็นสมควรให้ประชาชนทราบ

2.16 การจดทะเบียนควบบริษัท

2.17 การจดทะเบียนเลิกบริษัท

2.18 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมตั้งหรือเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชี

2.19 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจผู้ชำระบัญชี

2.20 การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมที่ตั้งสำนักงานของผู้ชำระบัญชี

2.21 การจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีของบริษัทจำกัด

รายการที่ต้องนำความมาจดทะเบียนดังกล่าวข้างต้น บางรายการประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอจดทะเบียนว่าจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเวลาที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1. คำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามมาตรา 1064/2 หรือมาตรา 1078/2 กำหนดห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนำความไปจดทะเบียนภายใน 14 วัน นับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง
2. คำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ตามมาตรา 1112 ต้องนำไปจดทะเบียนจัดตั้งภายใน 3 เดือนนับแต่วันประชุมตั้งบริษัท
3. คำขอจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของบริษัท ตามมาตรา 1146 ให้บริษัทนำไปจดทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันที่ได้ลงมติพิเศษ
4. คำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการของบริษัท ตามมาตรา 1157 ให้บริษัทนำความไปจดทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง
5. คำขอจดทะเบียนมติพิเศษให้เพิ่มทุน ลดทุน หรือควบบริษัท ตามมาตรา 1228 หรือมาตรา 1239 ให้บริษัทไปจดทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันที่ได้ลงมติ
6. คำขอจดทะเบียนควบบริษัท ตามมาตรา 1241 กำหนดให้บริษัทที่ควบเข้ากันแล้วเมื่อใดให้นำความไปจดทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันที่ควบเข้าด้วยกัน
7. คำขอจดทะเบียนเลิกห้างหุ้นส่วนและบริษัท ตามมาตรา 1254 ผู้ชำระบัญชีต้องนำไปจดทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันที่เลิกกัน
8. คำขอจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมผู้ชำระบัญชี ตามมาตรา 1258 ผู้ชำระบัญชีต้องนำความไปจดทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันที่ได้เปลี่ยนตัว
9. คำขอจดทะเบียนอำนาจของผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท มาตรา 1262 ต้องนำความไปจดทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันลงมติหรือวันที่ศาลออกคำสั่ง
10. คำขอจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ตามมาตรา 1270 ผู้ชำระบัญชีต้องนำข้อความไปจดทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันประชุมอนุมัติรายงานการชำระบัญชี
11. คำขอจดทะเบียนแปรสภาพห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นบริษัทจำกัด มาตรา 1246/4 กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทต้องขอจดทะเบียนการแปรสภาพ เป็นบริษัทจำกัดต่อนายทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ดำเนินการตามมาตรา 1246/3 กล่าวคือ วันที่หุ้นส่วนผู้จัดการเดิมส่งมอบกิจการ ทรัพย์สินบัญชีเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ของห้างหุ้นส่วน ให้แก่คณะกรรมการเสร็จสิ้นแล้ว หรือในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ชำระเงินค่าหุ้นครบร้อยละสิบห้า ของมูลค่าหุ้น หรือโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน หรือทำเอกสารหลักฐานการใช้สิทธิต่าง ๆ ให้แก่ คณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว

ในเรื่องกำหนดระยะเวลาที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียน พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 66 บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้ใดไม่อาจกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายได้เพราะมีพฤติการณ์ที่จำเป็นอันมิได้เกิดขึ้นจากความผิดของผู้นั้น ถ้าผู้นั้นมีคำขอเจ้าหน้าที่อาจขยายระยะเวลาและดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดที่ล่วงมาแล้วเสียใหม่ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องยื่นคำขอภายในสิบห้าวันนับแต่พฤติการณ์เช่นนั้นได้สิ้นสุดลง ซึ่งระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 ข้อ 7 ก็ได้กำหนดว่า คำขอจดทะเบียนที่ไม่ได้ยื่นภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดเพราะมีพฤติการณ์

ที่จำเป็น อันมิได้เกิดจากความผิดของผู้มีหน้าที่ต้องจดทะเบียน ถ้าผู้นั้นมีหนังสือขอขยายเวลาโดยแจ้งพฤติการณ์ที่จำเป็นต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พฤติการณ์เช่นนั้นสิ้นสุดลง นายทะเบียนอาจขยายเวลาให้อีกไม่เกินหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ขอขยายเวลา ทั้งนี้ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าควรขยายเวลาเกินกว่าที่ระเบียบกำหนด ให้ส่งเรื่องให้นายทะเบียนกลางพิจารณาสั่งการ

ทั้งนี้ การยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ใช้หลักเกณฑ์ข้างต้นเช่นเดียวกับการจดทะเบียนแบบปกติ (walk in)

นอกจากกฎหมายจะกำหนดให้ผู้จดทะเบียนจะต้องจดทะเบียนรายการจดทะเบียนใดบ้างและภายในกำหนดระยะเวลาเท่าใดแล้ว ในส่วนของนายทะเบียนซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรับจดทะเบียนก็จะมีกรอบระยะเวลาให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยเช่นกัน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนถือเป็นการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนด้วย ซึ่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ส่วนราชการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน แต่ละงานและประกาศให้ประชาชนและข้าราชการทราบเป็นการทั่วไป ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2546 เรื่อง การลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงออกประกาศเรื่องการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561 ณ วันที่ 10 พฤษภาคม 2561 ในส่วนของกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3 - 1 กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน

รายชื่อกระบวนการงาน	ระยะเวลาดำเนินการแล้วเสร็จ
งานด้านทะเบียนธุรกิจ ...	
(1) การจองชื่อนิติบุคคล	20 นาที
(2) การรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน / บริษัทจำกัด	1 ชั่วโมง 25 นาที

ที่มา: ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่องระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561

7. หลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท

ในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับจดทะเบียนไว้ว่า เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดแล้วให้ตรวจคำขอนั้น ถ้าถูกต้องตามกฎหมาย ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมและให้ส่งรับจดทะเบียนไว้ และระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนไว้ ดังนี้

ข้อ 9 เมื่อมีการยื่นคำขอจดทะเบียนให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายสามารถตรวจพิจารณาสั่งการรับจดทะเบียนหรือปฏิเสธการจดทะเบียนได้เองทั้งหมด

คำขอจดทะเบียนมีปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีการคัดค้าน การขอจดทะเบียน นายทะเบียนสามารถตรวจพิจารณาสั่งการรับจดทะเบียนหรือปฏิเสธการจดทะเบียน ได้เอง และเมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานตามแบบรายงานที่กำหนดแนบท้ายระเบียบให้นายทะเบียน กลางหรือผู้ที่นายทะเบียนกลางมอบหมายทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้พิจารณาสั่งการ

คำขอจดทะเบียนใดที่นายทะเบียนไม่อาจพิจารณาสั่งการได้ ให้สรุป ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และทำความเข้าใจแสดงเหตุผล เสนอตามลำดับชั้นถึงนายทะเบียนกลาง หรือผู้ที่นายทะเบียนกลางมอบหมายเพื่อวินิจฉัยสั่งการ

ข้อ 10 ในกรณีคำขอจดทะเบียนใดมิได้ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ แต่นายทะเบียนเห็นว่าควรรับจดทะเบียนได้ ให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ 9 วรรคสามโดย อนุโลม

ข้อ 11 ในกรณีมีเหตุผลสมควร การพิจารณาคำขอจดทะเบียน นายทะเบียนอาจ ตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมได้โดยไม่ต้องผูกพันเฉพาะอยู่กับคำขอ จดทะเบียนหรือพยานหลักฐานที่ผู้ขอจดทะเบียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องยื่นเป็นหลักฐานเท่านั้น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร จากผู้อำนวยการกลุ่มทะเบียนธุรกิจและอำนวยความสะดวกทางการค้า ผู้อำนวยการส่วนจดทะเบียน ธุรกิจกลาง ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต แล้วแต่กรณี และให้ผู้อนุญาตรายงานตาม แบบรายงานที่กำหนดแนบท้ายระเบียบให้นายทะเบียนกลางหรือผู้ที่นายทะเบียนกลางมอบหมาย ทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันอนุญาต

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพิจารณาคำขอจดทะเบียนนั้นได้ มีกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และกรอบในการดำเนินงานของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไว้ เพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง รอบคอบ เนื่องจากถ้าได้ ดำเนินการรับจดทะเบียนไปแล้วถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา 5 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 จะมีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้น ระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิ หรือหน้าที่ของบุคคลจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวในการดำเนินการรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท นอกจากจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายแล้ว กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วน บริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและ บริษัทจำกัด พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ให้อำนาจนายทะเบียนกลางออกประกาศเกี่ยวกับการ ดำเนินการจดทะเบียนให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ได้แก่ ประกาศจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้น ส่วนบริษัท การแต่งตั้งนายทะเบียนและขอบเขตอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ นายทะเบียนกลางได้ออกระเบียบ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับการยื่นคำขอจดทะเบียนแบบปกติ (walk in) และระเบียบสำนักงาน ทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียน นิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กรณีการยื่นคำขอ ผ่านระบบ e-Registration เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของนายทะเบียนผู้ขอจดทะเบียน ทำให้ การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทมีความสะดวกรวดเร็ว และสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ

ในการพิจารณาดำเนินการรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทของนายทะเบียนนั้น เมื่อได้รับคำขอจดทะเบียนจากผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนแล้ว จะต้องตรวจสอบคำขอจดทะเบียนว่า ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ หรือไม่ หากคำขอจดทะเบียนครบถ้วนถูกต้องนายทะเบียน จะต้องส่งชำระค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวงและทำการรับจดทะเบียนคำขอต่อไป

คำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทที่ยื่นขอจดทะเบียนมีหลายประเภท ทั้งคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง คำขอจดทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลง คำขอจดทะเบียนควบบริษัท คำขอจดทะเบียนแปรสภาพห้างเป็นบริษัทคำขอจดทะเบียนเลิก คำขอจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี ซึ่งสามารถแบ่ง คำขอจดทะเบียนดังกล่าวออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. คำขอจดทะเบียนประเภทไม่มีข้อยุ่งยาก หมายถึง คำขอจดทะเบียนที่ผู้ยื่นคำขอ ได้ลงลายมือชื่อตามอำนาจที่จดทะเบียนไว้เดิม และดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบสำนักงาน ทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 โดยไม่มีการโต้แย้งคัดค้านการยื่นคำขอจดทะเบียนดังกล่าว ในการจัดทำคำขอจดทะเบียนนั้น ระเบียบฯ ดังกล่าวได้กำหนดไว้ในข้อ 18 ว่าคำขอจดทะเบียน รายการจดทะเบียน เอกสารประกอบรายการ จดทะเบียน และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท ให้ทำตามแบบพิมพ์ที่ นายทะเบียนกำหนดรูปแบบแนบท้ายระเบียบ

2. คำขอจดทะเบียนประเภทมีข้อยุ่งยาก หมายถึง คำขอจดทะเบียนที่มิได้มีการลงลายมือชื่อผู้ขอจดทะเบียนตามอำนาจที่จดทะเบียนไว้เดิม และ/หรือเป็นคำขอที่มีการโต้แย้ง คัดค้านการจดทะเบียนโดยผู้เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ซึ่งคำขอประเภทนี้จะต้องมีการ ยื่นเอกสารประกอบการจดทะเบียนเพิ่มเติมแตกต่างไปจากคำขอจดทะเบียนประเภทที่ไม่มีข้อยุ่งยาก ตามระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและ บริษัท พ.ศ. 2561 ข้อ 84 และนายทะเบียนอาจพิจารณาเรียกเอกสารอื่น ๆ เพิ่มเติมได้อีก หากเห็นว่าเอกสารที่เรียกเพิ่มเติมนั้นเป็นประโยชน์และเป็นหลักฐานสำคัญในการประกอบการ พิจารณาคำขอจดทะเบียน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 28 และมาตรา 29 และระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วย การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 ข้อ 11

ในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนประเภทที่มีข้อยุ่งยากนี้ นอกจากนายทะเบียน จะมีอำนาจเรียกเอกสารอื่น ๆ นอกเหนือจากเอกสารที่ต้องนำส่งตามระเบียบสำนักงานทะเบียน หุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 ข้อ 84 เพิ่มเติมได้ตาม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 แล้ว นายทะเบียนยังมีหน้าที่ตามระเบียบ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 ข้อ 86 ในการส่งหนังสือทางไปรษณีย์ตอบรับแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการขอจดทะเบียนนั้นไปยัง กรรมการผู้ที่มีอำนาจทำการแทนบริษัทตามที่จดทะเบียนไว้เดิม หรือกรรมการผู้ที่ถูกจดทะเบียนให้ออก จากตำแหน่งหรือผู้คัดค้านการจดทะเบียนแล้วแต่กรณีด้วยทุกครั้ง ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ ได้รับคำขอดังกล่าว

ถ้าผู้ที่นายทะเบียนได้มีหนังสือแจ้งให้ทราบตามความในวรรคหนึ่งมิได้มีหนังสือ คัดค้านต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ลงในหนังสือแจ้ง หรือไม่ได้มีกรรมการหรือผู้ถือหุ้น

อื่นหรือผู้มีส่วนได้เสียคัดค้านการจดทะเบียนไว้ก่อน หรือมีการคัดค้านแต่คำคัดค้านนั้นไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะจดทะเบียนหรือคำคัดค้านนั้นฟังไม่ขึ้น และในระหว่างพิจารณาไม่ปรากฏแก่นายทะเบียนว่าศาลมีคำสั่งห้ามมิให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนเป็นการชั่วคราวหรือมีคำสั่งศาลในทำนองเดียวกันก็ให้นายทะเบียน พิจารณาคำขอจดทะเบียนต่อไป ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบฯ ข้อ 86 วรรคสอง

การที่ระเบียบฯ ได้กำหนดให้มีหนังสือแจ้งดังกล่าวข้างต้นนั้น ก็เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องได้มีโอกาสชี้แจงแสดงหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงและโต้แย้ง ในการพิจารณาคำขอจดทะเบียน ซึ่งเป็นไปตาม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 28 มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 28 ในการพิจารณาทางปกครอง เจ้าหน้าที่อาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี

มาตรา 29 เจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่ตนเห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในการนี้ ให้รวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) แสวงหาพยานหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง
(2) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่กรณีกล่าวอ้าง เว้นแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็นฟุ่มเฟือยหรือเพื่อประวิงเวลา

(3) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากคู่กรณี พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ

(4) ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(5) ออกไปตรวจสอบสถานที่

คู่กรณีต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง และมีหน้าที่แจ้งพยานหลักฐานที่ตนทราบแก่เจ้าหน้าที่

พยานหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่เจ้าหน้าที่เรียกมาให้ถ้อยคำหรือทำความเข้าใจมีสิทธิได้รับค่าป่วยการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 30 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

มาตรา 30 วรรคแรก ในกรณีที่คำสั่งทำปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

ทั้งนี้ ในส่วนของการยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ตามระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดว่า ในระเบียบนี้หากไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น การพิจารณา

คำขอจดทะเบียนดังกล่าวข้างต้นให้นำมาใช้ในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ด้วย

ขั้นตอนและรายละเอียดการจดทะเบียนนิติบุคคล

การจดทะเบียนนิติบุคคลสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนได้ 2 ทาง ดังนี้

1. ช่องทาง walk-in

1.1 จองชื่อนิติบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

ในการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนบริษัทนั้น ชื่อห้างหุ้นส่วนบริษัทเป็นสิ่งแรก ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน หรือผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัทจะต้องตกลงกัน และตรวจสอบก่อนว่า ชื่อดังกล่าวสามารถจดทะเบียนได้หรือไม่ เพื่อมิให้เกิดความสับสนในการประกอบธุรกิจ เช่น ชื่อที่จะจดทะเบียนจัดตั้งจะต้องไม่ซ้ำหรือคล้ายกับชื่อห้างหุ้นส่วนบริษัทที่จดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว

โดยผู้ขอจดทะเบียนสามารถตรวจสอบชื่อที่ต้องการใช้ได้ด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ตก่อนทำการจ่องชื่อ ว่าชื่อที่ต้องการใช้เหมือนหรือมีเสียงเรียกขานตรงกัน หรือคล้ายคลึงกับนิติบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนและหรือไม่ หรือชำระทะเบียนสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561 ข้อ 38 หรือไม่ โดยผู้ขอจ่องชื่อต้องยอมรับเงื่อนไขก่อนเข้าระบบ ซึ่งระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลและแสดงข้อมูลชื่อนิติบุคคลที่เหมือนหรือใกล้เคียงกับชื่อที่ต้องการตรวจ เพื่อให้พิจารณาและตัดสินใจเองว่าจะใช้ชื่อนั้นหรือไม่ และเมื่อตรวจสอบแล้วว่าชื่อดังกล่าวไม่เหมือนหรือมีเสียงเรียกขานตรงกัน หรือคล้ายกับนิติบุคคลอื่น ให้ดำเนินการจ่องชื่อผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ นายทะเบียนจะตรวจสอบชื่อที่ขอจ่องอีกครั้ง เฉพาะประเด็น ดังต่อไปนี้

(1) ชื่อที่ใช้คำที่ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐหรือชื่อที่ใช้คำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(2) ชื่อที่ใช้ภาษาต่างประเทศ มีความหมายหรือมีเสียงเรียกขานไม่ตรงกับชื่อภาษาไทย

(3) ชื่อที่ใช้คำหรือตัวอักษรไม่ถูกหลักภาษาไทย

หากชื่อที่ใช้เหมือนหรือมีเสียงเรียกขานตรงกันหรือคล้ายคลึงกับชื่อนิติบุคคลอื่น ผู้ขอจ่องชื่อห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ต้องรับผิดชอบในการใช้ชื่อนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 18 มาตรา 67 และมาตรา 1115 และต้องจดทะเบียนแก้ไขชื่อทันทีที่ทราบหรือควรทราบ

กรณีที่ต้องการแก้ไขชื่อที่ขอจ่องไม่ว่าจะเป็นชื่อภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ให้ผู้ขอจ่องชื่อยกเลิกใบจ่องชื่อเดิมด้วยตนเองและจ่องชื่อใหม่ในระบบอินเทอร์เน็ต และหากมีการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทแล้ว หากห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงภาษาอังกฤษ ให้จ่องชื่อผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นายทะเบียนตรวจสอบก่อน

ในการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท ผู้ขอจดทะเบียนจะต้องพิมพ์ (Print out) ใบแจ้งผลการจองชื่อจากระบบอินเทอร์เน็ต พร้อมลงลายมือชื่อยอมรับข้อตกลง ตามข้อความที่ปรากฏในใบแจ้งผลการจองชื่อ และแนบไปกับคำขอจดทะเบียน

1.2 กรอกข้อมูลและรายละเอียดในแบบฟอร์มคำขอจดทะเบียนด้วยวิธีการพิมพ์ให้ครบถ้วนและให้ผู้เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อในคำขอ

1.3 นำไปยื่นจดทะเบียน ณ จุดบริการของกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีทั้งหมด 87 แห่งทั่วประเทศ โดยตามประมวลกฎหมายและพาณิชย์ มาตรา 1016 ได้กำหนดว่า หากสำนักงานใหญ่อยู่ จังหวัดไหนให้ยื่นจดทะเบียนที่จังหวัดนั้น ซึ่งในในเขตกรุงเทพ สามารถยื่นได้ 7 แห่ง คือ ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง ชั้น 4 กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 1 - 6 ยกเว้น กรณีมีวัตถุประสงค์เป็นธุรกิจหลักทรัพย์ คลังสินค้า ห้องเย็น ไซโล นายหน้าประกันภัย บริหารสินทรัพย์ ให้ยื่นคำขอ ณ ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง (เพียงแห่งเดียว) ในกรณีจังหวัดอื่น ยื่นได้ที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดนั้น ๆ เป็นไปตามระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561

อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นว่า หากเป็นกรณีสำนักงานใหญ่อยู่ในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส สามารถยื่นจดทะเบียนทุกประเภท ได้เพิ่มอีก 2 แห่ง คือ ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดสงขลา และในกรณีจดทะเบียนจัดตั้งใหม่ สามารถยื่นคำขอได้ที่จุดบริการของกระทรวงพาณิชย์ ที่วราฯอาณาจักร

1.4 เมื่อนายทะเบียนตรวจพิจารณาคำขอแล้วเห็นว่า คำขอจดทะเบียนมีรายละเอียดครบถ้วนและถูกต้อง ให้ผู้ขอจดทะเบียนชำระค่าธรรมเนียม ณ จุดบริการ

1.5 นายทะเบียนจะส่งรับจดทะเบียนพร้อมออกหนังสือรับรองและใบสำคัญเป็นหลักฐาน

2. ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)

ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) เป็นระบบออนไลน์แบบไร้กระดาษ (Paperless System) สามารถรองรับทุกกระบวนการของการจดทะเบียน ตั้งแต่การยื่นคำขอจดทะเบียน การชำระค่าธรรมเนียม และการรับหนังสือรับรองนิติบุคคล โดยการยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

2.1 การลงทะเบียนยืนยันตัวตนเพื่อใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์

การยืนยันตัวตนเป็นสิ่งสำคัญในการทำธุรกรรม เพื่อให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีตัวตนจริงและมีเจตนาในการทำธุรกรรมจริง ซึ่งหากเป็นการยื่นคำขอจดทะเบียนนิติบุคคลแบบกระดาษ การยืนยันตัวตนกระทำโดยผู้ขอจดทะเบียนและผู้ที่เกี่ยวข้องยื่นสำเนาบัตรประจำตัวหรือบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งมีการลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องโดยผู้เป็นเจ้าของบัตรหรือผู้ขอจดทะเบียนอย่างน้อยหนึ่งคน อันเป็นไปตามระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561

อย่างไรก็ตาม หากเป็นการยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ผู้ขอจดทะเบียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียน ต้องลงทะเบียนและยืนยันตัวตนเพื่อรับ Username & Password สำหรับการเข้าใช้บริการระบบและลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

ทั้งนี้ การลงทะเบียนยืนยันตัวตนเพื่อใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินการครั้งแรกเพียงครั้งเดียว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) การลงทะเบียนยืนยันตัวตนเพื่อใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบการที่ต้องการใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ จะต้องดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1.1) ลงทะเบียนผู้ใช้งาน เพื่อรับชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่าน (Username & Password) ผ่านทางเว็บไซต์ (www.dbd.go.th) เพื่อใช้ในการพิสูจน์ตัวตนและลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

(1.2) ยืนยันตัวตนเพื่อใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถทำได้ 3 วิธี

(1.2.1) ยืนยันตัวตนด้วย Personal Certificate ของ TOT CAT หรือ Thai Digital ID ผ่านระบบ โดยไม่ต้องเดินทางมาแสดงตัวตนต่อหน้านายทะเบียน

(1.2.2) ยืนยันตัวตนด้วยตนเอง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือเดินทางกรณีเป็นชาวต่างชาติ

(1.2.3) มอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจยื่นเอกสารยืนยันตัวตน แทน โดยให้ส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาหนังสือเดินทาง แล้วแต่กรณีของผู้ใช้บริการ พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง และให้ผู้รับมอบอำนาจแสดงบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของผู้รับมอบอำนาจในแบบคำขอรับชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน (Username & Password) และปิดอากรแสตมป์/ชำระค่าอากรแสตมป์ 10 บาท

(1.3) เปิดใช้งาน (Activation) หลังจากยืนยันตัวตนแล้ว นายทะเบียน จะแจ้งรหัสยืนยันการเปิดใช้งาน (Activate Code) ทางอีเมล เพื่อให้ผู้ใช้บริการทำการยืนยันบัญชีผู้ใช้งาน ทั้งนี้ต้องใช้ Activation Code เพื่อยืนยันการเปิดใช้งานบัญชีผู้ใช้ (ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต)

2.2 การจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

(1) จัดทำรายการคำขอจดทะเบียนนิติบุคคล และยื่นคำขอ ผ่านระบบ e-Registration

(2) นายทะเบียนตรวจสอบคำขอจดทะเบียน และแจ้งผลการพิจารณากลับทางอีเมลให้ผู้ประกอบการลงนามคำขอด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

(3) ผู้ประกอบการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย Username & Password และรหัส One Time Password (OTP)

(4) ยื่นคำขอ เลือกเอกสารหลักการจดทะเบียนที่ต้องการ และชำระค่าธรรมเนียมผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่กรมเปิดให้บริการ ได้แก่ บัตรเครดิต/บัตรเดบิต Visa/MasterCard/JCB/UnionPay/TPN และเคาน์เตอร์ธนาคาร เครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) Mobile Banking และ Internet Banking ผ่าน 5 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารทหารไทย

(5) รับเอกสารจดทะเบียนนิติบุคคล ได้แก่ ใบสำคัญการจดทะเบียนในรูปแบบเอกสารกระดาษ ซึ่งจัดส่งผ่านทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) ตามที่อยู่ของผู้จดทะเบียนได้ระบุไว้ และใบเสร็จรับเงินชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน และหนังสือรับรองนิติบุคคล (หากขอ) ในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์

แผนภาพที่ 3 - 2 ขั้นตอนการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration)

จดทะเบียนนิติบุคคลง่าย...เพียงปลายนิ้ว
ด้วยระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์
เริ่มให้บริการตั้งแต่ 18 เมษายน 2560 เป็นต้นไป

เริ่มต้น 2 ขั้นตอนง่ายๆ

1 Step ยืนยันตัวตน
เพื่อขอรับรหัสสำหรับใช้งานระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)
ผู้ใช้งานจะมาแสดงตัว ยืนยันเอกสาร พร้อมถ่ายภาพและเปิดใช้งาน (Activate) รหัสที่ได้รับภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุมัติ

2 Step เข้าสู่ระบบ e-Registration
โดยใช้รหัสที่ได้รับจากการยืนยันตัวตน เพื่อยืนยันตัวตน

ยกรหัสประกอบคำขอ
เอกสารประกอบคำขอ

ขอรับ Username & Password และยืนยันตัวตนได้...
ขั้นตอนยืนยันตัวตนทาง Real-time จะมีการสุ่มการสุ่ม
สุ่มจำนวนเงินสุ่มการสุ่มการสุ่ม 1-6
สุ่มจำนวนเงินสุ่มการสุ่มการสุ่ม 4 สาขา
(เลขที่ สาขา รหัสรับ เลขประจำตัว)

เริ่มเปิดให้บริการ
กรุณาแจ้งเลขที่
เลขที่ 20 มีนาคม 2560
เลขที่ 20 มีนาคม 2560
เลขที่ 1 มีนาคม 2560

เอกสารประกอบคำขอ
เอกสารประกอบคำขอ (เอกสารที่แนบมา)
เอกสารประกอบคำขอ (เอกสารที่แนบมา)
เอกสารประกอบคำขอ (เอกสารที่แนบมา)

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ : กองทะเบียนธุรกิจ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โทร 0 2547 4431, 0 2547 4447
DED Public Relations
www.ded.go.th
HOTLINE :1570

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

การพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทย

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักด้านหนึ่งในการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล ได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ยังเป็นกรมทะเบียนการค้า ทั้งด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ การปรับวิธีการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย และตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการปรับปรุงบริการ

ภาครัฐด้านการลดขั้นตอนและรายละเอียดการให้บริการ รวมทั้งการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่ให้กรมฯเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการปรับปรุงบริการด้านการเริ่มต้นธุรกิจ (Starting a Business) ตามรายงานการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการเข้าไปประกอบธุรกิจของ 190 ประเทศทั่วโลก หรือ Doing Business ของธนาคารโลก (World Bank) ซึ่งในปัจจุบัน ไทยอยู่ในอันดับที่ 47 ในตัวชี้วัดด้านการเริ่มต้นธุรกิจ ซึ่งสามารถสรุปการพัฒนาที่สำคัญได้ ดังนี้

1. ด้านการแก้ไขกฎหมาย

1.1 ในปี 2551 ได้มีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2551 เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดในการจดทะเบียนนิติบุคคลในหลายประเด็น โดยมีประเด็นที่สำคัญคือ ลดจำนวนผู้เริ่มก่อการในการจัดตั้งบริษัท จาก 7 คน เหลือเพียง 3 คน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถจัดตั้งธุรกิจได้ง่ายมากขึ้น และอนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ และจดทะเบียนบริษัทไปพร้อมกันภายในวันเดียวกันได้ ซึ่งช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนให้กระบวนการจดทะเบียนบริษัทสามารถดำเนินการแล้วเสร็จได้ภายในวันเดียว

1.2 ในปี 2559 กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งประเด็นหนึ่ง คือ การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 1128 เกี่ยวกับตราประทับตราบริษัทลงในใบหุ้น โดยให้เป็นทางเลือกสำหรับผู้ประกอบการในการจัดทำตราประทับ เพื่อลดขั้นตอนและทำให้การดำเนินธุรกิจมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น อันส่งผลต่อการประเมินการจัดอันดับตามรายงาน Doing Business อย่างไรก็ตาม ด้วยธนาคารโลกจะพิจารณาการพัฒนาหรือการปฏิรูปที่เกิดขึ้นภายใน 30 เมษายน 2560 ดังนั้น เพื่อให้ทันต่อช่วงการสำรวจดังกล่าว คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้ออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 21/2560 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560 ซึ่งมีสาระสำคัญในการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่มีความสำคัญในกฎหมายบางฉบับ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและรองรับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ อันจะส่งผลต่ออันดับตามรายงาน Doing Business ที่ดีขึ้นของประเทศไทยในการประเมินของธนาคารโลกครั้งต่อไป รวมทั้งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและเพิ่มโอกาสในการเป็นแหล่งลงทุนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยการแก้ไขประการหนึ่ง คือ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1128 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความ “มาตรา 1128 ในใบหุ้นทุก ๆ ใบให้กรรมการอย่างน้อยหนึ่งคนลงลายมือชื่อเป็นสำคัญ” แทน

ผลจากการแก้ไขปรับปรุงดังกล่าว ทำให้บริษัทไม่ต้องประทับตราในใบหุ้นส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องจัดทำตราประทับสำหรับการจัดตั้งบริษัทจำกัดอีกต่อไป

1.3 ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ลดอัตราค่าธรรมเนียม และยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การขอสำเนาเอกสารพร้อมคำรับรอง และค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2561 ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าว กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนใหม่เป็นแบบอัตราคงที่ (Flat Rate) และลดอัตราค่าธรรมเนียมลงร้อยละ 30 จากอัตราค่าธรรมเนียมใหม่แบบคงที่ (Flat Rate) สำหรับการยื่นจดทะเบียนผ่านระบบ

จดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ทั้งนี้ กฎกระทรวงฯดังกล่าว ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2561 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 21 เมษายน 2561

ผลจากกฎกระทรวงฯ ดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนนิติบุคคลในอัตราที่ลดลง เช่น

(1) จัดตั้งบริษัทจำกัด จากเดิมมีอัตราระหว่าง 5,000 - 275,000 บาท (ขึ้นอยู่กับจำนวนทุนจดทะเบียน) ลดลงเหลือ 5,500 บาท โดยไม่คำนึงถึงจำนวนทุนจดทะเบียน

(2) จัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด จากเดิมมีอัตราค่าธรรมเนียมระหว่าง 1,000 - 5,000 บาท (ขึ้นอยู่กับจำนวนส่วนลงทุน) ลดลงเหลือ 1,000 บาท โดยไม่คำนึงถึงจำนวนส่วนลงทุน

(3) การเปลี่ยนแปลง/การเพิ่มทุนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด จากเดิมที่มีอัตราค่าธรรมเนียมตามรายการจดทะเบียนที่หลากหลายระหว่าง 300 - 250,000 บาท ลดลงเหลือ 500 บาทต่อการยื่นคำขอจดทะเบียน 1 ครั้ง

(4) นอกจากนี้ หากผู้ประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลผ่านทางระบบ e-Registration อัตราค่าธรรมเนียมจะถูกลดอีกร้อยละ 30 คือ จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัดมีอัตราค่าธรรมเนียมเพียง 3,850 บาท ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีอัตราค่าธรรมเนียมเพียง 700 บาท การเปลี่ยนแปลง/การเพิ่มทุนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดมีอัตราค่าธรรมเนียม 350 บาทต่อการยื่นคำขอจดทะเบียน 1 ครั้ง

1.4 เสนอร่างพระราชบัญญัติบริษัทจำกัดคนเดียว พ.ศ. .... กำหนดให้บริษัทจำกัดสามารถจัดตั้งขึ้นโดยบุคคลเพียงคนเดียวได้ (ตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป) โดยเห็นว่าจะช่วยลดปัญหา “นอมินี” ที่ผู้ถือหุ้นคนไทยมิใช่ผู้ลงทุนหรือเจ้าของเงินทุนที่แท้จริง ซึ่งเป็นปัญหาที่ประเทศไทยประสบอยู่ในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกัน จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ภาคเอกชนที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจเพียงคนเดียว โดยไม่ประสงค์ที่จะร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นหรือไม่สามารถหาผู้ร่วมลงทุนรายอื่นได้ อันสอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนระหว่างประเทศในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการค้า การลงทุน สนับสนุนชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนและจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทย ก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งทำให้ได้ข้อมูลทางทะเบียนธุรกิจที่ถูกต้องและสะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศ

2. ด้านการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานและช่องทางการให้บริการ

2.1 การปรับปรุงแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียน แต่เดิม แบบพิมพ์ที่กำหนดไว้มีหลายประเภท รวมแล้วประมาณ 22 แบบ โดยแต่ละแบบใช้กับการจดทะเบียนต่างประเภทกัน และมีลักษณะรูปแบบแตกต่างกันออกไป จึงทำให้เกิดความสับสนและความยุ่งยากในการเลือกใช้แบบพิมพ์ให้ถูกต้อง และยังเป็นปัญหาต่อระบบการจัดเก็บค่าธรรมเนียมอีกด้วย อีกทั้ง แบบพิมพ์ดังกล่าวยังได้กำหนดให้ผู้ขอจดทะเบียนต้องกรอกรายการและข้อความมากมายเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียน และเอกสารประกอบการจดทะเบียนขึ้นใหม่ทั้งหมด รวมทั้งให้มีการพิจารณาศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท เพื่อให้การจดทะเบียนเป็นไปโดยง่าย โปร่งใส สะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลา ทำให้ผู้ประกอบการสามารถยื่นขอจดทะเบียนได้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาและเสียค่าใช้จ่ายให้แก่สำนักงานรับจ้างจดทะเบียน

2.2 การยกเลิกการให้กรรมการมาแสดงตัวต่อนายทะเบียน การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนหรือกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทจำกัด จะต้องลงชื่อในคำขอจดทะเบียนตามที่กำหนดไว้ในแบบพิมพ์ โดยการลงชื่อนั้นจะต้องลงชื่อต่อหน้านายทะเบียน ดังนั้น หุ้นส่วนผู้จัดการและกรรมการผู้ที่จะลงชื่อจึงต้องมาปรากฏตัวหรือแสดงตัวต่อนายทะเบียน เพื่อลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียน ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยาก และ ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ประกอบการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้กำหนดแนวทางใหม่ให้การลงชื่อในคำขอจดทะเบียน โดยประกาศสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง เรื่อง กำหนดบุคคลที่ผู้ขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดจะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดบุคคลที่ผู้ขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดจะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ ส่งผลให้ผู้ขอจดทะเบียนสามารถลงลายมือชื่อต่อหน้าบุคคลตามที่ประกาศดังกล่าวกำหนดได้

2.3 การเพิ่มหน่วยให้บริการแก่ผู้ประกอบการ นอกเหนือจากการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเริ่มต้นธุรกิจในประเทศไทยแล้ว การเข้าถึงการให้บริการก็เป็นสิ่งสำคัญ แต่เดิมกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีหน่วยให้บริการในกรุงเทพมหานครจำนวน 6 แห่ง (ส่วนจดทะเบียนกลาง (สนามบินน้ำ) สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 1-5 ปิ่นเกล้า พหลโยธิน รัชดาภิเษก สุรวงศ์ บางนา) และในส่วนภูมิภาคซึ่งมีหน่วยให้บริการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระจายอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศทั้ง 76 จังหวัด และมีสาขาอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญอีก 4 แห่ง คือ แม่สอด เมืองพัทยา หัวหิน และเกาะสมุย รวมทั้งสิ้นเป็น 86 แห่ง แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศและมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในปี 2556 กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เพิ่มหน่วยให้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร อีก 1 แห่ง คือ “สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้า เขต 6 ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา” ซึ่งเปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 การขยายหน่วยให้บริการดังกล่าวเป็นการเพิ่มทางเลือกและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ง่าย และสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น รวมถึงช่วยกระจายความหนาแน่นจากการให้บริการของสำนักงานฯ ในพื้นที่ใกล้เคียง คือ ส่วนจดทะเบียนกลาง (สนามบินน้ำ) และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต 3 (รัชดาภิเษก) ซึ่งเป็นสาขาที่มีผู้มาติดต่อขอใช้บริการหนาแน่นสูงสุด ทำให้ในปัจจุบัน กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีหน่วยให้บริการรวมทั้งสิ้น 87 แห่งทั่วประเทศ

2.4 การให้บริการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทข้ามเขต สืบเนื่องจากข้อจำกัดในการยื่นจดทะเบียนในปัจจุบันที่กำหนดให้ผู้ขอจดทะเบียนต้องยื่นคำขอจดทะเบียนนิติบุคคล ในพื้นที่ซึ่งนิติบุคคลนั้นตั้งอยู่ โดยหากห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดใด ต้องไปยื่นขอจดทะเบียนที่หน่วยบริการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในจังหวัดนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้ประกอบการไม่ได้รับความสะดวกในการยื่นคำขอจดทะเบียนอย่างเต็มที่ ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการในการยื่นคำขอจดทะเบียนมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนการเริ่มต้นธุรกิจในประเทศไทย กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ให้บริการเฉพาะการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทข้ามเขตจังหวัด ณ ศูนย์บริการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าแห่งใดก็ได้ทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2557 ที่ผ่านมา โดยไม่ว่าห้างหุ้นส่วนหรือ

บริษัทนั้นจะมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัดใดก็ตาม สามารถยื่นคำขอจดทะเบียนได้ที่บริหารหน่วยการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าแห่งใดก็ได้ทั้ง 87 แห่งทั่วประเทศ

ทั้งนี้ สำหรับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) สามารถยื่นขอจดทะเบียนและคำขอทุกประเภทได้ที่ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดสงขลา

3. ด้านการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคล

3.1 การพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลการเริ่มต้นธุรกิจโดยให้บริการรับจดทะเบียน ณ จุดเดียว (Single Point) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 กรมพัฒนาธุรกิจการค้าร่วมกับกรมสรรพากร สำนักงานประกันสังคม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลการเริ่มต้นธุรกิจ (e-Starting Business) โดยให้บริการรับจดทะเบียน ณ จุดเดียว (Single Point) ซึ่งผู้ประกอบการที่มาขอจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล จะได้รับเลขทะเบียนนิติบุคคล พร้อมเป็นเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรโดยอัตโนมัติ และใช้อ้างอิงกับเลขที่บัญชีนายจ้าง รวมทั้งส่งสำเนาข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน กรณีถ้ามีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ในวันเดียวกับที่ยื่นคำขอจดทะเบียนได้¹ ทำให้สามารถลดการติดต่อหน่วยราชการ จาก 4 หน่วยงาน เหลือเพียงหน่วยงานเดียว รวมถึงลดขั้นตอน จาก 4 ขั้นตอน เหลือ 1 ขั้นตอน และลดระยะเวลาการดำเนินการจาก 25 วัน เหลือเพียง 1 ชั่วโมง

3.2 ระบบการตรวจและจองชื่อนิติบุคคลด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ตั้งแต่เดือนมกราคม 2556 กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้พัฒนาระบบการจองชื่อนิติบุคคล เป็นการตรวจสอบและจองชื่อผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้ขอจดทะเบียนสามารถตรวจสอบชื่อที่ต้องการใช้ได้ด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และทราบผลได้ทันที และกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะแจ้งผลการจองชื่อให้ทราบได้ภายใน 20 นาที ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในการเริ่มต้นธุรกิจ โดยไม่ต้องเดินทางมาติดต่อด้วยตนเอง

3.3 ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เปิดให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือระบบ e-Registration ตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน 2560 ซึ่งระบบดังกล่าวถือเป็นนวัตกรรมการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลผ่านระบบออนไลน์แบบไร้กระดาษ (Paperless System) อย่างครบวงจร สามารถรองรับทุกกระบวนการของการจดทะเบียน ตั้งแต่การยื่นคำขอจดทะเบียน การชำระค่าธรรมเนียม และการรับหนังสือรับรองนิติบุคคล อันจะช่วยอำนวยความสะดวกผู้ประกอบการ ทั้งลดขั้นตอนการยื่นคำขอจดทะเบียน ลดการใช้เอกสารกระดาษ ลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อติดต่อกับเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังทำให้ระบบจดทะเบียน นิติบุคคลของไทยมีความมั่นคงปลอดภัย น่าเชื่อถือ มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

¹กระทรวงแรงงานได้เสนอแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อยกเลิกการยื่นสำเนาข้อบังคับการทำงาน ซึ่งมีผลบังคับใช้ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 21/2560 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560

4. การกำกับดูแลให้การจดทะเบียนนิติบุคคลมีความรัดกุม รอบคอบ และเหมาะสมกับสถานการณ์

ด้วยข้อกังวลว่าการพัฒนาการให้บริการและความสะดวกในการจดทะเบียนนิติบุคคลจะทำให้เกิดช่องทางการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ออกหลักเกณฑ์ เพื่อกำกับดูแลให้การจดทะเบียนมีความรัดกุม รอบคอบ และเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ๆ ในหลายประเด็น เช่น

4.1 ออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด กรณีมีคนต่างด้าวร่วมลงทุนหรือมีอำนาจลงนามในห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด โดยให้ส่งเอกสารหลักฐานจากธนาคาร เพื่อรับรองหรือแสดงฐานะการเงินของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทย ทุกคนประกอบคำขอจดทะเบียน และเอกสารดังกล่าวต้องแสดงจำนวนเงินที่สอดคล้องกับจำนวนเงินที่นำมาลงหุ้นหรือถือหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นแต่ละราย

4.2 กรณีห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดขอจดทะเบียนทุนจำนวนมากโดยแสดงหลักฐานว่าได้ชำระเงินลงทุนเป็นเงินสดซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงและความเป็นไปได้ในการชำระเงินลงทุนตามปกติทั่วไป กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงออกหลักเกณฑ์ให้ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ซึ่งมีทุนที่ขอจดทะเบียนหรือทำให้ทุนจดทะเบียนเกินกว่า 5 ล้านบาท จัดส่งเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนเพิ่มเติมตามที่กำหนด เช่น หากเป็นการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่ชำระทุนด้วยเงิน ให้จัดส่งเอกสารหลักฐานที่ธนาคารออกให้เพื่อรับรองว่าหุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการที่มีอำนาจลงนามคนใดคนหนึ่งได้รับชำระเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นไว้แล้ว พร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง

4.3 ออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่ประกอบกิจการเป็นตัวแทนค้าสลากกินแบ่งรัฐบาล เนื่องจากมีประชาชนถูกหลอกลวงให้เข้าร่วมหรือถูกแอบอ้างชื่อมาใช้ในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด เพื่อนำไปขอโควตาสลากกินแบ่งรัฐบาล และมีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงผู้เป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือกรรมการ ไปเป็นบุคคลอื่นเพื่อหลบเลี่ยงการการถูกรื้อเรียนและตรวจสอบ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงให้แสดงและจัดส่งเอกสารเพิ่มเติม เช่น หากเป็นการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด เพื่อให้มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการตัวแทนจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวข้าราชการ หรือเอกสารอื่นที่ใช้แทนเอกสารดังกล่าวได้ตามกฎหมาย ของผู้ขอจดทะเบียน ผู้เป็นหุ้นส่วน กรรมการ ผู้ถือหุ้นทุกคน และผู้รับมอบอำนาจ (ถ้ามี) และจัดส่งหนังสือยินยอมของผู้มีสิทธิให้ใช้สถานที่ตั้งสำนักงาน และแสดงต้นฉบับเอกสารหลักฐานแสดงสิทธิการใช้ที่ตั้งสำนักงานพร้อมทั้งส่งสำเนาเอกสารดังกล่าว และเอกสารหลักฐานที่ธนาคารออกให้ เพื่อรับรองหรือแสดงฐานะการเงินของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทุกคน

4.4 ในส่วนของข้อมูลสถานที่ตั้งสำนักงานของนิติบุคคล กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เชื่อมโยงฐานข้อมูลกับกรมการปกครอง เพื่อตรวจสอบความมีอยู่ของสถานที่ตั้งสำนักงานของนิติบุคคล เป็นการช่วยบรรเทาปัญหาที่ตั้งสำนักงานไม่สามารถติดต่อได้ หรือไม่พบสถานที่ตั้งสำนักงานตามที่จดทะเบียนไว้ อีกทั้งทำให้การติดต่อธุรกิจไม่ติดขัด สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นขึ้น

4.5 ออกหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมกำกับการจดทะเบียนธุรกิจที่มีกฎหมายควบคุมพิเศษ เช่น กิจการประกันภัย ธุรกิจหลักทรัพย์ หรือธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน จึงจะรับจดทะเบียนได้

4.6 เนื่องจากเกิดสถานการณ์ปัญหาการหลอกลวงประชาชนในการประกอบธุรกิจ เช่น ปัญหาแชร์ลูกโซ่ในธุรกิจขายตรง กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้กำหนดให้การขอใช้หรือจองชื่อนิติบุคคลซึ่งมีความหมายหรือทำให้เข้าใจว่าประกอบธุรกิจขายตรง และธุรกิจตลาดแบบตรง จะต้องแสดงหลักฐานความเห็นชอบให้ประกอบธุรกิจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการขอจดทะเบียนวัตถุประสงค์ “ธุรกิจขายตรง” และ “ธุรกิจตลาดแบบตรง” จะต้องได้รับอนุญาตหรือได้รับการจดทะเบียนให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ก่อน

4.7 ออกประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เพื่อแจ้งเตือนบุคคลที่ผู้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดจะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ โดยบุคคลที่ถูกกำหนดให้ผู้จดทะเบียนสามารถลงลายมือชื่อด้วยตนเองต่อหน้าได้ จะลงลายมือชื่อรับรองผู้จดทะเบียนรายใด จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้จดทะเบียนรายนั้นได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าบุคคลดังกล่าวจริง ทั้งนี้ หากผู้จดทะเบียนไม่ได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าบุคคลดังกล่าว แต่บุคคลนั้นกลับให้การรับรองว่า ผู้จดทะเบียนได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าจริง จะทำให้ลายมือชื่อใครขอจดทะเบียนนั้นไม่ถูกต้องและการกระทำดังกล่าวอาจเข้าข่ายเป็นการสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย และความผิดฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้ประกอบการตามหน้าที่จัดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชน หรือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐานโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

นอกจากนี้ หากบุคคลผู้ประกอบการงานในวิชากฎหมาย บัญชี หรือวิชาชีพอื่นใด ให้การรับรองว่า ผู้จดทะเบียนได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าจริง โดยที่ผู้จดทะเบียนไม่ได้ลงลายมือชื่อต่อหน้า และเป็นเหตุให้นายทะเบียนหลงเชื่อว่าลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนเป็นลายมือชื่อที่ถูกต้องและดำเนินการรับจดทะเบียนให้ บุคคลนั้นอาจมีความผิดฐานทำคำรับรองอันเป็นเท็จได้ ซึ่งหากพบการกระทำความผิดดังกล่าว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะพิจารณาดำเนินคดีต่อไป

4.8 ออกประกาศให้ผู้จดทะเบียนระบุข้อมูลประเภทธุรกิจ (วัตถุประสงค์) ในแบบ สสช. 1 และสถานที่ตั้งสำนักงานให้ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริงที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจ ในการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะมีการติดตาม ตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลการจดทะเบียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลประเภทธุรกิจ (วัตถุประสงค์) ในแบบ สสช. 1 และสถานที่ตั้งสำนักงาน ซึ่งหากกรมพบว่ามีความเจตนาที่จะระบุข้อมูลที่ตรงต่อความเป็นจริง อาจเข้าข่ายเป็นการแจ้งความอันเป็นเท็จต่อทางราชการได้

4.9 ออกประกาศเพื่อขอความร่วมมือให้ผู้จดทะเบียนระบุหมายเลขโทรศัพท์ อีเมล และเว็บไซต์ (ถ้ามี) ที่ใช้สำหรับติดต่อกับนิติบุคคลลงในแบบพิมพ์การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า

4.10 เนื่องจากมีพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่สุจริตในการแอบอ้างชื่อบุคคลอื่นเพื่อใช้ในการยื่นคำขอจดทะเบียน โดยบุคคลที่ถูกแอบอ้างชื่อรู้เห็นหรือยินยอม เช่น การยินยอมให้บุคคลอื่นนำชื่อและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของตนเองไปใช้ในการจดทะเบียน โดยได้รับค่าจ้าง

ค่าตอบแทน หรือการลงลายมือชื่อในแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนหรือในแบบพิมพ์กรรมการเข้าใหม่ (แบบ ก.) ด้วยลายมือชื่อของตนเองจริง โดยไม่ทราบว่าเป็นเอกสารอะไร นอกจากนี้ ยังพบกรณีที่มีการปลอมลายมือชื่อบุคคลอื่นเพื่อใช้ในการยื่นคำขอจดทะเบียนโดยบุคคลที่ถูกปลอมลายมือชื่อไม่ได้รู้เห็นหรือยินยอม กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ออกประกาศแจ้งเตือน เพื่อให้ประชาชนใช้ความระมัดระวังและตรวจสอบข้อความก่อนลงลายมือชื่อในเอกสารหรือแบบพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อมิให้ถูกหลอกลวงนำไปใช้ในการจดทะเบียนโดยได้รับหรือไม่ได้รับค่าจ้างตอบแทน และมีได้มีเจตนาในการประกอบธุรกิจจริง หรือการปลอมลายมือชื่อบุคคลอื่น เพื่อใช้ในการยื่นคำขอจดทะเบียน ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

สภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ใช้บริการ (บุคคลทั่วไป สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานบัญชีที่ให้บริการรับจดทะเบียน) และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า การให้บริการจดทะเบียนในบางประเด็นยังมีความยุ่งยาก ดังนี้

1. การจองชื่อนิติบุคคล

1.1 ปัจจุบัน ชื่อนิติบุคคลที่ได้รับการจองมีอายุ 30 วัน นับแต่วันที่รับจอง ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไป จึงควรขยายระยะเวลาออกเป็น 3 เดือน อันสอดคล้องกับกำหนดเวลาในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด ซึ่งกำหนดให้กรรมการยื่นจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทภายใน 3 เดือน นับแต่วันประชุมจัดตั้งบริษัท เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและประหยัดเวลาในการดำเนินการ ทั้งเจ้าหน้าที่กรมและผู้รับบริการ

1.2 ปัจจุบัน มีการจองชื่อ แต่ไม่ได้นำไปจดทะเบียนจริงเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้จำนวนคำขอจองชื่อนายทะเบียนต้องพิจารณาเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสร้างภาระงานให้แก่เจ้าหน้าที่และทำให้การพิจารณาคำขอจองชื่อล่าช้าออกไปโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ ยังเป็นการปิดกั้นและทำให้ผู้ที่ประสงค์ใช้ชื่อในการจดทะเบียนจริง ไม่สามารถจองชื่อที่ต้องการได้ กรมจึงควรเก็บค่าบริการจองชื่อเพื่อป้องกันการจองชื่อที่ไม่ได้นำไปใช้จดทะเบียนจริง ซึ่งจะทำให้จำนวนคำขอจองชื่อลดลง และนายทะเบียนสามารถพิจารณาคำขอได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

1.3 กรณีการขอจองชื่อที่ต้องการยื่นหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมประกอบการขออนุมัติใช้ชื่อนั้น ๆ หากชื่อที่ได้รับการอนุมัติหมดอายุแล้ว และผู้ขอจองชื่อประสงค์จะดำเนินการจองชื่อดังกล่าวซ้ำ ควรอนุญาตให้สามารถจองใช้ชื่อดังกล่าวได้เลยโดยไม่ต้องทำหนังสือชี้แจงอีกครั้ง

1.4 กรณีบริษัทที่ประสงค์จะใช้ชื่อที่มีคำว่า “หลักทรัพย์” ประกอบอยู่ในชื่อนั้น ๆ ควรพัฒนาให้มีช่องทางพิเศษสำหรับบริษัทจำพวกดังกล่าว เนื่องจากในปัจจุบันคำขอจองชื่อที่ประกอบไปด้วยคำดังกล่าวข้างต้น จะได้รับการปฏิเสธในเบื้องต้น และผู้ขอจองชื่อจะต้องดำเนินการติดต่อเจ้าหน้าที่โดยตรงทุกครั้ง ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้าและไม่สะดวก

1.5 ควรเพิ่มช่องให้สามารถอัปโหลดไฟล์หนังสืออนุญาต หนังสือชี้แจง ใบอนุญาต หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องในการจองชื่ออื่น ๆ และเพิ่มช่องให้สามารถกรอกเหตุผลชี้แจงมาได้พร้อม การจองชื่อ อาทิ กรณีใช้ชื่อภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษที่มีการอ่านแตกต่างออกไป การใช้ชื่อที่ ใกล้เคียงกับชื่อของนิติบุคคลอื่น การใช้ชื่อที่เป็นคำประดิษฐ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ประหยัดเวลาใน การพิจารณาของนายทะเบียน ลดขั้นตอนการติดต่อของนายทะเบียนและผู้จองชื่อ

2 ความยุ่งยากในการใช้บริการระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทาง อิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)

2.1 การลงทะเบียนเพื่อยืนยันตัวตนและขอลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature)

ในขั้นตอนการยืนยันตัวตน ผู้ใช้บริการยังจำต้องเดินทางมายังหน่วยให้บริการเพื่อยื่นเอกสารอยู่ ก่อให้เกิดความไม่สะดวก โดยทำให้ผู้ให้บริการต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง นอกจากนี้ หากหุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้เริ่มก่อการ/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ไม่มีหมายเลข โทรศัพท์มือถือของไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดในกรณีที่ผู้ให้บริการเป็นชาวต่างชาติ ทำให้ไม่สามารถ ยืนยันตัวตนเพื่อขอรับ Username & Password ส่งผลให้ไม่สามารถใช้บริการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ได้

2.2 การกรอกรายละเอียดคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration

2.2.1 ด้วยแบบฟอร์มคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ในปัจจุบัน ยังอิงตามแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนทางช่องทางปกติ ซึ่งมีความซับซ้อนในบางจุด ทำให้ผู้ขอ จดทะเบียนสับสน และเป็นอุปสรรคต่อการใช้งานระบบ เช่น ในการกรอกคำขอจดทะเบียนเพื่อ จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจัดตั้งบริษัทพร้อมกัน (ภายในวันเดียว) ผู้ขอจดทะเบียนต้อง กรอกข้อมูลคำขอ โดยเรียงลำดับตั้งแต่การจองชื่อ แบบ บอจ.2 แบบ บอจ.3 แบบ บอจ. 5 แบบ ก เป็นต้น ที่ประกอบไปด้วยข้อมูลหลายรายการ เช่น ชื่อของบริษัท (ตามที่ได้จองชื่อไว้) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่/ สาขา, e-mail, หมายเลขโทรศัพท์ของบริษัทหรือกรรมการและหรือชื่อ วัตถุประสงค์ของบริษัทที่จะ ประกอบกิจการค้า ทุนจดทะเบียนจะต้องแบ่งเป็นหุ้น ๆ มีมูลค่าหุ้นเท่า ๆ กัน ข้อบังคับ (ถ้ามี) รายชื่อหรือ จำนวนกรรมการที่มีอำนาจลงชื่อแทนบริษัท (อำนาจกรรมการ) ดวงตราสำคัญ (ถ้ามี) เป็นต้น ซึ่งรายการข้อมูลดังกล่าวมีรายละเอียดค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม ในการจัดตั้งบริษัทจำกัดโดยทั่วไป ที่มีรายละเอียดโครงสร้างไม่ซับซ้อนยุ่งยาก ก็ไม่จำเป็นต้องมีข้อมูลบางรายการ เช่น ความรับผิดชอบ กรรมการ หุ้นบุริมสิทธิ เป็นต้น ส่งผลให้ผู้ใช้บริการมองว่า การกรอกข้อมูลเพื่อยื่นคำขอ จดทะเบียนเป็นเรื่องยุ่งยาก และใช้งานไม่สะดวก ก่อให้เกิดทัศนคติในแง่ลบต่อการใช้บริการ

2.2.2 นอกจากนี้ ในการกรอกข้อมูลอำนาจกรรมการของบริษัทจำกัด ยังมี ความซับซ้อนและก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ให้บริการเป็นอย่างมาก รวมถึงมีข้อจำกัดทางเทคนิค บางประการ ทำให้ระบบไม่สามารถรองรับรูปแบบอำนาจกรรมการได้ทุกรูปแบบ โดยระบบสามารถ รองรับอำนาจกรรมการได้สูงที่สุดไม่เกิน 2 เจือนไซเท่านั้น เช่น นาย ก. และนางสาว ข. ลงลายมือชื่อ ร่วมกัน หรือ นาย ค. ลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัท ซึ่งจากตัวอย่างนั้นจะต้องแยก บันทึกรายชื่อ ดังนี้

2.2.2.1 หน้าจออำนาจกรรมการแบบที่ 1 ให้ระบุ นาย ก. และนางสาว ข. ลงลายมือชื่อร่วมกัน

2.2.2.2 หน้าจออำนาจกรรมการแบบที่ 2 ให้ระบุ นาย ค. ลงลายมือชื่อ และประทับตราสำคัญของบริษัท

โดยระบบจะใช้ข้อความ “หรือ” คั่นระหว่างเงื่อนไขที่ 1 และเงื่อนไขที่ 2 ให้อัตโนมัติในการสร้างข้อความอำนาจกรรมการ กรณีมีข้อความอำนาจกรรมการเพิ่มเติมให้ระบุไว้ในหัวข้อ “ข้อความอำนาจกรรมการเพิ่มเติม” ของหน้าจออำนาจกรรมการแบบที่ 2

ทั้งนี้ การเลือกอำนาจกรรมการในแต่ละเงื่อนไขนั้น ให้เลือกได้เฉพาะรูปแบบที่กำหนดเท่านั้น

จึงเห็นได้ว่า การกรอกอำนาจกรรมการของบริษัทจำกัด มีความซับซ้อน ก่อให้เกิดความสับสนและเป็นอุปสรรคต่อผู้ใช้บริการ เนื่องจากประชาชนอาจไม่ทราบว่า รูปแบบอำนาจกรรมการที่ตนเองประสงค์จะจดทะเบียน ควรกรอกในระบบอย่างไร นอกจากนี้ ระบบยังไม่สามารถรองรับรูปแบบอำนาจกรรมการได้ทุกรูปแบบ ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถกำหนดรูปแบบอำนาจกรรมการตามที่ตนต้องการได้ ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดในการให้บริการ

2.3 การยื่นคำขอจดทะเบียนโดยผู้แทน

ปัจจุบัน ผู้ประกอบการสามารถมอบให้ผู้แทนรับจดทะเบียนดำเนินการกรอกข้อความและยื่นคำขอผ่านระบบแทนได้ แต่หุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการ ในกรณีคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน หรือ ผู้เริ่มก่อนการ/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ในกรณีคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด ยังคงต้องเข้าระบบเพื่อลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนอยู่

ด้วยกระบวนการดังกล่าว ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ประกอบการ เนื่องจากในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักจ้างผู้แทนรับจดทะเบียน เช่น บริษัทกฎหมายหรือสำนักงานบัญชี ในการจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียน ผู้ประกอบการจึงไม่สะดวกที่จะเข้าระบบเพื่อลงลายมือชื่อเอง ส่งผลให้มีผู้ใช้ระบบน้อย

2.4 การลงลายมือชื่อ

เมื่อคำขอจดทะเบียนได้ผ่านการตรวจสอบจากนายทะเบียนแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลซึ่งต้องลงนามในคำขอจดทะเบียน จะได้รับแจ้งผลการอนุมัติทางอีเมลและให้ลงนามด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ที่ต้องลงลายมือชื่อจะต้องเข้าระบบเพื่อลงลายมือชื่อ โดยระบุรหัสผ่าน (Password) และรหัส OTP ที่ได้รับทางโทรศัพท์มือถือ

อย่างไรก็ตาม จากการเปิดให้บริการที่ผ่านมา พบว่าผู้ใช้บริการประสบปัญหาและความยุ่งยากในการลงลายมือชื่อ ดังนี้

2.4.1 ในการลงลายมือชื่อ หากบริษัทกำหนดอำนาจในลักษณะเปิด เช่น บริษัทมีกรรมการ 6 คน และกำหนดอำนาจกรรมการเป็น “กรรมการสองคนลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญ” ระบบจะส่งอีเมลไปยังกรรมการทั้ง 6 คน เพื่อแจ้งให้ลงลายมือชื่อ ซึ่งทำให้กรรมการที่ไม่ใช่ผู้ที่บริษัทประสงค์จะให้ลงลายมือชื่อในคำขอนั้น ๆ เกิดความสับสน

2.4.2 กระบวนการลงลายมือชื่อยังไม่สะดวกและมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากระบบจะส่งรหัส OTP ไปยังโทรศัพท์มือถือของกรรมการผู้ยื่นคำขอจดทะเบียน ตามหมายเลขที่

ได้แจ้งไว้ เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องแท้จริงของบุคคล ซึ่งหากกรรมการอยู่ต่างประเทศ หรือเป็นกรณีที่มอบให้สำนักงานกฎหมาย/สำนักงานบัญชีดำเนินการกรอกคำขอจดทะเบียนแทน จะก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการลงลายมือชื่อและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียน

2.4.3 ภายใต้ระบบปัจจุบัน ผู้ใช้บริการระบบ e-Registration ต้องมี Username & Password ส่วนบุคคล 1 ชุด และเมื่อจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลแล้ว ระบบจะสร้าง Username & Password ในนามนิติบุคคลอีก 1 ชุด ก่อให้เกิดความลำบากและเกิดความสับสนและทำให้ผู้ใช้บริการต้องถือ Username & Password หลายชุด จึงเห็นว่า ควรมี Username & Password เพียงชุดเดียวในการเข้าใช้ระบบ

2.5 กระบวนการยื่นคำขอและการพิจารณาคำขอ

2.5.1 บริษัทไม่สามารถทราบระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่แน่นอน ซึ่งหากเป็นการมอบผู้แทนยื่นคำขอจดทะเบียน เช่น สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานบัญชี บริษัทผู้แทนมีความจำเป็นต้องทราบกำหนดเวลาการพิจารณาและการตอบกลับที่แน่นอน เพื่อที่จะได้แจ้งและยืนยันกับลูกค้าได้ นอกจากนี้ ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ใช้เวลานานมากกว่าการยื่นคำขอผ่านช่องทางปกติ (walk in) ซึ่งไม่สนองต่อความต้องการของธุรกิจที่ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว ฉับไว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงควรกำหนดเวลาในการพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จที่แน่นอน และพัฒนาให้การตรวจคำขอรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งเวลาที่คาดหวัง คือ ภายใน 3 ชั่วโมงนับแต่ยื่นคำขอผ่านระบบ

2.5.2 ควรมีระบบติดตาม (Tracking) เพื่อตรวจสอบสถานะในการจดทะเบียนซึ่งสามารถตรวจสอบได้ว่าคำขอดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนใด และมีข้อผิดพลาดใดที่จะต้องแก้ไขหรือไม่

2.5.3 ควรเพิ่มช่องทางให้ผู้จดทะเบียนสามารถติดต่อกับนายทะเบียน ผู้ดูแลคำขอจดทะเบียนได้โดยตรงในลักษณะ real time ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้จดทะเบียนทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถขอคำปรึกษากับนายทะเบียนได้ในขณะเดียวกัน เนื่องจากการยื่นคำขอจดทะเบียนในบางกรณีมีรายละเอียดที่จำเป็นต้องหารือกับนายทะเบียน เช่น ผู้จดทะเบียนกรอกข้อมูลคำขอไม่ถูกต้อง พิมพ์ตก/ผิด ซึ่งหากเป็นการยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติ ผู้จดทะเบียนสามารถหารือกับนายทะเบียนและแก้ไขได้ทันที ทำให้สามารถจดทะเบียนได้ภายในวันที่ยื่นคำขอจดทะเบียน แต่หากเป็นการยื่นคำขอผ่านระบบ e-Registration ผู้จดทะเบียนไม่มีช่องทางในการปรึกษาหารือกับนายทะเบียน ทำให้เสียเวลาในการแก้ไข จึงเห็นควรจัดให้มีช่องทางที่บริษัทจะสามารถติดต่อกับนายทะเบียนเพื่อปรึกษาและหารือเกี่ยวกับรายละเอียดคำขอจดทะเบียนได้

2.5.4 ควรแก้ปัญหาในเรื่องตราประทับที่มีขนาดเล็กน้อยกว่าความเป็นจริง เมื่อดำเนินการอัปโหลดไฟล์ภาพตราประทับขึ้นบนระบบ

2.5.5 ระบบควรแสดงจำนวนคิวสะสม และปริมาณคำขอจดทะเบียนที่รอการพิจารณาได้

2.5.6 ควรเพิ่มช่องทางให้ผู้จดทะเบียนสามารถยื่นเอกสารที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยการพิจารณาตรวจสอบเป็นระยะเวลานาน เช่น ข้อบังคับ เข้ามาให้นายทะเบียนช่วยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้นได้ก่อน

2.5.7 การกำหนดว่า เมื่อยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว จะไม่สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้อีก ก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บริการ เนื่องจากผู้จดทะเบียนควรมีทางเลือก โดยสามารถกลับมายื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้ ดังนั้น การกำหนดว่า เมื่อยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว จะไม่สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้อีก ก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บริการ เนื่องจาก การพิจารณาคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ยังล่าช้า และไม่สามารถคาดการณ์เวลาแล้วเสร็จได้ ผู้จดทะเบียนควรมีทางเลือก โดยสามารถกลับมายื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้

2.6 การรับเอกสารหลังการจดทะเบียน

แต่เดิม เมื่อผู้จดทะเบียนได้ดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration และนายทะเบียนได้พิจารณาอนุมัติการจดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะจัดส่งข้อมูลและเอกสารให้แก่ผู้จดทะเบียน ดังนี้

2.6.1 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดส่งผ่านทาง e-mail ของผู้จดทะเบียน ที่ได้แจ้งไว้ เพื่อแจ้งว่าได้มีการจดทะเบียนนิติบุคคลตามคำขอของผู้จดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว พร้อมส่ง Username & Password ของนิติบุคคล เพื่อใช้สำหรับการลงลายมือชื่อตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ของนิติบุคคล รวมถึงการเข้าใช้งานระบบการนำส่งงบการเงินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ของกรม

2.6.2 เอกสารกระดาษ ได้แก่ ใบเสร็จรับเงินชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน ใบสำคัญการจดทะเบียน และหนังสือรับรองนิติบุคคล (หากขอ) ซึ่งในปัจจุบัน กรมได้เปิดให้บริการใบเสร็จรับเงินและหนังสือรับรองนิติบุคคลในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ทำให้ผู้จดทะเบียนได้รับใบเสร็จรับเงินและหนังสือรับรองนิติบุคคล (หากขอ) ทันทีหลังจากนายทะเบียนรับจดทะเบียน จากเดิมที่ต้องรอรับเอกสารดังกล่าวทางไปรษณีย์ ซึ่งใช้ระยะเวลาหลายวัน ทำให้ผู้จดทะเบียนสามารถนำเอกสารดังกล่าวไปดำเนินการหรือติดต่อกับหน่วยงานอื่นได้ทันที

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของใบสำคัญการจดทะเบียน ผู้จดทะเบียนไม่ได้รับใบสำคัญการจดทะเบียนทันทีหลังการจดทะเบียน เนื่องจากกรมจัดส่งเอกสารดังกล่าวในรูปแบบกระดาษทางไปรษณีย์ ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ 1-2 วันทำการ แตกต่างจากการจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติ ที่ผู้จดทะเบียนจะได้รับเอกสารดังกล่าวภายในวันเดียวกันกับที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน ซึ่งมีความสะดวกและรวดเร็วมากกว่า และผู้จดทะเบียนสามารถนำเอกสารดังกล่าวไปดำเนินการหรือติดต่อกับหน่วยงานอื่นได้ทันที

2.7 อื่น ๆ

2.7.1 เมื่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าปรับปรุงระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) แล้วเสร็จ ควรเชิญให้สำนักงานกฎหมายและสำนักงานบัญชี ทดลองใช้ระบบก่อนเปิดใช้ระบบจริง

2.7.2 เนื่องจากการตรวจพิจารณาคำขอยังคงล่าช้า ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกต่อผู้ประกอบการและทำให้การจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

(e-Registration) มีจำนวนผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้น กรมควรพิจารณาเพิ่มจำนวนนายทะเบียน เพื่อให้เพียงพอและสามารถรองรับปริมาณคำขอที่ยื่นเข้ามาได้

ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของต่างประเทศ สภาพปัญหาและการพัฒนา

ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมของประชาชน แนวทางการปฏิบัติงาน การบังคับใช้กฎหมาย และแนวโน้มการพัฒนาจดทะเบียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกตามยุคสมัย ดังนั้น ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพซึ่งเหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศ ๆ นั้น ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ผู้ประกอบการเริ่มต้นธุรกิจได้ อันเป็นประตูสู่โอกาสในการขยายฐานธุรกิจ เพิ่มช่องทางการค้าการลงทุน เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้ธุรกิจเจริญเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ความหลากหลายของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ พัฒนาการของการจดทะเบียนนิติบุคคลของโลกและระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลสากล ส่งเสริมให้แต่ละประเทศได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของตนเองกับประเทศอื่น เพื่อปรับปรุงกระบวนการ จัดอุปสรรค และโอกาสในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการค้นพบแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (Best Practice) ของตนเอง

1. การพัฒนาการให้บริการระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

ในภาพรวม ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลมีแนวโน้มที่จะให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบ ปรับลดระยะเวลา/ขั้นตอนในการจดทะเบียนนิติบุคคล เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน และมีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย แม้ว่าหลายประเทศยังคงยื่นคำขอจดทะเบียนหรือจัดส่งข้อมูลทางการเงินในรูปแบบกระดาษ แต่ก็ได้มีการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลในรูปแบบกระดาษควบคู่ไปกับรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และพร้อมผลักดันให้มีการจดทะเบียนนิติบุคคลและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์แบบ ประเทศส่วนใหญ่บริหารจัดการระบบการจดทะเบียนและให้บริการข้อมูลธุรกิจผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบ e-Service ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการยื่นคำขอจดทะเบียนทางออนไลน์ ซึ่งสามารถกระทำได้ตลอดเวลา กล่าวคือ 24 ชั่วโมงต่อวัน 7 วันต่อสัปดาห์ การรับจดทะเบียน การออกหนังสือรับรองบริษัท การยื่นงบการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ครอบคลุมถึงการชำระค่าธรรมเนียมโดยการจ่ายเงินออนไลน์ การใช้บัตรเครดิตเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายมากขึ้นแทนการจ่ายเงินสด ธุรกิจไม่จำเป็นต้องมาติดต่อ ณ หน่วยงานจดทะเบียน ส่งผลให้ e-Service กลายเป็นที่นิยมมากขึ้นในระดับสากล

การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล/จัดส่งข้อมูลผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล/จัดส่งข้อมูลผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นกุญแจสำคัญในการลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการให้บริการ ทำให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงหน่วยงานจดทะเบียนและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยลดภาระการบริหารจัดการของหน่วยงานจดทะเบียนและภาคธุรกิจ และทำให้การให้บริการจดทะเบียนและการบริการข้อมูลธุรกิจเป็นไปอย่างถูกต้อง แม่นยำ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยปกป้องระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

ป้องกันปัญหาในการฉ้อโกงหรือทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลหรือการจัดส่งข้อมูลธุรกิจ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเข้าถึงข้อมูล แม้หลาย ๆ ประเทศยังคงใช้การยื่นคำขอจดทะเบียน/จัดส่งข้อมูลในรูปแบบกระดาษ แต่ก็ได้เปลี่ยนมาใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในรูปแบบ image, data และ Internet (web based form) ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมมากที่สุด

การให้บริการจดทะเบียนและการจัดส่งข้อมูลมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากการดำเนินงานในรูปแบบเอกสารและช่องทางการติดต่อกับเจ้าหน้าที่โดยตรง เป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจ จึงต้องมีการพิจารณาแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องและปรับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ แม้ว่าจะมีการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ประชาชนยังคงคุ้นเคยกับการมาพบเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงาน หลายประเทศจึงมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้และให้คำแนะนำ เพื่อสร้างความเข้าใจและจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การบังคับใช้ และการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง อาทิ การให้รายละเอียดทางเว็บไซต์การสื่อสารด้วย “How-to” VDO การตอบปัญหาทางโทรศัพท์ การอบรมสัมมนา เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ให้บริการออนไลน์หลายรูปแบบ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจ ตั้งแต่การเริ่มต้นธุรกิจโดยการสืบค้นชื่อของบริษัททางออนไลน์ การยื่นคำขอจดทะเบียนและงบการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ e-Filing การจดทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์ e-Registry ระบบแจ้งเตือนการนำส่งงบการเงินประจำปี e-Reminder โดยการส่งข้อความไปยังอีเมลล์ของธุรกิจ ระบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของบริษัท e-Monitor โดยการส่งข้อความไปยังผู้ขอใช้บริการทุกครั้งของบริษัทซึ่งเราสมัครใช้บริการมีการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียน โดยจะคิดค่าธรรมเนียมเป็นรายบริษัทตามจำนวนรายที่สมัครใช้บริการ

ติมอร์-เลสเต ได้ปฏิรูปกฎหมายธุรกิจและระบบจดทะเบียนนิติบุคคล โดยยึดหลักสำคัญ 3 ประการ คือ การให้บริการระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ต้องมีการผสมหรือการรวมจุดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (integrated) ระบบจะต้องง่ายและไม่ซับซ้อน (simpler) และมีค่าใช้จ่ายต่ำ (costless) โดยล่าสุด เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 ได้ออกกฎหมายบริษัทซึ่งมีสาระสำคัญสนับสนุนการประกอบธุรกิจมากขึ้น เช่น ยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินทุนขั้นต่ำสำหรับการจัดตั้งบริษัท ทั้งนี้ ติมอร์-เลสเต อยู่ระหว่างการออกกฎหมายเกี่ยวกับระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งเป็นการรองรับการให้บริการผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งครอบคลุมการขออนุญาตในการประกอบธุรกิจด้วย

เลบานอน เนื่องจากประสบปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความถูกต้องและความไม่โปร่งใสของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล รวมถึงโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล เลบานอนจึงได้ปฏิรูประบบจดทะเบียนนิติบุคคล โดยใช้ระยะเวลาในการออกแบบ 2 ปี และนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล เพื่อสนับสนุนการยื่นคำขอจดทะเบียน จัดส่งข้อมูล และชำระค่าธรรมเนียมผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงพัฒนาการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล แบบ one-stop shop อันเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

2. มาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับระบบจดทะเบียนนิติบุคคล และเพื่อให้ข้อมูลธุรกิจถูกต้องและสมบูรณ์

ด้วยในปัจจุบัน แต่ละประเทศต่างพยายามพัฒนาให้ระบบจดทะเบียนของตนให้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการนั้นอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยต่อระบบทะเบียนธุรกิจได้ และนำมาซึ่งการฉ้อโกงหรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับระบบจดทะเบียนนิติบุคคล เช่น การปลอมลายมือชื่อ หรือการไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด เป็นสาเหตุของการโต้แย้งกัน แต่ละประเทศได้ใช้เครื่องมือ/วิธีการแตกต่างกันไป เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวและเพื่อให้ข้อมูลธุรกิจถูกต้อง สมบูรณ์และทันสมัย ทั้งนี้ เครื่องมือดังกล่าวอาจมาในรูปแบบของนโยบายของประเทศ กฎหมาย หรือการใช้เทคโนโลยี เช่น

2.1 สนับสนุนให้ธุรกิจปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตน (Compliance) เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อมูลธุรกิจที่ถูกต้องและสมบูรณ์ และป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต โดยแนวทางในการสนับสนุนให้ธุรกิจปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตนใช้มีหลายมาตรการ เช่น เข้าถึงและประสานกับภาคธุรกิจอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ภาคธุรกิจได้รับทราบและเข้าใจถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตน และปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ลิทัวเนีย แอฟริกาใต้ หรือปรับปรุงกระบวนการจดทะเบียน/การจัดส่งข้อมูลให้ง่ายและไม่ซับซ้อน หรือสร้างช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ผู้ประกอบการไม่รู้สึกรู้หายากและสามารถดำเนินการเองได้ เช่น นอร์เวย์ หรือมีระบบช่วยเตือน เช่น ฮองกงได้พัฒนาระบบ e-Reminder เพื่อเตือนให้บริษัทจัดส่งรายงานตามที่กำหนด

2.2 การป้องกันการโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคล (Identity Thief) มาตรการที่ใช้ในการป้องกันปัญหาการโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคล เช่น การใช้ระบบ email แจ้งกลับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกครั้งที่มีการจดทะเบียน/การแก้ไขรายการทางทะเบียน/การยื่นเอกสารอันเกี่ยวข้องกับธุรกิจ การเพิ่มบทลงโทษต่อผู้ที่กระทำการฉ้อฉลหรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับการจดทะเบียน การให้โนตารีพับลิคตรวจสอบ และการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ทั้งนี้ วิธีการในการตรวจสอบตัวตนของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียน หรือการจัดส่งข้อมูลผ่านทางออนไลน์ ที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุด คือ การใช้ User ID & Password รองลงมาคือการใช้ใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ และ Two Factor Authentication

ตัวอย่าง

เอสโตเนีย ใช้เลขที่ประจำตัวในการระบุตัวตน โดยประชาชนเอสโตเนียทุกคนจะมีบัตรประจำตัวซึ่งมีชิปและเลขประจำตัว สามารถใช้เป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการทำธุรกรรมทางออนไลน์ทุกประเภท ทั้งนี้ หากประชาชนดำเนินการจดทะเบียนนิติบุคคล จัดส่งเอกสาร และให้ข้อมูลธุรกิจ ผ่านระบบออนไลน์ ไม่จำเป็นต้องให้โนตารีพับลิคตรวจสอบเอกสารและข้อมูลก่อน รวมทั้งเสียค่าธรรมเนียมที่มีอัตราต่ำกว่าการยื่นเอกสารกระดาษ ซึ่งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ในปัจจุบัน มีจำนวนผู้จดทะเบียนนิติบุคคล ผ่านระบบออนไลน์ ร้อยละ 98

นอกจากนี้ หากเป็นนักลงทุนชาวต่างชาติที่ประสงค์จะทำธุรกิจในเอสโตเนีย สามารถสมัครบัตร e-Residency ซึ่งถือเป็นบัตรประจำตัวและลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถใช้ในการยืนยันตัวตนสำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์ เช่น ลงลายมือชื่อในเอกสารหรือสัญญา จัดตั้งและบริหารจัดการบริษัทในเอสโตเนียทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงิน

2.3 การเปิดเผยข้อมูลผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท (Beneficial Ownership)

บทบาทสำคัญของหน่วยงานจดทะเบียนประการหนึ่ง คือ การเปิดเผยข้อมูลธุรกิจอย่างเพียงพอและโปร่งใส สืบเนื่องจากบริษัทเป็นนิติบุคคลซึ่งต้องดำเนินการตามกฎหมายผ่านบุคคลธรรมดาซึ่งมีอำนาจในการควบคุมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้โครงสร้างของบริษัทไม่ชัดเจนว่าผู้ใดเป็นเจ้าของหรือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัทที่แท้จริง นำมาซึ่งปัญหาการทุจริต กลฉ้อฉล การหลีกเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน การก่อการร้ายทางการเงิน และอาชญากรรมข้ามชาติ การเปิดเผยข้อมูลผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท (Beneficial Ownership) จึงเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งหลายประเทศให้ความสนใจและศึกษาแนวทางในการดำเนินงานเพื่อพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับประเทศของตน

การเปิดเผยข้อมูลผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท (Beneficial Ownership) เป็นมาตรการที่นำไปใช้ปฏิบัติเพื่อต่อต้านการทุจริต กลฉ้อฉล การหลีกเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน การก่อการร้ายทางการเงิน และอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งหลายประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร เจอร์ซี ได้ให้ความสำคัญกับการจดทะเบียนข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือมีอำนาจในการควบคุมกำกับบริษัท (Beneficial Ownership) การจดทะเบียนข้อมูลดังกล่าวทำให้เกิดความโปร่งใส และผู้ที่ทำการค้ากับบริษัทดังกล่าวจะได้ทราบว่าตนกำลังทำธุรกิจกับใคร โดยข้อมูลที่จัดเก็บ ได้แก่ ชื่อบุคคล วันเดือนปีเกิด หมายเลขประจำตัว ที่อยู่ สัญชาติ และอำนาจในการควบคุมกำกับบริษัท ทั้งนี้ หากบริษัทไม่ยื่นจดทะเบียนข้อมูลดังกล่าวถือว่ามีความผิดทางอาญา

ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท (Beneficial Ownership) ยังไม่มีคำนิยามสากลที่ใช้กับทุกประเทศ อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความโดยรวมของคำว่า “Beneficial Ownership” คือ บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ซึ่งมีอำนาจในการควบคุมทั้งทางตรงและทางอ้อมเหนือนิติบุคคลผ่านสัดส่วนการถือหุ้นหรือสิทธิในการลงคะแนนเสียง

ตัวอย่าง

ทวีปยุโรป เจอร์ซีและสหราชอาณาจักรมีการจดทะเบียน Beneficial Ownership แล้ว โดยสหราชอาณาจักรกำหนดว่า บุคคลที่เป็นเจ้าของหรือมีอำนาจในการควบคุมกำกับบริษัท หมายถึง บุคคลที่ถือหุ้นของบริษัทเกินกว่าร้อยละ 25 ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในขณะที่สหภาพยุโรปยังอยู่ในกระบวนการรับเอากฎหมายมาใช้และวิเคราะห์ทางเทคนิค แม้ว่าจะมีนิยามของ Beneficial Ownership แต่ข้อกำหนดในการรวบรวมข้อมูลให้ถูกต้อง เพียงพอ และเป็นปัจจุบันรวมทั้ง ข้อกำหนดทางกฎหมายยังเป็นสิ่งท้าทายในการถือปฏิบัติ

ทวีปเอเชีย-แปซิฟิก ประเทศส่วนมากในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกยังไม่ได้นำ Beneficial Ownership มาใช้ปฏิบัติ มีเพียงบางพื้นที่เท่านั้นที่นำหลักการดังกล่าวมาใช้ปฏิบัติ ได้แก่

เครือรัฐออสเตรเลียมีข้อกำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องเปิดเผยข้อมูลผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องเก็บข้อมูลและยื่นข้อมูล Beneficial Ownership ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อจดทะเบียนบุคคลที่มีอำนาจการควบคุมซึ่งมีนัยสำคัญเหนือบริษัท ประกอบด้วยข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวตน เพื่อการตรวจสอบต่อสาธารณะและความโปร่งใสในเรื่องความเป็นเจ้าของธุรกิจ

สหพันธรัฐมาเลเซียมีข้อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท และมีข้อกำหนดให้จัดแจ้งข้อมูลดังกล่าวต่อนายทะเบียน

ประเทศนิวซีแลนด์มีหลักเกณฑ์ที่คล้าย Beneficial Ownership แต่เรียกว่า Ultimate Holding Company กำหนดให้เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชนผ่านหน่วยงานจดทะเบียน

สาธารณรัฐสิงคโปร์มีการจดทะเบียนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท และจัดทำข้อมูลเผยแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่ามีใครเป็นเจ้าของหรือผู้ควบคุมธุรกิจ และเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสตามมาตรฐานสากล ป้องกันการฟอกเงิน การก่อการร้ายทางการเงิน และภัยคุกคามอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินระหว่างประเทศ

ทวีปแอฟริกา และตะวันออกกลาง การจดทะเบียนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัทยังคงเป็นแนวคิดที่ใหม่สำหรับแอฟริกาและตะวันออกกลาง ประเทศส่วนใหญ่ในแอฟริกาอยู่ระหว่างกระบวนการอภิปรายและรับเอากฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้ จากผลการสำรวจในรอบปีที่ผ่านมา รัฐอิสราเอลและสาธารณรัฐบุรุนดีได้นำการจดทะเบียน Beneficial Ownership มาใช้ปฏิบัติแล้ว

ทวีปอเมริกา สหรัฐอเมริกาไม่มีกฎหมายกำหนดให้ธุรกิจและหน่วยงานจดทะเบียนต้องรวบรวมข้อมูลผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท ขณะที่หน่วยงานจดทะเบียนไม่มีหน้าที่รับหรือยืนยันข้อมูล แต่สถาบันการเงินหลายแห่ง อาทิ ธนาคาร นายหน้า ผู้ประกอบการในตลาดหลักทรัพย์ กองทุนรวม ถูกกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท ณ วันที่ 11 พฤษภาคม 2561

ประเทศแคนาดายังไม่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานจดทะเบียนต้องเก็บข้อมูลผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท แต่มีกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินระบุและยืนยันข้อมูลดังกล่าว

ทั้งนี้ หลักการ Beneficial Ownership ที่สำคัญ คือ การกำหนดนิยามที่ชัดเจน การเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงพอ และเป็นปัจจุบัน การรักษาข้อมูลที่ดี การเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและทันต่อสถานการณ์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้มาตรการที่เหมาะสมสำหรับการตรวจสอบ การยืนยันตัวตนของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ของบริษัท ตลอดจนความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

สรุป

ในบทนี้ กล่าวถึงรูปแบบการจดทะเบียนนิติบุคคล (องค์กรธุรกิจ) ที่ในประเทศไทย กฎหมาย กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยในปัจจุบัน ขั้นตอนและวิธีการจดทะเบียนนิติบุคคลในปัจจุบัน การพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยที่ผ่านมา เพื่อให้ทราบถึงหลักกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ดำเนินการไปแล้ว อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามผู้รับบริการ พบว่าระบบ e-Registration ยังใช้งานยากและไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากเท่าที่ควร ทั้งการ

กรออกแบบฟอร์มในการจดทะเบียนที่มีความซับซ้อน ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ใช้เวลานานมากกว่าการยื่นคำขอผ่านช่องทางปกติ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการใช้ระบบบางประการ เช่น หากยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว จะไม่สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้ เป็นต้น ก่อให้เกิดข้อจำกัดในการยื่นคำขอจดทะเบียน ส่งผลให้มีผู้ใช้ระบบน้อย นอกจากนี้ กฎหมายหรือกฎระเบียบบางอย่างยังไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด และการดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียน รวมทั้ง จำนวนบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถให้บริการผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องนำข้อมูลและข้อเท็จจริงดังกล่าวมาพิจารณา เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการศึกษาวิเคราะห์ จำเป็นที่จะต้องพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของต่างประเทศ รวมทั้งสภาพปัญหาและการพัฒนาที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้ข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นไปตามถูกต้อง ครบถ้วน และมีมาตรฐานที่เป็นสากล

บทที่ 4

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจดทะเบียนนิติบุคคล

สรุปสภาพปัญหาและปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา

จากการพัฒนาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคลในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกแล้ว ประเทศไทยได้มีการพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลในระดับเทียบเท่าหรือมากกว่าประเทศอื่น ๆ แล้ว ทั้งการลดขั้นตอนและกระบวนการ การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวก รวมถึงการออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ แนวโน้มที่หลาย ๆ ประเทศให้ความสำคัญ คือ การพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคล การจัดส่งเอกสาร และการให้บริการข้อมูลของตนให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างสมบูรณ์ ซึ่งประเทศไทยเองก็มีระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลและการให้บริการข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม จากการรวบรวมและสอบถามความเห็นจากผู้ให้บริการ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในด้านการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า นั้น สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญได้ ดังนี้

1. ความเห็นส่วนใหญ่มุ่งและให้ความสนใจกับการใช้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะช่องทางดังกล่าวจะช่วยอำนวยความสะดวกและทำให้การจดทะเบียนเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยให้ผู้ประกอบการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายต้องเสียไปกับการจัดเตรียมคำขอ การเดินทาง และการรอคิว ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการเลือกให้บริการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration จะสามารถลดค่าใช้จ่ายต่อปีรวมกันได้ประมาณปีละ 73 ล้านบาท

ตารางที่ 4 - 1 ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ สำหรับคำวัสดุ อุปกรณ์ และค่าเสียเวลา

ประโยชน์	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย(ต่อปี)
1. คำวัสดุ อุปกรณ์		
1.1 ค่ากระดาษ	- กระดาษ 1 รีม (500 แผ่น) = 100 บาท ราคาแผ่นละ 0.2 บาท - เอกสารคำขอจดทะเบียน อย่างน้อย 15 แผ่น รวมเป็นเงิน 3 บาท/ราย (0.2*15 = 3) - มีคำขอจดทะเบียนนิติบุคคล	615,000

ตารางที่ 4 - 1 ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ สำหรับค่าวัสดุ อุปกรณ์ และค่าเสียเวลา (ต่อ)

ประโยชน์	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย(ต่อปี)
	โดยเฉลี่ยในแต่ละปี 205,000 ราย ดังนั้น รวมค่า กระดาษทั้งสิ้น เป็นเงิน 615,000 บาท/ปี ($3 \times 205,000$ $= 615,000$ บาท)	
1.2 ค่าหมึกพิมพ์	- ตลับละ 3,000 พิมพ์ได้ 10,000 หน้า - เอกสารค่าขอจดทะเบียน อย่างน้อย 16 หน้า = ชุดละ 4.8 บาท - มีค่าขอจดทะเบียนนิติบุคคล โดยเฉลี่ยในแต่ละปี 205,000 ราย ดังนั้น ค่าหมึกพิมพ์ทั้งสิ้น รวมเป็นเงิน $4.8 \times 205,000 =$ 984,000 บาท/ปี	984,000
1.3 ค่าเดินทาง	- 250 บาท/คน - มีค่าขอจดทะเบียนนิติบุคคล โดยเฉลี่ยในแต่ละปี 205,000 ราย ค่าเดินทางทั้งสิ้น รวมเป็นเงิน $250 \times 205,000 =$ 51,250,000 บาท/ปี	
2. ค่าเสียเวลา		
ด้านเวลา (สมมุติฐานรายได้ 300 บาท/วัน (8 ชม.) ชั่วโมงละ 37.5 บาท)	- เวลาในการเดินทาง 1.5 ชม.= 56.25 บาท - เวลารอคิว 30 นาที = 8.75 บาท - เวลาในการจดทะเบียน 60 นาที =37.50 บาท - ดังนั้น ในการจดทะเบียน แต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 3 ชม. และซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่าย (ค่าเสียเวลา) 102.5 บาท/คน - มีค่าขอจดทะเบียนนิติบุคคล โดยเฉลี่ยในแต่ละปี	

ตารางที่ 4 - 1 ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ สำหรับค่าวัสดุ อุปกรณ์ และค่าเสียเวลา (ต่อ)

ประโยชน์	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย(ต่อปี)
	205,000 ราย ค่าเสียเวลา ทั้งสิ้น รวมเป็นเงิน $102.5 * 205,000 =$ 21,012,000 บาท/ปี	
รวม		73,861,000

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

2. อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการเห็นว่า ระบบ e-Registration ยังใช้งานยากและไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากเท่าที่ควร เช่น แบบฟอร์มในการจดทะเบียนมีความซับซ้อน ระยะเวลาในการพิจารณาค่าของจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ใช้เวลานานมากกว่าการยื่นคำขอผ่านช่องทางปกติ หรือการที่กรรมการทุกคนต้องเข้าระบบเพื่อลงลายมือชื่อ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการใช้ระบบบางประการ เช่น หากยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว จะไม่สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้ เป็นต้น ก่อให้เกิดข้อจำกัดในการยื่นคำขอจดทะเบียน ส่งผลให้มีผู้ใช้ระบบน้อย

3. กฎหมายหรือกฎระเบียบบางอย่างยังไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด และการดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียน

4. จำนวนบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถให้บริการผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่า มีปัจจัยและข้อเท็จจริงที่ต้องนำมาพิจารณา เพื่อกำหนดมาตรการ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุง ดังนี้

1. ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ขึ้นกับวัฒนธรรม ความเชื่อสัจธรรมในการประกอบธุรกิจ พฤติกรรมของประชาชน แนวทางการปฏิบัติงาน การบังคับใช้กฎหมาย และแนวโน้มการพัฒนาระบบจดทะเบียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกตามยุคสมัย ดังนั้น ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของประเทศนั้น ๆ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ประกอบการเริ่มต้นธุรกิจได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย อันเป็นประตูสู่โอกาสในการขยายฐานธุรกิจ เพิ่มช่องทางการค้าการลงทุน เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้ธุรกิจเจริญเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. ผู้แทนธนาคารโลกเคยได้ให้คำแนะนำต่อประเทศกำลังพัฒนาว่า ในการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ควรมุ่งเน้นการพัฒนา/การปฏิรูปที่เป็นระบบและยั่งยืน โดยอาจเป็นในลักษณะการรวบรวมจุดการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือควบคุมคุณภาพของข้อมูลธุรกิจที่เผยแพร่ เป็นต้น

3. การนำเทคโนโลยีใด ๆ มาใช้ในการให้บริการภาครัฐ ควรต้องคำนึงถึงความพร้อม ความรู้และความเข้าใจในเทคโนโลยีนั้น ๆ ของผู้ประกอบการ เนื่องจากหากผู้ใช้บริการไม่เข้าใจการใช้ระบบและไม่เห็นความสำคัญของการรักษาความปลอดภัยของระบบ เช่น การเก็บรักษารหัสผู้ใช้ของตนเองเป็นความลับ อาจก่อให้เกิดปัญหาในการใช้ระบบ และท้ายที่สุด การให้บริการระบบดังกล่าวจะไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น การกำหนดกฎระเบียบหรือรูปแบบการให้บริการในการจดทะเบียนนิติบุคคลในประเทศไทย จึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในการประกอบธุรกิจและความพร้อมของผู้ประกอบการด้วยเอง

4. ในการพัฒนาและยกระดับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล เพื่อมุ่งสู่การเป็น Best Practice ของโลก กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรกำหนดนโยบาย โดยให้ความสำคัญและให้นำหนักกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลและการจัดส่งข้อมูลผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นกุญแจสำคัญในการลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการให้บริการ ช่วยปกป้องระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ป้องกันปัญหาในการฉ้อโกงหรือทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลหรือการจัดส่งข้อมูลธุรกิจ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเข้าถึงข้อมูล

5. ในการทำธุรกรรมกับภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลมีนโยบายที่จะก้าวสู่การเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ การยืนยันตัวตนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีตัวตนจริงและมีเจตนาในการทำธุรกรรมจริง ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานกลางในการยืนยันตัวตน ทำให้แต่ละหน่วยงานภาครัฐต้องออกแบบและกำหนดแนวทางในการยืนยันตัวตนในการทำธุรกรรมของตน

6. ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน การให้บริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์จะสามารถช่วยป้องกันกันทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลได้ เนื่องจากระบบสามารถจัดเก็บประวัติการดำเนินธุรกรรมไว้ในทุกขั้นตอน ประกอบกับกระบวนการอื่น ๆ ที่นำมาเสริม เพื่อให้การจดทะเบียนนิติบุคคลมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เช่น การแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียน ไม่ว่าจะในรูปแบบข้อความ sms หรือ e-mail และให้บุคคลดังกล่าวแจ้งกลับภายในระยะเวลา

7. ในปัจจุบัน การให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ยังดำเนินการควบคู่ไปกับการให้บริการช่องทางปกติ ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องบริหารจัดการการให้บริการทั้งสองรูปแบบภายใต้ข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร ส่งผลกระทบต่อการให้บริการและการบริหารจัดการ ดังนี้

7.1 ไม่สามารถให้บริการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยต้องจัดสรรบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่บริการทั้งสองช่องทาง นายทะเบียนไม่สามารถตรวจพิจารณาค่าของจดทะเบียนได้ทัน ส่งผลให้มีค่าของจดทะเบียนค้างพิจารณา ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในแง่ลบต่อการให้บริการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และก่อให้เกิดการร้องเรียน

7.2 ทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีภาระในการจัดเก็บเอกสารกระดาษ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เป็นจำนวนเกือบ 15 ล้านบาทต่อปี โดยในปี 2562 ประเทศไทยมีจำนวนนิติบุคคล

จดทะเบียนทั้งหมด 1,579,152 ราย (เป็นนิติบุคคลที่ยังดำเนินการกิจการอยู่จำนวน 746,298 ราย และนิติบุคคลที่ไม่ดำเนินการ เลิกและสิ้นสภาพจำนวน 832,854 ราย) ทั้งนี้ ในปี 2562 ปีเดียว มีจำนวนนิติบุคคลจดทะเบียนตั้งใหม่จำนวน 71,485 ราย ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้าต้องมีภาระค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บแฟ้มเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับนิติบุคคลเหล่านี้

ตารางที่ 4 - 2 ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ สำหรับการจัดเก็บเอกสาร

ประโยชน์	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย(ต่อปี)
1. ค่าเช่าสถานที่เก็บแฟ้มนิติบุคคล	ในเขตกรุงเทพฯ - 85,000 บาท/เดือน หรือ 1,020,000 บาท/ปี ในเขตจังหวัดอื่น - 10,000 บาท/เดือน/จังหวัด หรือ 120,000 บาท/ปี/จังหวัด - รวม 75 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 9,000,000 บาท/ปี	10,140,000
2. ค่าเพิ่มเก็บค่าขอจดทะเบียนนิติบุคคลตั้งใหม่	- แฟ้มละ 65 บาท - มีค่าขอนิติบุคคลจัดตั้งใหม่โดยเฉลี่ยในแต่ละปี 70,000 ราย ดังนั้น ค่าเพิ่มทั้งหมด รวมเป็นเงิน $65 \times 70,000$ = 4,550,000 บาท/ปี	4,550,000
รวม		14,690,000

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

จากการพิจารณาลักษณะและสภาพปัญหาของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ประกอบกับนโยบายและแนวคิด ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัจจัยและข้อเท็จจริงข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ดังนี้

1. ระยะสั้น

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรกำหนดนโยบาย โดยให้ความสำคัญและให้น้ำหนักกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ และในขณะเดียวกัน ควรลดและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการจดทะเบียนแบบปกติ ให้เป็นหน่วยบริการในลักษณะ Kiosk และให้ผู้ขอจดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบ e-Registration ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ โดยมีเจ้าหน้าที่ช่วยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการกรอกข้อมูลเข้าระบบ ซึ่งแนวทางดังกล่าว จะทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่มีภาระในการจัดเก็บค่าขอจดทะเบียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสามารถบริหารจัดการการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวนโยบายในการเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างสมบูรณ์

ทั้งนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ระบบ e-Registration ต้องใช้งานง่าย สะดวก สามารถรองรับการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเชื่อมโยงและไม่มีช่องว่างระหว่างกระบวนการ และการทำงานมีความเสถียร
2. ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่รวดเร็ว โดยได้รับการแจ้งผลการพิจารณาภายในระยะเวลาอันสั้น
3. กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อรองรับและเอื้อต่อการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ มากยิ่งขึ้น
4. สร้างความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ระบบ ความปลอดภัยของระบบ รวมถึงประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับ

เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรดำเนินการ ดังนี้

1. ปรับปรุงระบบ e-Registration

ด้วยปัญหาส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากตัวระบบ e-Registration ใช้งานยากในบางขั้นตอน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ดำเนินโครงการยกระดับระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบ e-Registration ให้มีความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย อันเป็นการสนับสนุนและผลักดันให้มีการใช้ระบบอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ ภายใต้โครงการดังกล่าว มีการปรับปรุงระบบในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 เพิ่มช่องทางในการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-KYC)

ช่องทางการยืนยันตัวตนด้วยการระบุตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ จะรองรับการลงทะเบียนขอรับ Username & Password ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ต้องมีการเดินทางมาแสดงตัวตนกับเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ระบบการให้บริการดังกล่าวจะเป็นไปตามมาตรฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นต่อธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ว่าด้วยแนวทางการใช้ดิจิทัลไอดีสำหรับประเทศไทย ที่ประกาศโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และต้องให้ระบบรองรับการลงทะเบียนยืนยันตัวตน และพิสูจน์ตัวตน ในระดับความน่าเชื่อถือของไอดีเนติตี้ (Identity Assurance Level: IAL) หรือ ที่ระดับ 2 และระดับความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน (Authentication Assurance Level: AAL) ที่ระดับ 2.2 เป็นอย่างน้อย

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เห็นชอบการเชื่อมโยงระบบการพิสูจน์และการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ผ่านแพลตฟอร์ม เนชั่นแนลดิจิทัล ไอดี (National Digital ID หรือ NDID) เพื่อใช้ในการพิสูจน์ตัวตนของผู้ใช้บริการที่เคยแสดงตนกับธนาคารพาณิชย์ที่เข้าร่วมในแพลตฟอร์มของ NDID ในการเปิดสมุดบัญชีเงินฝาก มาใช้ในการยืนยันตัวตนในการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (ปัจจุบัน มีจำนวน 6 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารทหารไทย และธนาคารไทยพาณิชย์)

ซึ่งกระบวนการยืนยันตัวตนของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยมีระดับ IAL ที่ 2.3 อย่างไรก็ตาม หากผู้ใช้บริการยังไม่เคยเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว หรือเคยเปิดบัญชี แต่มีกระบวนการการพิสูจน์ตัวตนที่ไม่เป็นไปตามระดับ IAL ที่ 2.3 จะต้องทำการพิสูจน์ตัวตนใหม่ผ่านระบบ e-KYC ของธนาคารที่ได้ดำเนินการเปิดบัญชีเงินฝากไว้ หรือยืนยันตัวตนผ่านช่องทางการให้บริการเดิมของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้

ข้อมูลบุคคลของผู้ใช้บริการที่เคยมีการแสดงตนกับธนาคารพาณิชย์ในระดับ IAL 2.3 จะช่วยให้มั่นใจได้ว่า บุคคลดังกล่าวมีตัวตนจริง ซึ่งจะทำให้ระบบการยืนยันตัวตนของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีความมั่นคงปลอดภัย และเป็นการอำนวยความสะดวกประชาชน ลดปริมาณการมอบอำนาจให้ยืนยันตัวตนแทน อีกทั้งกรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการและบำรุงรักษาระบบคอมพิวเตอร์ในการพิสูจน์ตัวตน ประกอบกับแพลตฟอร์ม e-KYC ของ NDID มีกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์รองรับ ซึ่งจะเป็นแพลตฟอร์มกลางที่ขยายไปใช้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างกว้างขวางในอนาคต

นอกจากนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้ายังมีแนวทางในการปรับปรุงช่องทางการยืนยันตัวตนแบบมาด้วยตนเอง ตามรูปแบบที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเปิดให้บริการในปัจจุบัน โดยให้ผู้ใช้บริการเพียงแค่แสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือเดินทางกรณีเป็นชาวต่างชาติเท่านั้น กับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยที่ไม่ต้องดำเนินการกรอกข้อมูลเพื่อลงทะเบียนในระบบและพิมพ์แบบคำขอรับ/แก้ไขข้อมูล Username & Password มาก่อน

1.2 เพิ่มรูปแบบการกรอกข้อมูลคำขอจดทะเบียนแบบง่าย สำหรับการยื่นคำขอจดทะเบียนที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน

เพื่ออำนวยความสะดวกผู้ประกอบการที่ประสงค์จะจัดตั้งนิติบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดโครงสร้างและการถือหุ้นที่ไม่ซับซ้อน โดยให้ผู้จดทะเบียนกรอกข้อมูลเท่าที่จำเป็นแก่การจัดตั้งนิติบุคคล เช่น ชื่อบริษัท ผู้เริ่มก่อการ กรรมการ อำนาจกรรมการ ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ วัตถุประสงค์ ทุนจดทะเบียน เป็นต้น และไม่จำเป็นต้องกรอกข้อมูลบางรายการ เช่น ความรับผิดชอบ กรรมการ หุ้นบริษัทธิ เป็นต้น

1.3 เพิ่มช่องทางให้ผู้แทนรับจดทะเบียนสามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้

ด้วยระบบ e-Registration ในปัจจุบันได้รับการออกแบบมาสำหรับให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนด้วยตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพและลักษณะการยื่นคำขอจดทะเบียนในทางปฏิบัติ ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักจ้างผู้แทนรับจดทะเบียน เช่น บริษัทกฎหมายหรือสำนักงานบัญชี ในการจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียน ส่งผลให้มีผู้ใช้ระบบน้อย ดังนั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ออกแบบระบบเพื่อเพิ่มช่องทางใหม่ ให้ผู้แทนสามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล (หุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการในกรณีคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือผู้เริ่มก่อการ/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ในกรณีคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด) ในการจดทะเบียนทุกประเภท โดยที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ไม่จำเป็นต้องมี Username & Password เพื่อเข้าระบบและลงลายมือชื่อ มีกระบวนการโดยสรุปดังนี้

1.3.1 ผู้แทนรับจดทะเบียนยืนยันตัวตนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เพื่อรับ Username & Password ในการเข้าระบบและลงลายมือชื่อ กรอกข้อมูลจดทะเบียน และจัดส่งให้นายทะเบียนพิจารณา

1.3.2 เมื่อนายทะเบียนพิจารณาและเห็นว่ารายละเอียดคำขอจดทะเบียนถูกต้องครบถ้วน จะแจ้งกลับไปยังผู้แทนรับจดทะเบียนผ่านระบบ

1.3.3 ผู้แทนรับจดทะเบียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล (หุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการ ในกรณีคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน หรือ ผู้เริ่มก่อการ/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ในกรณีคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด) ลงลายมือชื่อในแบบ Consent Form

1.3.4 นายทะเบียนตรวจสอบแบบ Consent Form

1.3.5 ผู้ขอจดทะเบียนชำระค่าธรรมเนียม นายทะเบียนรับจดทะเบียน และจัดส่งเอกสารหลังการจดทะเบียน

1.4 ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บ บันทึกและตรวจสอบอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการ

ปัจจุบัน ระบบ e-Registration สามารถรองรับรูปแบบข้อมูลอำนาจกรรมการได้เพียง 8 รูปแบบเท่านั้น ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดในการใช้ระบบ ดังนั้น เพื่อป้องกันการกรอกอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการที่ผิดพลาด และเพื่อให้ระบบสามารถรองรับรูปแบบอำนาจในทุกรูปแบบ รวมทั้งสามารถระบุผู้ที่จะต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนได้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ปรับปรุงระบบให้สามารถรองรับรูปแบบข้อมูลอำนาจกรรมการได้ทุกรูปแบบ โดยผู้รับบริการสามารถกรอกข้อความอำนาจตามที่ประสงค์ และเลือกรายชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการ ที่เป็นผู้มีอำนาจในการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละคำขอจดทะเบียน

2. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง สามารถอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ และรองรับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่า กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.1.1 ยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิไว้ ดังนี้

มาตรา 1097 บัญญัติว่า “บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สามคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้”

มาตรา 1098 บัญญัติว่า “หนังสือบริคณห์สนธินั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(1) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป

(2) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ใดในพระราชอาณาเขต

(3) วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท

(4) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด

(5) จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร

(6) ชื่อ สำนัก อาชีวะ และลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนต่างเข้าซื้อซื้อไว้คนละเท่าใด

มาตรา 1099 บัญญัติว่า “หนังสือบริคณห์สนธินั้น ท่านให้ทำเป็นต้นฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสองฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ และลายมือชื่อทั้งปวงนั้นให้มีพยานลงชื่อรับรองด้วยสองคน

หนังสือบริคณห์สนธิซึ่งได้ทำนั้น ท่านบังคับให้นำฉบับหนึ่งไปจดทะเบียนและมอบไว้ ณ หอทะเบียนในส่วนพระราชอาณาเขตซึ่งบ่งไว้ว่าจะบอกทะเบียนตั้งสำนักงานของบริษัทนั้น”

หนังสือบริคณห์สนธิ คือ เอกสารสำคัญที่ผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัทได้ตกลงร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อแสดงเจตจำนงของบริษัทว่าตั้งขึ้นด้วยเหตุผลใด มีจุดประสงค์อย่างไร รวมถึงรายละเอียดของบริษัท ได้แก่ ชื่อบริษัท ผู้ก่อตั้ง ที่อยู่ของบริษัท วัตถุประสงค์ทุนจดทะเบียนบริษัท เพื่อเปิดเผยเจตนาต่อบุคคลทั่วไปในการจัดตั้งบริษัท รวมทั้งเป็นเอกสารที่กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทจำกัด โดยเมื่อผู้เริ่มก่อการได้ตกลงกันเพื่อจัดตั้งบริษัทจำกัดแล้ว จะต้องดำเนินการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิที่มีรายการตามที่กำหนดตามมาตรา 1098 และต้องนำไปยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ตามมาตรา 1099 ทั้งนี้ หากภายหลังมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในหนังสือบริคณห์สนธิที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ผู้เริ่มก่อการจะต้องขอจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการที่เปลี่ยนแปลงในหนังสือบริคณห์สนธิด้วย นอกจากนี้ หากบริษัทต้องการแก้ไขรายการทางทะเบียนบางรายการที่กำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ หลังจากที่ได้จดทะเบียนตั้งบริษัทจำกัดเรียบร้อยแล้ว บริษัทจะต้องจัดทำคำขอจดทะเบียนและจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิฉบับแก้ไขเพิ่มเติมมายื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทด้วยเช่นกัน รวมทั้งขั้นตอนการจดทะเบียนแปรสภาพห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นบริษัทจำกัด กฎหมายกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างจะต้องดำเนินการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิประกอบคำขอจดทะเบียนดังกล่าวด้วย

ในสภาพแวดล้อมการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน ต้องอาศัยความรวดเร็ว ฉับไว ซึ่งการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิอาจทำให้กระบวนการในการจัดตั้งบริษัทต้องใช้เวลาและการเตรียมเอกสารมากขึ้น อีกทั้งไม่ได้ช่วยส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจของประชาชนแต่อย่างใด นอกจากนี้การยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยยังคงสามารถนำรายละเอียดต่าง ๆ ของหนังสือบริคณห์สนธิไปกำหนดไว้ในเอกสารประกอบการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด

ฉบับอื่น ๆ เช่น รายการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด (แบบ บอจ.3) และรายละเอียดวัตถุประสงค์ (แบบ ว.) อันเป็นแบบฟอร์มที่ต้องใช้ในการยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัดได้ต่อไป โดยผู้ที่ต้องทำนิติกรรมกับบริษัทจำกัดนั้น ๆ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถยื่นขอหรือตรวจสอบได้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หรือปัจจุบันสามารถตรวจสอบในระบบออนไลน์ในเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จึงเห็นควรยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ ทั้งในขั้นตอนการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิก่อนจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจัดตั้งบริษัทพร้อมกันในวันเดียว และการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ (ฉบับแก้ไข) ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนทุกครั้งที่มีการแก้ไขรายการทางทะเบียน รวมทั้งการจดทะเบียนแปรสภาพห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นบริษัทจำกัด และใช้ระบบการจดทะเบียนแบบเดียวกันกับการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยให้ผู้ประกอบการหรือผู้ร่วมลงทุนทำสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างกันแทนการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ และให้มีเนื้อหาสาระสำคัญเช่นเดียวกับที่ระบุในหนังสือบริคณห์สนธิ รวมทั้งอาจมีเงื่อนไขอื่นประกอบด้วยก็ได้ และให้เก็บรักษาสัญญาหรือข้อตกลงไว้ที่สำนักงานของบริษัท โดยการจดทะเบียนให้ใช้เฉพาะแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียน คำรับรองการจดทะเบียนบริษัทจำกัด และเอกสารประกอบคำขอตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท โดยให้ระบุในคำรับรองการจดทะเบียนบริษัทจำกัดว่าการจดทะเบียนอาศัยสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการ

ทั้งนี้ การยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ มาตรา 1097 มาตรา 1099 มาตรา 1101 มาตรา 1105 มาตรา 1111/1 มาตรา 1115 มาตรา 1116 และมาตรา 1246/2

2.1.2 การออกไปสำคัญแสดงการจดทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1020 บัญญัติว่า

“บุคคลทุกคน เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสารฉบับใด ๆ พร้อมด้วยคำรับรองว่าถูกต้องมอบให้ก็ได้

ผู้มีส่วนได้เสียของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ชอบที่จะขอให้นายทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้ก็ได้”

มาตรา 1020 กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทสามารถขอให้นายทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้ก็ได้ เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว และกำหนดให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่ห้างหุ้นส่วนตามมาตรา 1078 หรือบริษัท ตามมาตรา 1111 ซึ่งใบสำคัญนี้มีไว้เพื่อยืนยันว่า ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน สำหรับคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration กรมพัฒนาธุรกิจการค้ายังออกและจัดส่งใบสำคัญการจดทะเบียนในรูปแบบกระดาษ ทำให้เสีย

งบประมาณในการจัดส่งและการจัดเตรียมกระดาษ ดังนั้น เพื่อประหยัดงบประมาณ และทำให้ผู้ขอจดทะเบียนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการรับเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับจดทะเบียนมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรเสนอแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว ให้ครอบคลุมการให้บริการใบสำคัญการจดทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ด้วย

2.1.3 การยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับเขตพื้นที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียน จัดตั้งและแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1016 บัญญัติว่า

“การจดทะเบียนนั้น ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ทำกิจการอยู่ ณ ตำบลใดในพระราชอาณาจักร ท่านให้จดทะเบียน ณ หอทะเบียนสำหรับตำบลนั้น การแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนประการหนึ่งประการใดในภายหลังก็ดี กับทั้งแก้ไขการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดอันบทบัญญัติแผนกนี้บังคับหรืออนุญาตให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้องจด ณ หอทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น”

บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลให้ผู้ประกอบการจำต้องยื่นคำขอจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทในพื้นที่จังหวัดที่สำนักงานแห่งใหญ่ของผู้ประกอบการตั้งอยู่ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด และไม่สนับสนุนการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยโดยลักษณะของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จะไม่ถูกจำกัดโดยพื้นที่และสถานที่ของผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนและนายทะเบียน ผู้พิจารณาคำขออีกต่อไป จึงเห็นควรเสนอแก้ไขบทบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อไม่ให้เกิดการยื่นคำขอจดทะเบียนนิติบุคคลต้องถูกจำกัดโดยพื้นที่อีก

2.2 ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ดำเนินการปรับปรุงระบบ e-Registration ในหลายประเด็น เช่น เพิ่มช่องทางในการยื่นยื่นตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มรูปแบบการกรอกข้อมูลคำขอจดทะเบียนแบบง่าย สำหรับการยื่นคำขอฯ ที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพิ่มช่องทางให้ผู้แทนรับจดทะเบียนสามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงและแก้ไขระเบียบดังกล่าว ให้สามารถรองรับการให้บริการที่เพิ่มขึ้นใหม่ได้

นอกจากนี้ เพื่อสนับสนุนให้มีผู้ใช้ระบบเพิ่มมากขึ้น เห็นควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ในบางประเด็น เช่น อนุญาตให้ผู้ขอจดทะเบียนที่ยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้วสามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้

3. มาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง

เพื่อให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถบริหารจัดการการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรกำหนดมาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับทั้งในด้านจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อุปกรณ์สำนักงาน และการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง ดังนี้

3.1 จำนวนนายทะเบียน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และอุปกรณ์สำนักงาน

แม้ว่ากรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลให้เป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่การจดทะเบียนนิติบุคคลในปัจจุบัน ยังจำเป็นต้องอาศัยนายทะเบียนในการพิจารณาคำขอจดทะเบียน เพื่อให้คำขอมีความถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยยังไม่สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หรือนำเทคโนโลยี อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาพิจารณาคำขอจดทะเบียนแทนนายทะเบียนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น เพื่อรองรับจำนวนคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ที่จะเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งเพื่อให้การพิจารณาตรวจคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration มีความรวดเร็ว เห็นควรเพิ่มจำนวนนายทะเบียน ซึ่งจะทำให้นายทะเบียนสามารถพิจารณาคำขอและตอบกลับผู้จดทะเบียนได้ภายในเวลาอันสั้น อันเป็นการตอบสนองการประกอบธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว ฉับไว

นอกจากนี้ การจัดเตรียมทีมงานเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการยื่นคำขอจดทะเบียนนิติบุคคลผ่านระบบ e-Registration อย่างเพียงพอต่อการให้บริการก็เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องสามารถตอบคำถามทั้งในด้านเนื้อหา ข้อกฎหมาย หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจดทะเบียน ขั้นตอนการใช้จดทะเบียนนิติบุคคลผ่านระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานระบบ จึงเห็นควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาได้ในเบื้องต้นได้ เช่น เจ้าหน้าที่ Call Center แต่หากเป็นปัญหาทางเทคนิคที่มีรายละเอียดและซับซ้อน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องจัดเตรียมทีมเทคนิค ที่จะสามารถให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ใช้บริการได้เช่นกัน

นอกจากนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องจัดหาอุปกรณ์สำนักงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ (Printer) กล้องถ่ายรูปรูยืนยันตัวตน เป็นต้น ในจำนวนที่สอดคล้องกับจำนวนเจ้าหน้าที่และปริมาณคำขอจดทะเบียนที่จะเพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้การทำงานและการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การอบรมเจ้าหน้าที่ และการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ใช้บริการ

ในการเปิดให้บริการระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ทั้งเก่าและใหม่ เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และในด้านของผู้ใช้บริการ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรกำหนดแผนและมาตรการในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการใช้ระบบ เพื่อไม่ให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องยุ่งยากหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ โดยอาจดำเนินการในลักษณะการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อแนะนำวิธีการใช้ระบบ รวมถึงสร้างความไว้วางใจในระบบดังกล่าว อันจะเป็นมาตรการสนับสนุนและสร้างทัศนคติในแง่บวกจากผู้ใช้บริการได้

3.3 การประชาสัมพันธ์

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ควรประชาสัมพันธ์การบริการต่างๆของกรม รวมถึงการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ตามช่องทาง/สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ให้ผู้ใช้บริการได้รับทราบ อันจะช่วยส่งเสริมให้มีการใช้ระบบมากยิ่งขึ้น

3.4 การเตรียมการเพื่อเข้าสู่การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์

การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาารูปแบบการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล และการจัดส่งข้อมูล จากรูปแบบเอกสารกระดาษ ไปเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ จะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเอง ซึ่งนอกจากการเตรียมพร้อมในด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การพิจารณาปรับแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างพื้นฐานของระบบการบริหารจัดการ และรูปแบบกระบวนการให้บริการแล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรกำหนดแผนในการปรับเปลี่ยนการให้บริการดังกล่าวอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้มีระยะเวลาในการปรับตัว โดยอาจเริ่มจากลดจำนวนเคาน์เตอร์ให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลแบบปกติ (walk in) ในส่วนกลางก่อน (ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต) เพื่อที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะได้ดูแลตอบรับ และทราบปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะควบคุมและแก้ไขปัญหาได้ง่าย แล้วจึงค่อย ๆ ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ และเปลี่ยนเป็นลักษณะให้ผู้จดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ (Kiosk) และเมื่อการให้บริการดังกล่าวในส่วนกลางอยู่ตัวแล้ว จึงค่อยขยายการดำเนินการไปยังหน่วยบริการในต่างจังหวัด (กลุ่มบริการทะเบียนธุรกิจและอำนวยความสะดวกทางการค้า สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)

ทั้งนี้ ในปัจจุบัน การพิจารณาคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration อยู่ที่นายทะเบียนส่วนกลางเท่านั้น (ศูนย์ e-Registration Supporting Center ชั้น 9 กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) ซึ่งต่อไปหากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะเปิดช่องทางให้บริการจดทะเบียนผ่านระบบดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ใหม่ที่จะมาปฏิบัติงานเพิ่มด้วย

4. มาตรการในการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคลและการช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตเกี่ยวกับระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

ด้วยลักษณะในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถช่วยป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลได้ เนื่องจากระบบสามารถจัดเก็บประวัติการดำเนินธุรกรรมไว้ในทุกขั้นตอน อันเป็นการป้องกันปัญหาในการฉ้อโกงหรือทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล นอกจากนี้ ในปัจจุบัน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกหลักเกณฑ์เพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคลอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากสภาพปัญหาในการประกอบธุรกิจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ รวมถึงการใช้ระบบหรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการตรวจสอบหรือแจ้งเตือนเพื่อให้ธุรกิจปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างจิตสำนึกให้แก่ธุรกิจมีธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้

นอกจากนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรมีมาตรการหรือระบบการช่วยเหลือและให้ความรู้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายด้วย

2. ระยะยาว

2.1 ระบบการยืนยันตัวตนกลางของประเทศ

ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น การยืนยันตัวตนในการทำธุรกรรมใด ๆ เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเป็นการยืนยันว่าบุคคลที่ทำธุรกรรมนั้น ๆ มีตัวตนอยู่จริงและมีเจตนาในการประกอบธุรกรรมนั้นจริง ดังนั้น การให้บริการภาครัฐจะสามารถดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล หรือ Thailand 4.0 ได้นั้น ควรมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการยืนยันตัวตนในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังเช่นในบางประเทศ อาทิ เอสโตเนียที่ใช้เลขที่ประจำตัวในการระบุตัวตน โดยประชาชนเอสโตเนียทุกคนจะมีบัตรประจำตัวซึ่งมีชิปและเลขประจำตัว สามารถใช้เป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท

ทั้งนี้ การให้บริการของรัฐแก่ประชาชนและภาคธุรกิจหรือการให้บริการของภาคธุรกิจแก่ประชาชนในปัจจุบันของประเทศไทย ประกอบด้วยขั้นตอนการพิสูจน์และยืนยันตัวตนที่มีความซ้ำซ้อน มีความสิ้นเปลืองทั้งเวลาและทรัพยากร เกิดภาระแก่ผู้แสดงตนและผู้มีหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องและยืนยันตัวตน ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาประยุกต์ใช้กับการให้บริการประชาชนและภาคธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดการพัฒนา ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลของประเทศ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital Identity) (คำสั่งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่ 75/2560) โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ ทั้งนี้ คณะกรรมการดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 คณะย่อย ได้แก่

1. คณะทำงานนำร่องการใช้ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล
  2. คณะทำงานจัดทำคุณสมบัติทางเทคนิคของระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล
  3. คณะทำงานด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล
- นอกจากนี้ ได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เนชั่นแนลดิจิทัลไอดี จำกัด เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2561 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาระบบการพิสูจน์และการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) เพื่อพัฒนาระบบ Digital ID ภายใต้การนำของผู้แทนภาคเอกชน คือ สมาคมธนาคารไทย (TBA) สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย (ASCO) สมาคมประกันชีวิตไทย (TLAA) สมาคมประกันวินาศภัยไทย (TGIA) สมาคมการค้าผู้ให้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ไทย (TEPA) สมาคมบริษัทจัดการลงทุน (AIMC) และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (NCB) ทำหน้าที่เป็น Platform เชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะเป็ Platform หลักที่มีความสำคัญของประเทศไทย ในการเชื่อมโยงข้อมูลของประชาชนต่อไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้มีคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ที่ 9/2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเฉพาะกิจ

เกี่ยวกับการศึกษาและกำหนดแนวทาง การพัฒนาระบบกลางในการยืนยันตัวตนออนไลน์สำหรับนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำข้อเสนอในการพัฒนาแพลตฟอร์มกลางในการเชื่อมโยงกระบวนการของหน่วยงานภาครัฐที่ผู้ประกอบการใช้ในการติดต่อขอหนังสือรับรอง ใบอนุญาต และเอกสารต่าง ๆ จากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนากระบวนการยืนยันตัวตนออนไลน์ ที่บุคคลและนิติบุคคลสามารถใช้ในการยืนยันตัวตนแบบออนไลน์ทดแทนการลงนามในเอกสาร สำหรับการให้บริการออนไลน์ของทุกหน่วยงานภาครัฐ (G2G) และการเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับภาคเอกชน (B2G) รวมทั้งกำหนดแนวทางในการพัฒนาและนำร่องการยืนยันตัวตนออนไลน์สำหรับนิติบุคคลในระบบการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จทางอิเล็กทรอนิกส์ (Biz Portal) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจแบบครบวงจร

คณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว มีนายกอบศักดิ์ ภูตระกูล เป็นประธาน และมืองค์ประกอบผู้แทนทั้งจากภาครัฐ เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพากร สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานประกันสังคม เป็นต้น และจากภาคเอกชน เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย เป็นต้น

ทั้งนี้ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการลงทะเบียนและพิสูจน์ตัวตน และการยืนยันตัวตนของดิจิทัลไอดี มีรายละเอียด ดังนี้

1. การลงทะเบียนและการพิสูจน์ตัวตน

การใช้งานดิจิทัลไอดีเริ่มต้นจากผู้สมัครใช้บริการ (applicant) ลงทะเบียนใช้บริการพิสูจน์และยืนยันตัวตนกับผู้พิสูจน์และยืนยันตัวตน (identity provider หรือ IdP) ซึ่ง IdP จะลงทะเบียนและพิสูจน์ตัวตนของผู้สมัครใช้บริการตามระดับความเข้มงวดของการพิสูจน์ตัวตน ซึ่งเรียกว่า “ระดับความน่าเชื่อถือของไอดี (identity assurance level: IAL)” ผู้สมัครใช้บริการที่ผ่านการลงทะเบียนและพิสูจน์ตัวตนเรียบร้อยแล้วจะเปลี่ยนสถานะเป็น “ผู้ให้บริการ (subscriber)” และได้รับสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน (authenticator) เพื่อใช้ในกระบวนการยืนยันตัวตน (authentication) กับ IdP ต่อไป

ทั้งนี้ การพิสูจน์ตัวตนของผู้สมัครใช้บริการครอบคลุมถึงการตรวจสอบหลักฐานแสดงตน การตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างผู้สมัครใช้บริการและหลักฐานแสดงตน และการตรวจสอบข้อมูลของผู้สมัครใช้บริการกับผู้ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (authoritative source: AS)

ขั้นตอนโดยทั่วไป

1. ผู้สมัครใช้บริการลงทะเบียนเป็นผู้ให้บริการของ IdP ซึ่ง IdP จะพิสูจน์ตัวตนของผู้สมัครใช้บริการตามระดับความน่าเชื่อถือของไอดีที่กำหนด โดยอาจตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (authoritative source: AS)

2. หากการพิสูจน์ตัวตนสำเร็จ IdP จะสร้างหรือลงทะเบียนสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน และสร้างสิ่งที่ใช้รับรองตัวตนซึ่งเป็นข้อมูลเชื่อมโยงสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนกับไอดีของผู้ให้บริการ

3. ผู้สมัครใช้บริการเปลี่ยนสถานะเป็น “ผู้ให้บริการ” โดย IdP จะเก็บรักษาสิ่งที่ใช้รับรองตัวตน สถานะของสิ่งที่ใช้รับรองตัวตน และข้อมูลของผู้ให้บริการใช้ลงทะเบียน ตลอดอายุการใช้งานของสิ่งที่ใช้รับรองตัวตน (เป็นอย่างน้อย) ส่วนผู้ให้บริการเก็บรักษาสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน

2. การยืนยันตัวตน

เมื่อผู้ให้บริการต้องการเข้าใช้บริการหรือทำธุรกรรมออนไลน์กับผู้ให้บริการ (relying party หรือ RP) ที่ต้องการทราบตัวตนของผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการสามารถขอให้ IdP ที่ตนเองเคยพิสูจน์ตัวตนและได้รับสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนที่ตรงตามระดับความต้องการของ RP ช่วยยืนยันตัวตนและส่งผลการยืนยันตัวตน (assertion) ให้กับ RP โดยผลการยืนยันตัวตนประกอบด้วย ไอเดนทิตีและข้อมูลอื่น ๆ (ที่ผู้ให้บริการยินยอมให้เปิดเผย) ที่ RP ใช้พิจารณาสิทธิของผู้ให้บริการ

จากนั้น IdP จะส่งผลการยืนยันตัวตนซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการให้กับ RP ก็ต่อเมื่อผู้ให้บริการสามารถยืนยันตัวตนได้ว่าตนเองคือเจ้าของไอเดนทิตีที่กล่าวอ้างจริง โดยการพิสูจน์ให้ IdP เห็นว่าเป็นผู้ครอบครองสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนตามเกณฑ์วิธี (protocol) ที่ IdP กำหนด ทั้งนี้ สิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนแต่ละประเภทมีระดับความปลอดภัยจากการโจมตีโดยผู้ไม่ประสงค์ดีแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะมาตรฐานฉบับนี้จึงแบ่งสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนเป็นระดับเรียกว่า “ระดับความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน (authenticator assurance level : AAL)” ซึ่งเป็นระดับที่บ่งบอกความน่าเชื่อถือว่าผู้ที่ยืนยันตัวตนเป็นบุคคลเดียวกับที่ได้ลงทะเบียนไว้กับ IdP

ขั้นตอนโดยทั่วไป

1. ผู้ให้บริการขอเข้าใช้บริการหรือทำธุรกรรมออนไลน์กับ RP โดยใช้ดิจิทัลไอดีที่มีระดับความน่าเชื่อถือของไอเดนทิตีและระดับความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนตรงตามความต้องการของ RP

2. ผู้ให้บริการยืนยันตัวตนว่าเป็นเจ้าของไอเดนทิตีที่กล่าวอ้างจริง โดยพิสูจน์ให้ IdP เห็นว่าตนครอบครองสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนตามเกณฑ์วิธีที่ IdP กำหนด

3. IdP ตรวจสอบความถูกต้องและสถานะของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนและสิ่งที่ใช้รับรองตัวตน แล้วส่งผลการยืนยันตัวตนให้กับ RP ซึ่ง RP สามารถใช้ข้อมูลที่อยู่ในผลการยืนยันตัวตนนี้พิจารณาสิทธิต่าง ๆ ของผู้ให้บริการ

4. RP ทำการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการ

สิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน (authenticator)

สิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน (authenticator) คือสิ่งที่ผู้ให้บริการครอบครองและใช้ในการยืนยันตัวตนกับ IdP ว่าเป็นบุคคลที่กล่าวอ้างจริง สิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนอาจประกอบด้วยปัจจัยของการยืนยันตัวตนเพียงหนึ่งปัจจัย (การยืนยันตัวตนแบบปัจจัยเดียว: single-factor authentication) หรือประกอบด้วยปัจจัยของการยืนยันตัวตนมากกว่าหนึ่งปัจจัย (การยืนยันตัวตนแบบหลายปัจจัย : multi-factor authentication) ก็ได้ อย่างไรก็ตาม ความปลอดภัยของระบบยืนยันตัวตน (authentication system) ขึ้นอยู่กับความสามารถในการป้องกันการโจมตีของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน และจำนวนปัจจัยของการยืนยันตัวตน โดยปัจจัยของการยืนยันตัวตน (authentication factor) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งที่คุณรู้ (something you know) คือ ข้อมูลที่คุณรู้ที่ทราบ เช่น รหัสผ่าน (password) และเลขรหัสส่วนตัว (PIN) เป็นต้น

2. สิ่งที่คุณมี (something you have) คือ สิ่งที่คุณมีที่ครอบครอง เช่น กุญแจส่วนตัว (private key) เป็นต้น

3. สิ่งที่ใช้บริการเป็น (something you are) คือ ข้อมูลทางชีวมิติ (biometric) ของผู้ใช้บริการ เช่น ลายนิ้วมือ ใบหน้า ม่านตา เสียง เป็นต้น

การยืนยันตัวตนแบบหลายปัจจัย (multi-factor authentication) สามารถทำได้ 2 รูปแบบ คือ

1. การแสดงปัจจัยของการยืนยันตัวตนแต่ละปัจจัยต่อ IdP โดยตรง เช่น ผู้ใช้บริการต้องแสดงรหัสผ่าน (สิ่งที่ผู้ใช้บริการรู้) และรหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียวที่ได้รับทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (สิ่งที่ผู้ใช้บริการมี) เพื่อยืนยันตัวตน

2. การใช้ปัจจัยของการยืนยันตัวตนบางปัจจัยเพื่อปกป้องข้อมูลลับที่ใช้ยืนยันตัวตนกับ IdP เช่น การใช้ลายนิ้วมือ (สิ่งที่ผู้ใช้บริการเป็น) เพื่อปกป้องกุญแจส่วนตัวที่บรรจุในอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ (สิ่งที่ผู้ใช้บริการมี) เมื่อต้องการยืนยันตัวตน ผู้ใช้บริการต้องประทับลายนิ้วมือเพื่อให้อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์สามารถใช้งานกุญแจส่วนตัวสร้างข้อมูลสำหรับยืนยันตัวตน

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากต่อไป platform ดังกล่าวได้รับการสนับสนุนในฐานะหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการยืนยันตัวตนในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็จะทำให้การประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยมีความน่าเชื่อถือ มั่นคง และปลอดภัย และสามารถดำเนินการได้อย่างแพร่หลายอีกด้วย

2.2 การพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นแบบจดแจ้ง

เพื่อให้การจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยมีความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วในการเริ่มต้นธุรกิจ เช่นเดียวกับนิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ จึงเห็นว่า หากต่อไป สภาพการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการ หรือภาครัฐเองมีความพร้อม มีความเหมาะสม และการตรวจสอบการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็สามารถพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลให้เป็นระบบแบบจดแจ้งได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมภาพลักษณ์การให้บริการด้านการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

เนื่องจากการพัฒนาระบบ e-Registration เป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาการให้บริการด้านการจดทะเบียน ทำให้การจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายที่เคยมี ทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในฐานะผู้ให้บริการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการที่ต้องการความรวดเร็วฉับไวในการประกอบธุรกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ระบบ e-Registration จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลธุรกิจและเอกสารคำขอจดทะเบียน โดยสามารถเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การสืบค้นข้อมูลสามารถดำเนินการได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้ จะส่งผลให้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลมีความโปร่งใส ช่วยลดข้อขัดแย้ง ทำให้ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจและประทับใจ ผู้ให้บริการก็จะได้รับคำชมเชย ซึ่งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจและช่วยยกระดับการให้บริการและเสริมสร้างภาพลักษณ์การให้บริการและความน่าเชื่อถือขององค์กร

2. ง่ายต่อการเริ่มต้นธุรกิจ – ส่งเสริมการค้าการลงทุนและเศรษฐกิจของประเทศ

จากลักษณะของระบบ e-Registration ที่มีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ เป็นสากล สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ช่วยลดค่าใช้จ่ายและเวลาของผู้ประกอบการในการขอจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจได้นั้น จะช่วยให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเริ่มต้นธุรกิจเป็นไปในทางที่ดียิ่งขึ้น จึงคาดว่า การพัฒนาดังกล่าว จะส่งผลต่ออันดับด้านการเริ่มต้นธุรกิจของประเทศไทยตามรายงาน Doing Business ของธนาคารโลกที่ดีขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงจูงใจ แรงสนับสนุนส่งเสริม และช่วยดึงดูดให้ผู้ประกอบการมาเริ่มต้นธุรกิจในประเทศไทย ก่อให้เกิดการลงทุนทั้งในธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ นำมาซึ่งการสร้างงาน รวมถึงประโยชน์ทางด้านการจัดเก็บภาษี อันจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุนและเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมให้ก้าวหน้ามั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

3. ลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจและลดงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐในการให้บริการด้านจดทะเบียน

ระบบ e-Registration จะช่วยลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนในการประกอบธุรกิจ เช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารค่าจดทะเบียน ค่ากระดาษและค่าหมึก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและเวลา เนื่องจากผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาหน่วยบริการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งสามารถตอบสนองและสอดคล้องกับรูปแบบการประกอบธุรกิจและธุรกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบันที่ต้องอาศัยความรวดเร็ว ฉับไว ทำให้ผู้ประกอบการลดต้นทุนในการเริ่มต้นธุรกิจและการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการต่อไป

นอกจากนี้ ยังช่วยลดงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐในการให้บริการด้านการจดทะเบียน โดยในส่วนของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จะสามารถลดค่าใช้จ่ายในด้านค่าวัสดุ-อุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ รวมถึงค่าสถานที่และเครื่องใช้สำนักงานในการจัดเก็บเอกสารข้อมูลนิติบุคคล กว่า 15 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ ในด้านของการบริการจัดการแล้ว การเปิดให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์เพียงช่องทางเดียว ทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถบริหารจัดการได้ง่ายกว่า ทั้งในด้านบุคลากรหรืออุปกรณ์ที่ต้องใช้ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

ในบทที่ 4 นี้ ผู้วิจัยได้สรุปสภาพปัญหาและปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ โดยพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ มุ่งและให้ความสนใจกับการใช้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้บริการเห็นว่า ระบบ e-Registration ยังใช้งานยากและไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากเท่าที่ควร รวมทั้งกฎหมายหรือกฎระเบียบบางอย่างยังไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับ

ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด และการดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียน นอกจากนี้ จำนวนบุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถบริการผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการพิจารณาลักษณะและสภาพปัญหาของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ประกอบกับ นโยบายและแนวคิด ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัจจัยและข้อเท็จจริงข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า สามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคล โดยแบ่งเป็นระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

1. ระยะสั้น ควรให้ความสำคัญและให้น้ำหนักกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ และในขณะเดียวกัน ควรลดและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการจดทะเบียนแบบปกติ ให้เป็นหน่วยบริการ ในลักษณะ Kiosk และให้ผู้จดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบ e-Registration ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ โดยมีเจ้าหน้าที่ช่วยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการกรอกข้อมูลเข้าระบบ อย่างไรก็ตาม กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ระบบ e-Registration ต้องใช้งานง่าย สะดวก สามารถรองรับการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเชื่อมโยงและไม่มีช่องว่างระหว่างกระบวนการ และการทำงานมีความเสถียร

2. ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่รวดเร็ว โดยได้รับการแจ้งผลการพิจารณา ภายในระยะเวลาอันสั้น

3. กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อรองรับและเอื้อต่อการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ มากยิ่งขึ้น

4. สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ระบบ ความปลอดภัยของระบบ รวมถึงประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับ

และเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรดำเนินการ ดังนี้

1. ปรับปรุงระบบ e-Registration เพื่อให้ระบบสามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น เพิ่มช่องทางในการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-KYC) เพิ่มรูปแบบการกรอกข้อมูลคำขอจดทะเบียนแบบง่าย สำหรับการยื่นคำขอจดทะเบียนที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพิ่มช่องทางให้ผู้แทนรับจดทะเบียนสามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ และ ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บ บันทึกและตรวจสอบอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการ

2. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในประเด็นการยกเลิกการทำหนังสือบริคณห์สนธิ การออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ และการยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับเขตพื้นที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน รวมทั้งระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถรองรับการบริการใหม่ภายใต้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง

3. มาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง ทั้งการเพิ่ม

จำนวนนายทะเบียน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และอุปกรณ์สำนักงาน ให้เหมาะสมและเพียงพอในการให้บริการ รวมทั้งการอบรมเจ้าหน้าที่ และการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องเตรียมการสำหรับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์

4. สำหรับการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคลและการช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตเกี่ยวกับระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน การให้บริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์จะสามารถช่วยป้องกันกันทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลได้ เนื่องจากระบบสามารถจัดเก็บประวัติการดำเนินธุรกรรมไว้ในทุกขั้นตอน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างจิตสำนึกให้แก่ธุรกิจมีธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้

2. ระยะยาว ประเทศไทยควรมีระบบการยืนยันตัวตนกลางของประเทศ รวมทั้งพิจารณาแนวทางในการพัฒนา เพื่อให้ระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นแบบจัดแจ้ง ซึ่งจะทำการจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยมีความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วในการเริ่มต้นธุรกิจ

การพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมภาพลักษณ์การให้บริการด้านการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ทำให้การเริ่มต้นธุรกิจง่ายขึ้น อันเป็นการส่งเสริมการค้าการลงทุนและเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งยังช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจและลดงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐในการให้บริการด้านจดทะเบียนอีกด้วย

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของการจดทะเบียนนิติบุคคลซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการค้าการลงทุน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจ หน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการบริการจดทะเบียนนิติบุคคล จึงได้ปรับปรุงและพัฒนาระบบและการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ การปรับวิธีการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลยังมีความยุ่งยากในบางประเด็น อีกทั้งยังพบว่ามีความสะดวก รวดเร็วในการจดทะเบียนนิติบุคคล เป็นช่องทางในการทุจริต นำมาซึ่งข้อพิพาทและคดีความ ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้อง

จากปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง และนำไปสู่การศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ อันจะช่วยอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำต่อยอดและใช้ประโยชน์ได้ทันที ซึ่งจะส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

ทั้งนี้ พบว่า ความเห็นส่วนใหญ่มุ่งและให้ความสนใจกับการใช้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ซึ่งอาจเป็นเพราะช่องทางดังกล่าวจะช่วยอำนวยความสะดวก และทำให้การจดทะเบียนเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยให้ผู้ประกอบการประหยัดค่าใช้จ่าย และเวลาที่ต้องเสียไปกับการจัดเตรียมคำขอ การเดินทาง และการรอคิว อย่างไรก็ตาม ระบบ e-Registration ยังใช้งานยากและไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากเท่าที่ควร โดยระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ใช้เวลานานมากกว่าการยื่นคำขอผ่านช่องทางปกติ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการใช้ระบบ โดยหากยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว จะไม่สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้ นอกจากนี้ กฎหมายหรือกฎระเบียบบางอย่างยังไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด และ

การดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียน อีกทั้งจำนวนบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถบริการผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

จากการพิจารณาลักษณะและสภาพปัญหาของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ประกอบกับนโยบายและแนวคิด ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัจจัยและข้อเท็จจริงข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ดังนี้

1. ระยะสั้น

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรกำหนดนโยบาย โดยให้ความสำคัญกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ และในขณะเดียวกัน ควรลดและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการจดทะเบียนแบบปกติ ให้เป็นหน่วยบริการในลักษณะ Kiosk และให้ผู้จดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบ e-Registration ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ โดยมีเจ้าหน้าที่ช่วยหาคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการกรอกข้อมูลเข้าระบบ ซึ่งแนวทางดังกล่าว จะทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่มีภาระในการจัดเก็บคำขอจดทะเบียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถบริหารจัดการการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวนโยบายในการเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ปรับปรุงระบบ e-Registration

1.1.1 เพิ่มช่องทางในการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-KYC) ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้บริการไม่ต้องเดินทางมายังหน่วยให้บริการเพื่อยืนยันตัวตน นอกจากนี้ เพื่อให้การยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เห็นชอบการเชื่อมโยงระบบการพิสูจน์และการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ผ่านแพลตฟอร์ม เนชั่นแนลดิจิทัล ไอดี (National Digital ID หรือ NDID) เพื่อใช้ในการพิสูจน์ตัวตนของผู้ใช้บริการที่เคยแสดงตนกับธนาคารพาณิชย์ที่เข้าร่วมในแพลตฟอร์มของ NDID ในการเปิดสมุดบัญชีเงินฝาก มาใช้ในการยืนยันตัวตนในการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งกระบวนการยืนยันตัวตนของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยมีระดับ IAL ที่ 2.3 ซึ่งจะช่วยให้มั่นใจได้ว่า บุคคลดังกล่าวมีตัวตนจริง และทำให้ระบบการยืนยันตัวตนของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีความมั่นคงปลอดภัย อันเป็นการอำนวยความสะดวกประชาชน ลดปริมาณการมอบอำนาจให้ยืนยันตัวตนแทน นอกจากนี้ แพลตฟอร์ม e-KYC ของ NDID มีกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์รองรับ จึงคาดว่า จะเป็นแพลตฟอร์มกลางที่ขยายไปใช้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างกว้างขวางในอนาคต

นอกเหนือจากการเพิ่มช่องทางการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้ายังมีแนวทางในการปรับปรุงช่องทางการยืนยันตัวตนแบบมาด้วยตนเอง ตามรูปแบบที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเปิดให้บริการในปัจจุบัน โดยให้ผู้ใช้บริการเพียงแค่แสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือเดินทางกรณีเป็นชาวต่างชาติเท่านั้น กับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยที่ไม่ต้องดำเนินการกรอกข้อมูลเพื่อลงทะเบียนในระบบและพิมพ์แบบคำขอรับ/แก้ไขข้อมูล Username & Password มาก่อน

1.1.2 เพิ่มรูปแบบการกรอกข้อมูลคำขอจดทะเบียนแบบง่าย สำหรับการยื่นคำขอจดทะเบียนที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพื่ออำนวยความสะดวกผู้ประกอบการที่ประสงค์จะจัดตั้งนิติบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดโครงสร้างและการถือหุ้นที่ไม่ซับซ้อน โดยให้ผู้ขอจดทะเบียนกรอกข้อมูลเท่าที่จำเป็นแก่การจัดตั้งนิติบุคคล

1.1.3 เพิ่มช่องทางให้ผู้แทนรับจดทะเบียนสามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล (หุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการ ในกรณีคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือผู้เริ่มก่อการ/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ในกรณีคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด) ในการจดทะเบียนทุกประเภท โดยที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลไม่จำเป็นต้องมี Username & Password เพื่อเข้าระบบและลงลายมือชื่อ

1.1.4 ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บ บันทึกและตรวจสอบอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการ ให้สามารถรองรับรูปแบบข้อมูลอำนาจกรรมการได้ทุกรูปแบบ ผู้โดยรับบริการสามารถกรอกข้อความอำนาจตามที่ประสงค์ และเลือกรายชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการ ที่เป็นผู้มีอำนาจในการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละคำขอจดทะเบียน

1.2 การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1.2.1.1 ยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ โดยปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1097 มาตรา 1098 และมาตรา 1099 เนื่องจากการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิอาจทำให้กระบวนการในการจัดตั้งบริษัทต้องใช้เวลาและเอกสารมากขึ้น อีกทั้งไม่ได้ช่วยส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจของประชาชนแต่อย่างใด นอกจากนี้การยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยยังคงสามารถนำรายละเอียดต่าง ๆ ของหนังสือบริคณห์สนธิไปกำหนดไว้ในเอกสารประกอบการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัดฉบับอื่น ๆ ได้

1.2.1.2 การออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ โดยปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1020 ให้ครอบคลุมการให้บริการใบสำคัญการจดทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจาก ในปัจจุบัน กรมพัฒนาธุรกิจการค้ายังออกและจัดส่งใบสำคัญการจดทะเบียนในรูปแบบกระดาษ ทำให้เสียงบประมาณในการจัดส่งและการจัดเตรียมกระดาษ ดังนั้น เพื่อประหยัดงบประมาณ และทำให้ผู้ขอจดทะเบียนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการรับเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับจดทะเบียนมากยิ่งขึ้น เห็นว่าควรเสนอแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว

1.2.1.3 การยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับเขตพื้นที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน โดยปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1016 เพื่อไม่ให้เกิดการยื่นคำขอจดทะเบียนนิติบุคคลต้องถูกจำกัดโดยพื้นที่อีกต่อไป เนื่องจาก ในปัจจุบันผู้ประกอบการจำเป็นต้องยื่นคำขอจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทในพื้นที่จังหวัดที่สำนักงานแห่งใหญ่ของผู้ประกอบการตั้งอยู่ บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด และไม่สนับสนุนการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

1.2.2 ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยปรับปรุงแก้ไขระเบียบดังกล่าวให้รองรับการให้บริการที่เพิ่มขึ้นใหม่ได้ รวมทั้งปรับแก้ไขข้อกำหนดบางประการเพื่อสนับสนุนให้มีผู้ใช้ระบบเพิ่มมากขึ้น เช่น อนุญาตให้ผู้ขอจดทะเบียนที่ยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติ (walk in) ได้

1.3 มาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง

1.3.1 จำนวนนายทะเบียน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และอุปกรณ์สำนักงาน

1.3.1.1 เพิ่มจำนวนนายทะเบียน ให้สามารถรองรับปริมาณคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ที่จะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้นายทะเบียนสามารถพิจารณาคำขอและตอบกลับผู้ขอจดทะเบียนได้ภายในเวลาอันสั้น อันเป็นการตอบสนองการประกอบธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว ฉับไว

1.3.1.2 ควรจัดเตรียมทีมงานเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการยื่นคำขอจดทะเบียนนิติบุคคลผ่านระบบ e-Registration ทั้งนี้ ในด้านเนื้อหา ข้อกำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจดทะเบียน ขั้นตอนการใช้จดทะเบียนนิติบุคคลผ่านระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานระบบ แต่หากเป็นปัญหาทางเทคนิคที่มีรายละเอียดและซับซ้อน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องจัดเตรียมทีมเทคนิค ที่จะสามารถให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ใช้บริการได้

1.3.1.3 จัดหาอุปกรณ์สำนักงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ในจำนวนที่สอดคล้องกับจำนวนเจ้าหน้าที่และปริมาณคำขอจดทะเบียน

1.3.2 อบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ใช้บริการในการใช้ระบบ เพื่อไม่ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องยุ่งยากหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ โดยอาจดำเนินการในลักษณะการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อแนะนำวิธีการใช้ระบบ

1.3.3 ประชาสัมพันธ์การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ตามช่องทาง/สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ให้ผู้ใช้บริการได้รับทราบ อันจะช่วยส่งเสริมให้มีการใช้ระบบมากยิ่งขึ้น

1.3.4 เตรียมการเพื่อเข้าสู่การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์ โดยควรดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้มีระยะเวลาในการปรับตัว ซึ่งอาจเริ่มจากการลดจำนวนเคาน์เตอร์ให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลแบบปกติในส่วนกลางก่อน เพื่อที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะได้ดูแลตอบรับ และทราบปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะควบคุมและแก้ไขปัญหาได้ง่าย แล้วจึงค่อย ๆ ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ และเปลี่ยนเป็นลักษณะให้ผู้ขอจดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ (Kiosk) และเมื่อการให้บริการดังกล่าวในส่วนกลางอยู่ตัวแล้ว จึงค่อยขยายการดำเนินการไปยังหน่วยบริการในต่างจังหวัด

1.4 มาตรการในการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคลและการช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตเกี่ยวกับระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถช่วยป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลได้ เนื่องจากระบบสามารถจัดเก็บประวัติการดำเนินการธุรกรรมไว้ในทุกขั้นตอน อันเป็นการป้องกันปัญหาในการฉ้อโกงหรือทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล อย่างไรก็ตาม เห็นว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างจิตสำนึกให้แก่ธุรกิจมีธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้

2. ระยะเวลา

2.1 ระบบการยืนยันตัวตนกลางของประเทศ

เพื่อผลักดันให้การให้บริการภาครัฐสามารถดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสมบูรณ์ และเพื่อให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล หรือ Thailand 4.0 เห็นควรมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการยืนยันตัวตนในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งปัจจุบัน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital Identity) (คำสั่งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่ 75/2560) โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ อีกทั้งได้มีการจัดตั้งบริษัท เนชั่นแนลดิจิทัลไอดี จำกัด เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2561 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาระบบการพิสูจน์และการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) เพื่อพัฒนาระบบ Digital ID ภายใต้การนำของผู้แทนภาคเอกชน คือ สมาคมธนาคารไทย (TBA) สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย (ASCO) สมาคมประกันชีวิตไทย (TLAA) สมาคมประกันวินาศภัยไทย (TGIA) สมาคมการค้าผู้ให้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ไทย (TEPA) สมาคมบริษัทจัดการลงทุน (AIMC) และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (NCB) ทำหน้าที่เป็น Platform เชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะเป็นแพลตฟอร์มหลักที่มีความสำคัญของประเทศไทยในการเชื่อมโยงข้อมูลของประชาชนต่อไป

2.2 การพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นแบบจดแจ้ง

เพื่อให้การจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยมีความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วในการเริ่มต้นธุรกิจ เช่นเดียวกับนิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ จึงเห็นว่า หากต่อไป สภาพการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการ หรือภาครัฐเองมีความพร้อม มีความเหมาะสม และการตรวจสอบการ

จดทะเบียนนิติบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็สามารถพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลให้เป็นระบบแบบจัดแจ้งได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพตามแนวทางข้างต้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมภาพลักษณ์การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า รวมทั้งทำให้การเริ่มต้นธุรกิจในประเทศไทยง่ายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมการค้าการลงทุนและเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจ และลดงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐในการให้บริการด้านจดทะเบียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลในระยะสั้นเป็นสิ่งที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องประสานหรือร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการปรับปรุงและพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลในระยะยาว จำเป็นต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ทั้งประเด็นด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินการ ดังนั้น จึงเห็นว่า ในขั้นตอนการดำเนินการต่อไป ควรมีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือแนวทางการดำเนินการดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 111 ปี หุ่นส่วนบริษัทไทย. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2555.

กระทรวงพาณิชย์. เส้นทางการค้าไทย. ที่ระลึกเนื่องในวันสถาปนากระทรวงพาณิชย์ครบรอบ 80 ปี วันที่ 20 สิงหาคม 2543. กรุงเทพฯ : กระทรวงพาณิชย์, 2543.

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เอกสารวิจัย

นางสาวรุจิรา จงแจ่ม. “การจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต: ความเป็นไปได้จากมุมมองของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “โครงการศึกษาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)”. รายงานผลการศึกษาระดับปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์. “การยกระดับการให้บริการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน-บริษัททางอิเล็กทรอนิกส์”. รายงานการศึกษารายบุคคล (Individual Study), สถาบันการต่างประเทศ เทเวศรวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2556.

นายโกลม นมรักษ์. “การยกระดับระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)”. รายงานการศึกษารายบุคคล (Individual Study), สถาบันกรมพระจันทบุรีนฤนาถ กระทรวงพาณิชย์, 2562.

สัมภาษณ์

จิตรกร ว่องเขตกรรม, ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. พฤษภาคม 2563.

นายกิตติศักดิ์ โชติพิชเชษฐ, นิติกรชำนาญการพิเศษ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. เมษายน 2563.

นางสาวจิตอาภา กุลวานิช, นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. เมษายน 2563.

นายรุ่งสยาม เนียมสวอย, นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. เมษายน 2563.

นางสาวฐนิตา บุญสิน, นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
สัมภาษณ์. มีนาคม 2563.

กฎหมาย

- “ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124, 18 มิถุนายน 2550, หน้า 4-13.
- “พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 73, 15 พฤศจิกายน 2499, หน้า 172 - 192.
- “พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 113, 14 พฤศจิกายน 2539, หน้า 1 - 24.
- “พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 118, 4 ธันวาคม 2544, หน้า 26 - 42.
- “คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 21/2560 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134, 4 เมษายน 2560, หน้า 49 - 53.
- “กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2549”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 123, 22 พฤษภาคม 2549, หน้า 1 - 5.
- “กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 127, 2 มิถุนายน 2553, หน้า 18 - 20.
- “กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียนและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134, 31 พฤษภาคม 2560, หน้า 8 - 9.
- “กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ลดอัตราค่าธรรมเนียม และยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนการขอตรวจเอกสาร การขอสำเนาเอกสารพร้อมคำรับรอง และค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2561”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135, 20 เมษายน 2561, หน้า 5 - 9.
- “กฎกระทรวงลดอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ พ.ศ. 2560”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134, 29 ธันวาคม 2560, หน้า 18 - 19.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. “รายงานการประชุมความร่วมมือ The Corporate Registers Forum (CRF) ณ กรุงอาบูดาบี ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์”. รายงานการประชุม. 2558

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. “รายงานการประชุมความร่วมมือ European Commerce Registers’ Forum (ECRF) และ The Corporate Registers Forum (CRF) ประจำปี 2016 ณ เมืองคาร์ดิฟฟ์ สหราชอาณาจักร”. รายงานการประชุม. 2559.

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. “รายงานผลการประชุมความร่วมมือด้านการจดทะเบียนธุรกิจ The Corporate Registers Forum (CRF) ๒๐๑๗ ณ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน”. รายงานการประชุม. 2560.

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. “คำสั่งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่ 75/2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล”. คำสั่ง. 2560.

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. “คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ที่ 9/2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเฉพาะกิจ เกี่ยวกับการศึกษาและกำหนดแนวทาง การพัฒนาระบบกลางในการยืนยันตัวตนออนไลน์สำหรับนิติบุคคล”. คำสั่ง. 2562

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน (Username & Password) และวิธีการยืนยันตัวตนของผู้ใช้บริการสำหรับการใช้งานระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560

ประกาศเรื่องกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561 ณ วันที่ 10 พฤษภาคม 2561.

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง ขอความร่วมมือให้ระบุหมายเลขโทรศัพท์ อีเมล และเว็บไซต์ ในการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง แจ้งเตือนบุคคลที่ผู้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด จะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ พ.ศ. 2562

ประกาศสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง เรื่อง กำหนดบุคคลที่ผู้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดจะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ พ.ศ. 2562

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง การระบุข้อมูลประเภทธุรกิจ (วัตถุประสงค์) และสถานที่ตั้ง สำนักงานให้ตรงกับข้อมูลที่แท้จริง ในการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท จำกัด พ.ศ. 2562

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง แจ้งเตือนประชาชนให้ใช้ความระมัดระวังในการลงลายมือชื่อ ในแบบพิมพ์เพื่อใช้ในการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท พ.ศ. 2563

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง แจ้งเตือนประชาชนให้ใช้ความระมัดระวังในการลงลายมือชื่อ ในแบบพิมพ์เพื่อใช้ในการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท พ.ศ. 2563

คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 205/2555 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเอกสาร ประกอบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด กรณีมีคนต่างด้าวร่วม ลงทุนหรือมีอำนาจลงนามในห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด

คำสั่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ 21/2556 เรื่อง จัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

- คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 66/2558 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและเพิ่มทุนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด
- คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 38/2558 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเพิ่มเติมห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ที่มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการตัวแทนจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล
- คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางที่ 73/2560 เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนสำหรับการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)
- คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 99/2561 เรื่อง จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกลาง และนายทะเบียน ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2561
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท ผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2563
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2563
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ. 2561
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562
- ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2563

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF, 2561.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=6422, 2559.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. “ขั้นตอนที่เกี่ยวกับการลงทะเบียนและพิสูจน์ตัวตน และการยืนยันตัวตนของดิจิทัลไอดี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : จาก [https://www.digitalid.or.th/?p=9884, 2561](https://www.digitalid.or.th/?p=9884,2561)

บุญเลิศ อรุณพิบูลย์. “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.thailibrary.in.th/2019/08/20/national-strategy-20yrs/>

ภาษาต่างประเทศ

Toolshero. “SIPOC model example”. (Online). Available : <https://www.toolshero.com/wp-content/uploads/2018/03/sipoc-model-example-toolshero.jpg>

The World Bank. “DOING BUSINESS Measuring Business Regulations”. (Online). Available : www.doingbusiness.org

ภาคผนวก

ผนวก ก

สรุปข้อคิดเห็นจากการประชุมแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ และยกระดับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล

วันพุธที่ 29 มกราคม 2563 เวลา 14.00 น.
ณ ห้องประชุมม่วงเทพรัตน์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

1. การจองชื่อนิติบุคคล

1.1 ปัจจุบัน ชื่อนิติบุคคลที่ได้รับการจองมีอายุ 30 วัน นับแต่วันที่รับจอง เห็นว่าเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไป จึงควรขยายระยะเวลาให้นานขึ้น โดยเพิ่มช่องให้เลือก ต่ออายุชื่อที่ได้รับจอง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและประหยัดเวลา ลดภาระงานในการดำเนินการทั้งเจ้าหน้าที่กรมและผู้รับบริการ

1.2 ในอนาคตกรมมีแผนการพัฒนาเพื่อนำระบบ AI มาพิจารณาตรวจสอบชื่อนิติบุคคล ทั้งนี้ กรณีระบบไม่อนุมัติการจองชื่อที่ผู้ประกอบการประสงค์จะใช้ เห็นควรให้สามารถทำหนังสือชี้แจงหรือติดต่อเพื่อยืนยันและชี้แจงเหตุผลเพิ่มเติมในการใช้ชื่อนั้นได้

1.3 ควรเพิ่มช่องให้สามารถอัปโหลดไฟล์หนังสืออนุญาต หนังสือชี้แจง ใบอนุญาต หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องในการจองชื่ออื่น ๆ และเพิ่มช่องให้สามารถกรอกเหตุผลชี้แจงมาได้พร้อมการจองชื่อ อาทิ กรณีใช้ชื่อภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษที่มีการอ่านแตกต่างออกไป การใช้ชื่อที่ใกล้เคียงกับชื่อของนิติบุคคลอื่น การใช้ชื่อที่เป็นคำประดิษฐ์ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ประหยัดเวลาในการพิจารณาของนายทะเบียน ลดขั้นตอนการติดต่อของนายทะเบียนและผู้จองชื่อ

1.4 กรณีบริษัทที่ประสงค์จะใช้ชื่อที่มีคำว่า “หลักทรัพย์” ประกอบอยู่ในชื่อนั้น ๆ ควรพัฒนาให้มีช่องทางพิเศษสำหรับบริษัทจำพวกดังกล่าว ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันค่าของจองชื่อที่ประกอบไปด้วยคำดังกล่าวข้างต้น จะได้รับการปฏิเสธในเบื้องต้น และผู้ขอจองชื่อจะต้องดำเนินการติดต่อเจ้าหน้าที่โดยตรงทุกครั้ง ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้าและไม่สะดวก

1.5 กรณีการขอจองชื่อที่ต้องการยื่นหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมประกอบการขออนุมัติใช้ชื่อนั้น ๆ หากชื่อที่ได้รับการอนุมัติหมดอายุแล้ว และผู้ขอจองชื่อประสงค์จะดำเนินการจองของใช้ชื่อดังกล่าวซ้ำ ควรอนุญาตให้สามารถจองใช้ชื่อดังกล่าวได้เลยโดยไม่ต้องทำหนังสือชี้แจงอีกครั้ง

2. การจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration

2.1 บริษัทไม่สามารถทราบระยะเวลาในการพิจารณาค่าขอจดทะเบียนที่แน่นอน ซึ่งในฐานะผู้แทนยื่นคำขอจดทะเบียน บริษัทมีความจำเป็นต้องทราบกำหนดเวลาการพิจารณาและการตอบกลับที่แน่นอน เพื่อที่จะได้แจ้งและยืนยันกับลูกค้าได้

2.2 ควรมีระบบติดตาม (tracking) เพื่อตรวจสอบสถานะในการจดทะเบียน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ว่าคำขอดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนใด และมีข้อผิดพลาดใดที่จะต้องแก้ไขหรือไม่

2.3 ควรเพิ่มช่องทางให้ผู้จดทะเบียนสามารถติดต่อกับนายทะเบียนผู้ดูแลคำขอจดทะเบียนได้โดยตรงในลักษณะ real time ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้จดทะเบียนทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถขอคำปรึกษากับนายทะเบียนได้ในขณะเดียวกัน

2.4 กรณียื่นคำขอจดทะเบียนผ่านบัญชีผู้ใช้ (Username/Password) ของผู้แทน ควรเปิดช่องทางให้สามารถใช้บัญชีผู้ใช้ (Username/Password) ของผู้แทนในการจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนได้ในเวลาเดียวกันโดยไม่จำกัดจำนวนอุปกรณ์ที่ใช้ในการ log in เนื่องจากเห็นว่าผู้แทนจะต้องรับผิดชอบกับการกระทำที่เกิดขึ้นภายใต้บัญชีผู้ใช้ (Username/Password) ของตนเองอยู่แล้ว

2.5 ใบ Consent Form ควรสามารถสแกนและยื่นพร้อมคำขอจดทะเบียนได้ในขั้นตอนเดียวกัน

2.6 ระบบ e-Registration ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ควรเพิ่มช่องทางให้ผู้ทำคำขอจดทะเบียนสามารถระบุชื่อกรรมการผู้มีอำนาจในการลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนได้เลย ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันระบบจะส่ง email แจ้งการดำเนินการลงลายมือชื่อไปยังกรรมการทุกคนของบริษัท ซึ่งสร้างปัญหาและก่อให้เกิดความสับสนในกรณีบริษัทที่มีการระบุชื่ออำนาจกรรมการออกเป็นหลายรูปแบบ และกรรมการแต่ละท่านอาจมีอำนาจในการทำธุรกรรมบางประเภทที่แตกต่างกัน

2.7 ควรแก้ปัญหาในเรื่องตราประทับที่มีขนาดเล็กกว่าความเป็นจริงเมื่อดำเนินการอัปโหลดไฟล์ภาพตราประทับขึ้นบนระบบ

2.8 ระบบควรแสดงจำนวนคิวสะสม และปริมาณคำขอจดทะเบียนที่รอการพิจารณาได้

2.9 กรณีที่กรรมการเป็นคนต่างชาติและพำนักอยู่ที่ต่างประเทศ สามารถใช้ใบรับรองจาก Notary ได้ โดยไม่ต้องใช้ใบ Consent Form รวมทั้งกรณีที่มีการลงลายมือชื่อในลักษณะ co-sign ระหว่างกรรมการชาวไทยและชาวต่างชาติ จะสามารถแยกโดยให้กรรมการชาวไทยลงลายมือชื่อในใบ Consent Form และชาวต่างชาติใช้ใบรับรองจาก Notary

2.10 ระบบ e-Registration ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ควรเพิ่มช่องทางให้ผู้จดทะเบียนสามารถยื่นเอกสารที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยการพิจารณาตรวจสอบเป็นระยะเวลาานาน เช่น ข้อบังคับ เข้ามาให้นายทะเบียนช่วยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้นได้ก่อน

2.11 การกำหนดว่า เมื่อยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว จะไม่สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้อีก ก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บริการ เนื่องจากการพิจารณาคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ยังล่าช้า และไม่สามารถคาดการณ์เวลาแล้วเสร็จได้ ผู้จดทะเบียนควรมีทางเลือก โดยสามารถกลับมายื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการยืนยันตัวตนและการลงลายมือชื่อที่พบในปัจจุบัน

กระบวนการลงลายมือชื่อยังไม่สะดวกและมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากระบบจะส่งรหัส One Time Password (OTP) ไปยังโทรศัพท์มือถือของกรรมการผู้ยื่นคำขอจดทะเบียน ตามหมายเลขที่ได้แจ้งไว้ เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องแท้จริงของบุคคล ซึ่งหากกรรมการอยู่ต่างประเทศ หรือเป็นกรณีที่มอบให้สำนักงานกฎหมาย/สำนักงานบัญชีดำเนินการกรอกคำขอจดทะเบียนแทน จะก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการลงลายมือชื่อและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียน

4. การรับเอกสารหลังการจดทะเบียน

ผู้จดทะเบียนไม่ได้รับใบสำคัญการจดทะเบียนทันทีหลังการจดทะเบียน เนื่องจากกรมจัดส่งเอกสารดังกล่าวในรูปแบบกระดาษทางไปรษณีย์ ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ 1-2 วันทำการ แตกต่างจากการจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติ ที่ผู้จดทะเบียนจะได้รับเอกสารดังกล่าวภายในวันเดียวกันกับที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน ซึ่งมีความสะดวกและรวดเร็วมากกว่า และผู้จดทะเบียนสามารถนำเอกสารดังกล่าวไปดำเนินการหรือติดต่อกับหน่วยงานอื่นได้ทันที

5. หนังสือรับรอง

5.1 การขอหนังสือรับรองผ่านทางธนาคาร (ระบบ e-Certificate) ไม่สามารถออกรับรองสาขาของนิติบุคคลให้ได้

5.2 หนังสือรับรองช่วง ควรพัฒนาระบบให้สามารถออกหนังสือรับรอง ช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ได้ โดยที่เจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นจะต้องค้นหาและดำเนินการพิมพ์หนังสือรับรอง ณ ช่วงเวลาดังกล่าวด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า กรมอาจพิจารณายกเลิกการออกหนังสือรับรองช่วง เนื่องจากบริษัทมีหน้าที่ในการจัดเก็บเก็บบันทึกการเปลี่ยนแปลงและการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของบริษัทอยู่แล้ว และให้ผู้รับบริการดำเนินการขอรับรองสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ณ ช่วงเวลานั้น ๆ แทน

6. การยื่นงบการเงิน (e-Filing)

เสนอให้เปิดช่องทางให้ผู้แทน (สำนักงานบัญชี/สำนักงานกฎหมาย) สามารถยื่นงบการเงินแทนการใช้บัญชีผู้ใช้ (Username/Password) ของนิติบุคคลได้เลย

7. อื่นๆ

7.1 เมื่อปรับปรุงระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) แล้วเสร็จ ควรเชิญให้สำนักงานกฎหมายและสำนักงานบัญชี ทดลองใช้ระบบก่อนเปิดใช้ระบบจริง

7.2 เนื่องจากการตรวจพิจารณาค่าขอยังคงล่าช้า ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกต่อผู้ประกอบการและทำให้การจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) มีจำนวนผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้น กรมควรพิจารณาเพิ่มจำนวนนายทะเบียน เพื่อให้เพียงพอและสามารถรองรับปริมาณคำขอที่ยื่นเข้ามาได้

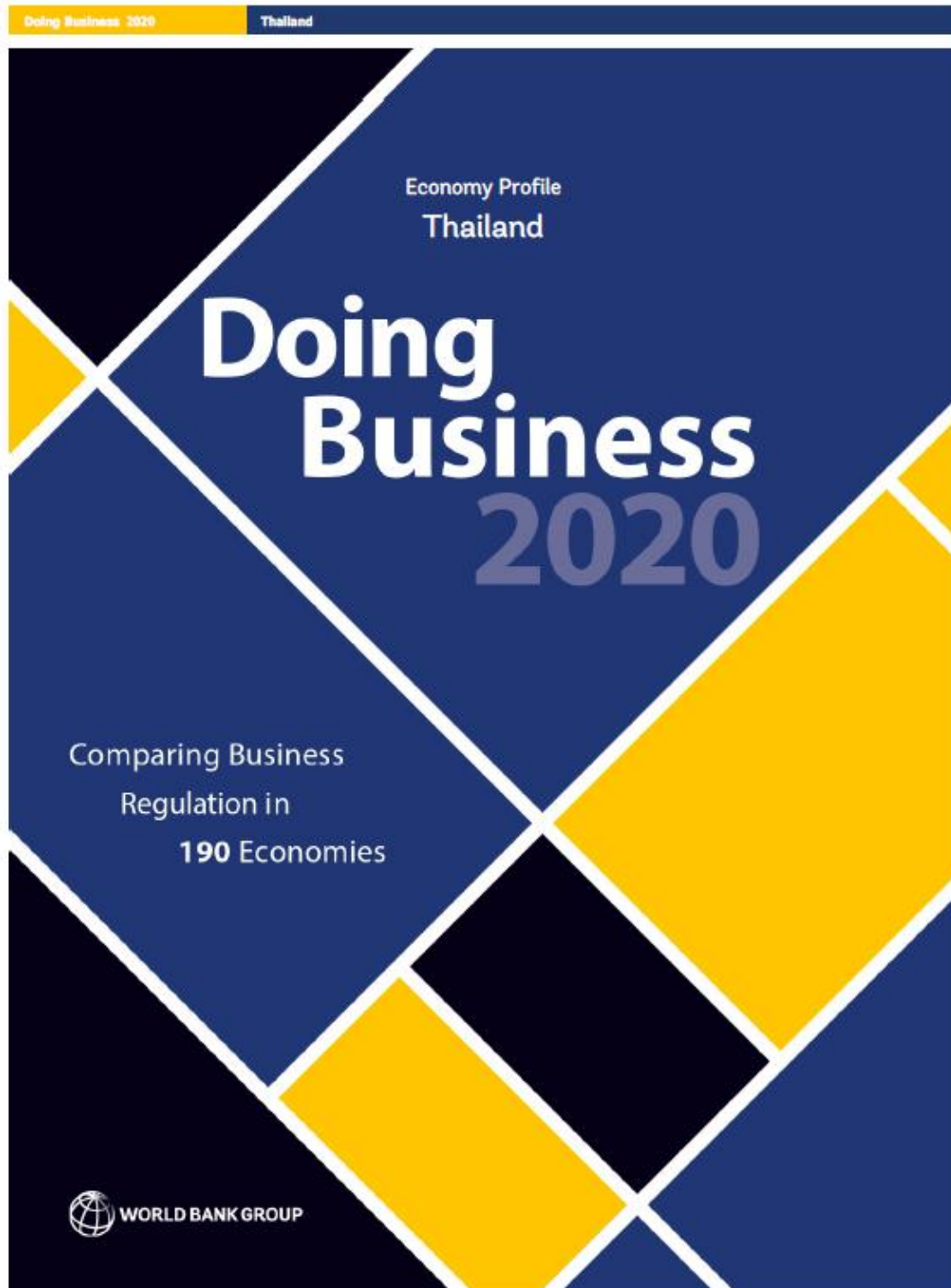
มติที่ประชุม

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะนำข้อคิดเห็นของบริษัทมาประกอบการพิจารณา เพื่อปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) และผลักดันให้มีการใช้ระบบอย่างสมบูรณ์ ต่อไป

ผนวก ข

รายงาน Doing Business 2020 ด้านการเริ่มต้นธุรกิจ

Starting a Business

This topic measures the number of procedures, time, cost and paid-in minimum capital requirement for a small- to medium-sized limited liability company to start up and formally operate in each economy's largest business city.

To make the data comparable across 190 economies, *Doing Business* uses a standardized business that is 100% domestically owned, has start-up capital equivalent to 10 times the income per capita, engages in general industrial or commercial activities and employs between 10 and 50 people one month after the commencement of operations, all of whom are domestic nationals. Starting a Business considers two types of local limited liability companies that are identical in all aspects, except that one company is owned by 5 married women and the other by 5 married men. The ranking of economies on the ease of starting a business is determined by sorting their scores for starting a business. These scores are the simple average of the scores for each of the component indicators.

The most recent round of data collection for the project was completed in May 2019. [See the methodology for more information.](#)

What the Indicators measure	Case study assumptions
<p>Procedures to legally start and formally operate a company (number)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preregistration (for example, name verification or reservation, notarization) • Registration in the economy's largest business city • Postregistration (for example, social security registration, company seal) • Obtaining approval from spouse to start a business or to leave the home to register the company • Obtaining any gender specific document for company registration and operation or national identification card <p>Time required to complete each procedure (calendar days)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Does not include time spent gathering information • Each procedure starts on a separate day (2 procedures cannot start on the same day) • Procedures fully completed online are recorded as ½ day • Procedure is considered completed once final document is received • No prior contact with officials <p>Cost required to complete each procedure (% of income per capita)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Official costs only, no bribes • No professional fees unless services required by law or commonly used in practice <p>Paid-in minimum capital (% of income per capita)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funds deposited in a bank or with third party before registration or up to 3 months after incorporation 	<p>To make the data comparable across economies, several assumptions about the business and the procedures are used. It is assumed that any required information is readily available and that the entrepreneur will pay no bribes.</p> <p>The business:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Is a limited liability company (or its legal equivalent). If there is more than one type of limited liability company in the economy, the limited liability form most common among domestic firms is chosen. Information on the most common form is obtained from incorporation lawyers or the statistical office. -Operates in the economy's largest business city. For 11 economies the data are also collected for the second largest business city. -Performs general industrial or commercial activities such as the production or sale to the public of goods or services. The business does not perform foreign trade activities and does not handle products subject to a special tax regime, for example, liquor or tobacco. It is not using heavily polluting production processes. -Does not qualify for investment incentives or any special benefits. -Is 100% domestically owned. -Has five business owners, none of whom is a legal entity. One business owner holds 30% of the company shares, two owners have 20% of shares each, and two owners have 15% of shares each. -Is managed by one local director. -Has between 10 and 50 employees one month after the commencement of operations, all of them domestic nationals. -Has start-up capital of 10 times income per capita. -Has an estimated turnover of at least 100 times income per capita. -Leases the commercial plant or offices and is not a proprietor of real estate. -Has an annual lease for the office space equivalent to one income per capita. -Is in an office space of approximately 929 square meters (10,000 square feet). -Has a company deed that is 10 pages long. <p>The owners:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Have reached the legal age of majority and are capable of making decisions as an adult. If there is no legal age of majority, they are assumed to be 30 years old. -Are in good health and have no criminal record. -Are married, the marriage is monogamous and registered with the authorities. -Where the answer differs according to the legal system applicable to the woman or man in question (as may be the case in economies where there is legal plurality), the answer used will be the one that applies to the majority of the population.

Starting a Business - Thailand

Standardized Company

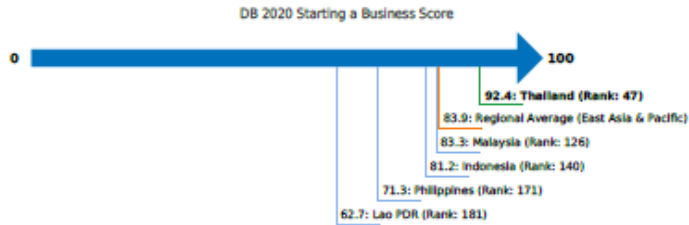
Legal form	Private Limited Liability Company
Paid-in minimum capital requirement	THB 6.3
City Covered	Bangkok

Indicator	Thailand	East Asia & Pacific	OECD high income	Best Regulatory Performance
Procedure - Men (number)	5	6.5	4.9	1 (2 Economies)
Time - Men (days)	6	25.6	9.2	0.5 (New Zealand)
Cost - Men (% of income per capita)	3.0	17.4	3.0	0.0 (2 Economies)
Procedure - Women (number)	5	6.6	4.9	1 (2 Economies)
Time - Women (days)	6	25.7	9.2	0.5 (New Zealand)
Cost - Women (% of income per capita)	3.0	17.4	3.0	0.0 (2 Economies)
Paid-in min. capital (% of income per capita)	0.0	3.5	7.6	0.0 (120 Economies)

Figure - Starting a Business In Thailand - Score

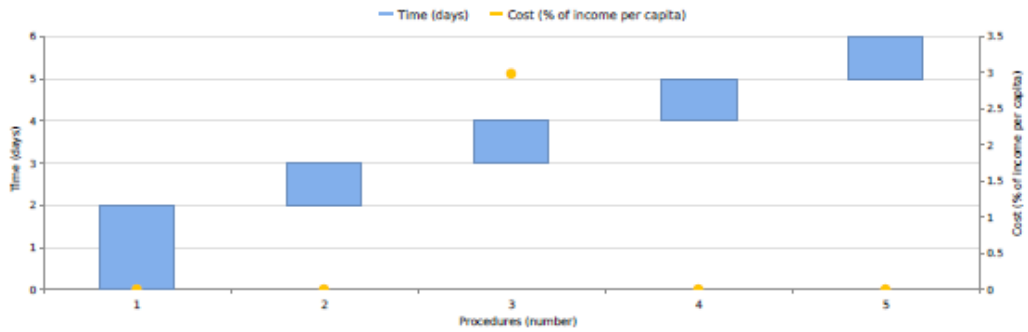

Figure - Starting a Business In Thailand and comparator economies - Ranking and Score

Note: The ranking of economies on the ease of starting a business is determined by sorting their scores for starting a business. These scores are the simple average of the scores for each of the component indicators.

Figure - Starting a Business in Thailand - Procedure, Time and Cost

*This symbol is shown beside procedure numbers that take place simultaneously with the previous procedure.

Note: Online procedures account for 0.5 days in the total time calculation. For economies that have a different procedure list for men and women, the graph shows the time for women. For more information on methodology, see the *Doing Business* website (<http://doingbusiness.org/en/methodology>). For details on the procedures reflected here, see the summary below.

Details - Starting a Business in Thailand - Procedure, Time and Cost

No.	Procedures	Time to Complete	Associated Costs
1	<p>Search and reserve a company name online Agency : Department of Business Development, Ministry of Commerce Promoters can search and reserve a company name on the Department of Business Development's Web site (http://www.dbd.go.th/dbdweb_en/main.php?filename=index). The name reservation in person at the Department's Registrar is no longer available as of 14 January, 2013.</p> <p>3 name options are submitted for approval. Once approved, the name reservation is valid for 30 days.</p>	2 days	no charge
2	<p>Deposit paid-in capital in a bank Agency : Bank Once the company gets approval for the memorandum and the articles of association, it must hold a statutory meeting. The promoters shall hand over the business to the directors after the meeting. The directors shall thereupon cause the promoters and subscribers to pay in at least 25% of the registered capital.</p>	1 day	no charge
3	<p>Register memorandum of association, apply and pay to register the company as a legal entity (final registration) and obtain TIN Agency : Partnerships and Companies Registration Office, Department of Business Development, Ministry of Commerce At the Single Point Service Center, entrepreneur can register the company, obtain TIN, register for social security and register for the Workmen's Compensation Fund. All documents are submitted and received in one window, within 1 day.</p> <p>Registration of the Company shall be made within 3 months of the day of the statutory meeting. Under the Civil and Commercial Code, Section 1111/1, for establishing the company, the director committee may require memorandum registration and company registration on the same day. If the promoters complete both steps on the same day, the required proceedings involving the memorandum promoters are as follows:</p> <p>(1) To have the subscribers of all the shares registered in the company; (2) Under Section 1108, to have a statutory meeting to consider any act of company, with all subscribers and all promoters presenting at the meeting and accepting such act in the statutory meeting; (3) To have promoters transfer all business to the director committee; and (4) To have the directors require every subscriber to pay the amount of shares under Section 1110 paragraph 2, and have such amount be fully paid.</p> <p>The required documents for registration of the company which must be signed by the authorized director(s) and affixed with the company's seal (if required) shall include but not limited to the followings:</p> <p>(1) Application form; (2) Articles of Association; (3) List of shareholders; (4) New director form signed by each director; (5) Declaration of Business Operation form; (6) List of company registration; (7) Signed copies of the MOA and the Objectives; (8) Minutes of the Statutory Meeting signed by the Chairman and the Directors; (9) Confirmation of payment of share capital (at least 25%) by all subscribers; (10) Form for company name reservation (11) Form of certification of registration of limited company; and (12) Map(s) showing the location(s) of the registered office(s) of head office and branch office(s) (if any) of the company.</p> <p>The promoters prepare the application for registration of the memorandum of association containing the details specified in procedure 2; The first statutory meeting shall still be convened, provided that the notice to summon the first statutory meeting is not required; The shareholders must pay at least 25% of the registered capital; The promoters and authorized signatory director must sign the applications for registration of memorandum of association and for registration of incorporation, respectively, before Private Limited Companies Registrar, attorney at law, or auditor registered with the Registrar.</p> <p>However, if the company has adopted complicated articles of association, the Registrar may take a few days to review the company's articles of association. In such case, the registration of company incorporation may be prolonged for a few days or more.</p> <p>Under the Notice of the Director General of Revenue Department dated 11 January 2012, which is effective from 1 February 2012, company's registration number shall be the same as its tax ID. Thus, the company is not further required to obtain taxpayer identification number or card anymore. Employers (with one or more employees) must register their employees for social security and workers' compensation insurance at the Social Security Office, Ministry of Labor. Work regulations are no longer required to be approved by the Department of Labor Protection and Welfare, however they must be announced and displayed on the wall within company's premises.). Later during operations, labor inspectors can check proper implementation of the work regulations.</p>	1 day	<ul style="list-style-type: none"> - Fee for registration of memorandum of association: THB 500 - Fee for registration of the company: THB 5,000 - Stamp duty to be affixed on memorandum of association: THB 200 - Stamp duty to be affixed on articles of association: THB 200 - Certificate of Registration fee: THB 100 - Affidavit fee: THB 200 - Certification document fee: THB 50 per page.

Doing Business 2020	Thailand
<p>4 Register for Value Added Tax Agency : The Revenue Department VAT registration is mandatory for all companies when the annual revenue exceeds the threshold of THB 1.8 million. The provision of the Thailand tax code can be found on the Revenue Department's website: www.rd.go.th.</p> <p>The company shall apply the application at Bangkok Area Revenue Office where the company office located and must submit the following documents:</p> <ul style="list-style-type: none"> •01Application for VAT Registration in 3 copies (photocopy not accepted) •Rental Contract (affixed with stamp duty) or Letter of Consent from owner of the Building and Household Registration of such Building. •Photocopy of I.D. Card, Household Registration of the lessor. •Documents showing ownership of the lessor such as sell and purchases contract, transfer of ownership. •Map showing the location of the Building. •Photograph of the office with signboard name and number of the Building. •Copies of the Company documents certified by the Department of Business Development from the Ministry of Commerce (issued within 6 months) together with Articles of Association, regulation and details of the Objective of the company. <p>In case the company revenue less than 1.8 million THB, the company shall submit Por.Por.01-1form.</p> <p>Alternatively, the Revenue Department has recently introduced the possibility of VAT registration through an online system. The online registration process is as follows: (1) Complete an online application form for VAT registration (no user account is required for registration); (2) Submit the online application via the electronic service on the website of the Revenue Department (http://vsreg.rd.go.th/); and (3) The Revenue Department will notify the applicant for completion of VAT registration by e-mail within 15-days from the submission date of the online application. However, the usage of the online platform for VAT registration is not yet widespread, and entrepreneurs continue visiting the Revenue Department in person in order to register for VAT.</p>	<p>1 day</p> <p>no charge</p>
<p>5 Register employees with the Social Security Office Agency : Social Security Office An employer and each employee must be registered as an insured person with the Social Security Office ("the SSO"). The employer shall collect the application form at Social Security Office where the company located and submit the registration form at the Zone Office of Social Security.</p> <p>The employer is responsible to submit the following documents to the SSO within 30 days after hiring at least 1 employee:</p> <ul style="list-style-type: none"> - employer and employee registration forms (Form SSO 1-01 and SSO 1-03) - a photocopy of company registration with objectives - map of working place - a photocopy of VAT registration (Pro.Por20, if applicable) or request of VAT registration (Por.Por.01, if applicable) or special business tax registration or license of factory establishment - letter of power attorney (if applicable) and photocopy of I.D. of the authorized person - lease agreement or letter of consent from the landlord (if requested). <p>☞ Takes place simultaneously with previous procedure.</p>	<p>1 day</p> <p>no charge</p>

ผนวก ค

บันทึกช่วยจำการสัมภาษณ์

นายกิตติศักดิ์ โชติพิชเชษฐ
นิติกรชำนาญการพิเศษ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
วันที่ 1 เมษายน 2563 เวลา 10.00 น.
ณ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

คำถาม ระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลควรได้รับการพัฒนาอย่างไร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของกรม และเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ

คำตอบ

1. พัฒนาระบบตรวจสอบคำขอจดทะเบียนเบื้องต้น ว่าคำขอจดทะเบียนในแต่ละประเภทมีเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนที่เป็นชุดมาตรฐานครบถ้วนหรือไม่ และมีการพิมพ์ข้อมูลที่สำคัญ ๆ ในเอกสารครบถ้วนหรือไม่
  2. พัฒนาระบบการจองคิวยื่นคำขอจดทะเบียน เพื่อลดความแออัดและความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคติดต่อต่าง ๆ ตามหลักปฏิบัติใหม่ (New Normal) โดยให้ผู้มีความประสงค์ที่จะขอคำขอจดทะเบียนนิติบุคคลสามารถจองคิวผ่านทางระบบออนไลน์ได้ สามารถทราบได้ว่าสถานที่ยื่นคำขอจดทะเบียนแต่ละแห่งมีเจ้าหน้าที่นายทะเบียนปฏิบัติงานอยู่ที่คน รองรับการยื่นคำขอจดทะเบียนได้ทั้งหมดกี่คิว
  3. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนนิติบุคคลให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจ เช่น
    - 3.1 ยกเลิกการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและปรับปรุงให้รายการในหนังสือบริคณห์สนธิเป็นรายการจดทะเบียนของบริษัทเหมือนรายการจดทะเบียนเรื่องอื่น ๆ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดให้เป็นหนังสือบริคณห์สนธิ
    - 3.2 ปรับปรุงระเบียบเรื่องแบบพิมพ์การจดทะเบียนให้เป็นแบบอย่างง่าย ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลที่จะต้องระบุในแบบพิมพ์แต่ละแบบให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น
    - 3.3 ปรับปรุงกฎหมายให้สามารถนำมูลค่าทรัพย์สินของนิติบุคคลที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินกิจการมาชำระเป็นค่าหุ้นและเพิ่มทุนของนิติบุคคลได้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่สถาบันการเงินมักกำหนดให้นิติบุคคลที่จะขอกู้ยืมเงินต้องเพิ่มทุนให้สอดคล้องกับทรัพย์สินที่นิติบุคคลมีอยู่จริงด้วย
-

บันทึกช่วยจำการสัมภาษณ์

นางสาวจิตตภาภา กุลวานิช

นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

วันที่ 3 เมษายน 2563 10.00 น.

ณ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

คำถาม ระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลควรได้รับการพัฒนาอย่างไร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของกรม และเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ

คำตอบ

1. ในส่วนของระบบจดทะเบียนธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ควรปรับปรุงให้ใช้งานง่าย สะดวก สามารถรองรับการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงควบคุมการทำงานของระบบให้มีความเสถียร ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เพิ่มช่องทางในการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มรูปแบบการกรอกข้อมูลคำขอจดทะเบียนแบบง่าย สำหรับการยื่นคำขอจดทะเบียนที่มีความยุ่งยากซับซ้อน และในลำดับต่อไป ควรเร่งเปิดให้บริการ เพื่อเพิ่มช่องทางให้ผู้แทนรับจดทะเบียนสามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้ผู้ใช้บริการเพิ่มสูงขึ้น
  2. ผู้ประกอบการต้องได้รับการบริการที่รวดเร็ว โดยได้รับการแจ้งผลการพิจารณาภายในระยะเวลาอันสั้น จึงเห็นว่าควรเพิ่มจำนวนนายทะเบียนตรวจคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration เพื่อให้สามารถพิจารณาคำขอและตอบกลับผู้ขอจดทะเบียนได้ภายในเวลาอันสั้น อันเป็นการตอบสนองการประกอบธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว ฉับไว
  3. ควรจัดเตรียมทีมงานเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการยื่นคำขอจดทะเบียนธุรกิจผ่านระบบ e-Registration อย่างเพียงพอ เนื่องจากคำถามจากผู้ใช้บริการระบบ e-Registration มีทั้งในส่วนเนื้อหา ข้อกำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจดทะเบียน ขั้นตอนการใช้จดทะเบียนธุรกิจผ่านระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานระบบ ซึ่งจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาได้ในเบื้องต้นได้ เช่น เจ้าหน้าที่ Call Center แต่หากเป็นปัญหาทางเทคนิคที่มีรายละเอียดและซับซ้อน กรมจำเป็นต้องจัดเตรียมทีมเทคนิค ที่จะสามารถให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ให้บริการได้ การดำเนินการดังกล่าว จะช่วยลดสายถึงนายทะเบียน ทำให้นายทะเบียนสามารถตรวจพิจารณาคำขอจดทะเบียนได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น
-

บันทึกช่วยจำการสัมภาษณ์

นางสาวฐนิตา บุญสิน

นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

วันที่ 26 มีนาคม 2563 เวลา 15.00 น.

ณ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

คำถาม ในฐานะที่เป็นนายทะเบียนรับจดทะเบียนผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลควรได้รับการพัฒนาอย่างไร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของกรม และเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ

คำตอบ

1. ปรับการยื่นจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจัดตั้งบริษัทในวันเดียวข้ามเขต จากปัจจุบันที่ยื่นที่ไหนก็ได้ แต่ต้องให้นายทะเบียนระดับชำนาญการพิเศษเป็นผู้ตรวจสอบและรับจดทะเบียนเท่านั้น เป็นให้ยื่นผ่านระบบจดทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น (ใช้มาตรการเชิงบังคับ) เพื่อลดภาระนายทะเบียนระดับผู้บริหารระดับต้นในส่วนกลาง หรือจังหวัดใหญ่ที่มีปริมาณคำขอเป็นจำนวนมาก ให้สามารถทำงานในส่วนอื่นได้มากขึ้น และได้ใช้ความรู้ความสามารถตามตำแหน่ง เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ใช้งานระบบจดทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ให้สามารถทำคำขอและยื่นจดทะเบียนที่ไหนก็ได้
2. ให้สิทธิพิเศษแก่สำนักงานบัญชีคุณภาพ หรือสำนักงานบัญชีอื่นๆที่ลงทะเบียน ให้มีสิทธิได้รับการพิจารณาคำขอก่อนคำขอทั่วไป เนื่องจากผู้ใช้บริการกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่เป็นกลุ่มลูกค้าหลักในการยื่นจดทะเบียน หากยื่นแล้วได้รับการจดทะเบียนรวดเร็ว ตามระยะเวลาที่เคำกำหนดได้ จะส่งผลให้ปริมาณคำขอในระบบจดทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น
3. เพิ่มเงื่อนไขของการเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ โดยจะเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพได้ สำนักงานบัญชีนั้นๆต้องมีการยื่นคำขอผ่านระบบจดทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย ร้อยละ 50 ของปริมาณงานทั้งหมดของสำนักงานบัญชีนั้นๆ
4. ผู้ที่จะมาขึ้นทะเบียนผู้ทำบัญชี หรือผู้ที่ขึ้นทะเบียนอยู่แล้ว ต้องบังคับให้ยื่นยันตัวตน เพื่อใช้งานระบบจดทะเบียนธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์

บันทึกช่วยจำการสัมภาษณ์

นายรุ่งสยาม เนียมสวย

นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

วันที่ 9 เมษายน 2563 เวลา 15.00 น.

ณ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

คำถาม ในฐานะที่เป็นนายทะเบียนรับจดทะเบียนผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลควรได้รับการพัฒนาอย่างไร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของกรม และเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ

คำตอบ

1. ควรจะมีระบบการจัดคิวที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัจจุบันปริมาณงานจดทะเบียนมีปริมาณค่าขอมากขึ้นทุกๆปี แต่จำนวนบุคลากรไม่สอดคล้องกับปริมาณค่าขอจดทะเบียน กรมอาจสร้าง application เพื่อให้ประชาชนสามารถ download ได้โดยระบบจะวัดปริมาณค่าขอจดทะเบียนในแต่ละเขต รวมทั้งปริมาณนายทะเบียนแต่ละวัน และพิจารณาถึงความยากง่ายของแต่ละคำขอโดยอาจจะ มีระดับ 1 ถึง 5 เพื่อนำมาคำนวณระยะเวลาของนายทะเบียนที่จะกระทบต่อคิวด้วย
  2. ให้นำระบบเทคโนโลยีมาช่วยแจ้งเตือนนายทะเบียนกรณีอาจเกิดข้อผิดพลาดขณะรับจดทะเบียน (human error) เช่น เมื่อขณะรับจดทะเบียน มีหนังสือระงับการจดทะเบียนไว้ก่อนจากผู้มีส่วนได้เสียของนิติบุคคลนั้นๆ แต่นายทะเบียนอาจจะไม่เห็นข้อความที่ให้ระงับการจดทะเบียน หรือหนังสือดังกล่าวอาจจะยื่นไว้ในระบบจดทะเบียนเป็นเวลานาน โดยระบบจะต้องให้นายทะเบียนไม่สามารถรับจดทะเบียนนิติบุคคลนั้นๆได้
  3. ควรให้เจ้าหน้าที่กรมที่ติดต่อประสานงานกับประชาชนผู้ขอรับบริการโดยตรง ให้ติดป้ายชื่อ (tag) หรือเน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่นั้นๆ คล้องสายคล้องคอ (ที่เป็นนโยบายเดิมของกรม) โดยแสดงชื่อ-นามสกุล และชื่อเล่น เพื่อแสดงความจริงใจที่จะให้บริการแก่บุคคลภายนอก
-

บันทึกช่วยจำการสัมภาษณ์

นายจิตรกร ว่องเขตกร

ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

วันที่ 26 มิถุนายน 2563 เวลา 15.30 น.

ณ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

คำถาม ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจและรับผิดชอบการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล ท่านมีมุมมองเกี่ยวกับการให้บริการดังกล่าวอย่างไร และเห็นว่าระบบดังกล่าวมีปัญหาอย่างไรและควรได้รับการพัฒนาอย่างไร

คำตอบ

1. เนื่องจากประเทศไทยเข้าสู่ยุคเทคโนโลยี การบริหารจัดการภาครัฐจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการให้บริการที่ทันสมัย โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานและอำนวยความสะดวกของผู้ประกอบการ ประกอบกับการจดทะเบียนมีข้อมูลของผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) เพื่ออำนวยความสะดวกประชาชน
  2. ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) เปิดให้บริการ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ซึ่งการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานความเห็นและแนวคิดของส่วนราชการเป็นหลัก จึงมีการสอบถามผู้ประกอบการเพียงเบื้องต้นเท่านั้น ดังนั้น ในระยะแรกจึงอาจไม่ครอบคลุมความต้องการของประชาชนและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ จึงทำให้การสร้างความรู้และเข้าใจในระบบเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก อีกทั้งการจดทะเบียนแบบ Walk-in มีความสะดวกมากอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้ประกอบการใช้งานระบบน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้
  3. กองทะเบียนธุรกิจควรแยกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาว่าต้องมีการปรับปรุงอย่างไร เพื่อสนองการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง รวมถึงพิจารณาปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ที่ยังคงเป็นอุปสรรคกับการให้บริการจดทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์อยู่
-

บันทึกช่วยจำการสัมภาษณ์

นางสาวปัทมาวดี บุญโยภาส
รองอธิบดี กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
วันที่ 13 เมษายน 2563 เวลา 10.00 น.
ณ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

คำถาม ท่านมีมุมมองเกี่ยวกับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลอย่างไร ระบบดังกล่าวมีปัญหาหรือไม่ และควรได้รับการพัฒนาอย่างไร

คำตอบ

1. ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ที่ต้องการระบบที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวก ไม่ซับซ้อน หากติดปัญหา ก็สามารถติดต่อผู้ดูแลระบบเพื่อแก้ไขปัญหาได้ทันที
  2. ผู้ใช้บริการต้องการความมั่นใจว่า เมื่อใช้ระบบของกรมแล้ว ข้อมูลส่วนบุคคลของตนจะมีความปลอดภัย
  3. กรมเปิดใช้ระบบมาตั้งแต่ปี 2563 แต่ยังไม่พัฒนาให้สะดวกแก่ประชาชนค่อนข้างช้า ทั้งๆที่รับทราบปัญหาแล้ว
-

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายโกมล นมรักษ์
วัน เดือน ปี เกิด	13 มีนาคม 2507
การศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ประวัติการทำงานโดยย่อ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า นักวิชาการพาณิชย์เชี่ยวชาญ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง การพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ผู้วิจัย นายโกมล นมรักษ์

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนา รักษาความปลอดภัยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ อันช่วยส่งเสริมการประกอบกิจกรรมทางการค้าต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ รวมถึงช่วยพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชน (Private Sector) หรือ SMEs นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อจำนวนบริษัทตั้งใหม่ การสร้างงาน เพิ่มการลงทุนในประเทศ และช่วยลดการประกอบธุรกิจนอกระบบ ซึ่งทำให้ข้อมูลธุรกิจ รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลทางภาษี มีความถูกต้องและมีคุณภาพ สามารถสะท้อนหรือบ่งชี้ถึงสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ในการนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ปรับปรุงและพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ การปรับวิธีการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย

อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลยังมีความยุ่งยากในบางประเด็น อีกทั้งยังพบว่า มีผู้อาศัยความสะดวก รวดเร็วในการจดทะเบียนนิติบุคคล เป็นช่องทางในการทุจริต นำมาซึ่งข้อพิพาทและคดีความ ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้อง จึงมีความจำเป็นที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าต้องศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคลที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินการและมาตรการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้ระบบการบริการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ อันเป็นการอำนวยความสะดวกและเพิ่มศักยภาพความสามารถให้แก่ผู้ประกอบการ และช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้ นอกจากนี้ ยังทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนนิติบุคคลที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ อันจะช่วยอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

ขอบเขตของการวิจัย

พิจารณาและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบทะเบียนนิติบุคคล ทั้งในด้านระบบ กระบวนการให้บริการ และด้านกฎหมาย เพื่อให้การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการศึกษา ศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับใช้การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

2. แหล่งข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เช่น ผู้ใช้บริการระบบผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เอกสารวิชาการ และ website

3. วิธีการเก็บข้อมูล

3.1 คำนคว้าจากข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เช่น ผู้ใช้บริการระบบ และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (ผู้อำนวยการกองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน)

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารและ website และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

4. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สํารวจ ประมวล และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.2 จัดเตรียมข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ จากเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนนิติบุคคล

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ใช้บริการ (บุคคลทั่วไป สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานบัญชีที่ให้บริการจดทะเบียน) และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า ความเห็นส่วนใหญ่มุ่งและให้ความสนใจกับการใช้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) อย่างไรก็ตาม ระบบ e-Registration ยังใช้งานยากและไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากเท่าที่ควร โดยในการยื่นยันตัวตน ผู้ใช้บริการยังจำต้องเดินทางมายังหน่วยให้บริการเพื่อยื่นเอกสารอยู่ ก่อให้เกิดความไม่สะดวก ทำให้ผู้ใช้บริการต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อีกทั้งการกรอกคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ยังมีความซับซ้อน ทำให้ผู้จดทะเบียนสับสน และเป็นอุปสรรคต่อการใช้งานระบบ นอกจากนี้ การยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ในปัจจุบัน หุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการ ในกรณีคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน หรือ ผู้เริ่มก่อการ/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ในกรณีคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด ยังคงต้องเข้าระบบเพื่อลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนอยู่ ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ประกอบการ เนื่องจากในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักจ้างผู้แทนจดทะเบียน

นอกเหนือจากการใช้งานระบบที่ยังไม่สะดวก ผู้ใช้บริการยังเห็นว่า ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ใช้เวลานานมากกว่าการยื่นคำขอผ่านช่องทางปกติ รวมถึงกฎหมายหรือกฎระเบียบบางอย่างยังไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด และการดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียน อีกทั้งจำนวนบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถบริการผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการแก้ไข้ปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ผู้วิจัยเห็นควรกำหนดแนวทางในการแก้ไข้ปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ดังนี้

2.1 ระยะสั้น

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรให้ความสำคัญกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ และลดและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการจดทะเบียนแบบปกติ ให้เป็นหน่วยบริการในลักษณะ Kiosk โดยให้ผู้จดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบ e-Registration ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ ซึ่งแนวทางดังกล่าว จะทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่มีการจัดการเก็บคำขอจดทะเบียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสามารถบริหารจัดการการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวนโยบายในการเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 ปรับปรุงระบบ e-Registration ให้ใช้งานง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มช่องทางในการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-KYC) โดยเชื่อมโยงระบบการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-KYC) กับระบบการพิสูจน์และการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ผ่านแพลตฟอร์ม เนชั่นแนลดิจิทัล ไอดี (National Digital ID หรือ NDID) ซึ่งจะทำให้ระบบการยืนยันตัวตน

ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีความมั่นคงปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เพิ่มรูปแบบการกรอกข้อมูลค่าของจดทะเบียนแบบง่าย สำหรับการยื่นคำขอจดทะเบียนที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน และเพิ่มช่องทางให้ผู้แทนรับจดทะเบียนสามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลไม่จำเป็นต้องมี Username & Password เพื่อเข้าระบบและลงลายมือชื่อ

2.1.2 แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ เนื่องจากการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิอาจทำให้กระบวนการในการจัดตั้งบริษัทต้องใช้เวลาและเอกสารมากขึ้น และออกไปสำคัญแสดงการจดทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประหยัดงบประมาณ และทำให้ผู้จดทะเบียนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการรับเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับจดทะเบียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับเขตพื้นที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการในการจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด และช่วยสนับสนุนการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อรองรับการให้บริการที่เพิ่มขึ้นใหม่

2.1.3 กำหนดมาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุงทั้งการเตรียมจำนวนนายทะเบียน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และอุปกรณ์สำนักงาน อย่างเพียงพอเพื่อรองรับปริมาณค่าของจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ที่จะเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดการอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ใช้บริการในการใช้ระบบ **รวมทั้งประชาสัมพันธ์การให้บริการระบบ e-Registration เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ระบบมากยิ่งขึ้น** ทั้งนี้ การเตรียมการเพื่อเข้าสู่การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์ ควรดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้มีระยะเวลาในการปรับตัว โดยเริ่มจากการลดจำนวนเคาน์เตอร์ให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลแบบปกติในส่วนกลางก่อน เพื่อที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะได้ดูแลตอบรับ และทราบปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะควบคุมและแก้ไขปัญหาได้ง่าย แล้วจึงค่อย ๆ ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ และเปลี่ยนเป็นลักษณะให้ผู้จดทะเบียนเป็นผู้กรอกค่าของจดทะเบียนเข้าระบบผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ (Kiosk) และเมื่อการให้บริการดังกล่าวในส่วนกลางอยู่ตัวแล้ว จึงค่อยขยายการดำเนินการไปยังหน่วยบริการในต่างจังหวัด

2.1.4 กำหนดมาตรการในการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคล โดยสร้างจิตสำนึกให้แก่ธุรกิจมีธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้

2.2 ระยะเวลา

2.2.1 ประเทศไทยควรพัฒนาระบบการยื่นยันตัวตนกลางของประเทศสำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อผลักดันให้การให้บริการภาครัฐสามารถดำเนินการผ่าน

ระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสมบูรณ์ และเพื่อให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล หรือ Thailand 4.0

2.2.2 พัฒนาระบบการจัดทะเบียนนิติบุคคลเป็นแบบจัดแจ้ง เพื่อให้การจัดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยมีความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วในการเริ่มต้นธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบจัดทะเบียนนิติบุคคลในระยะสั้นเป็นสิ่งที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องประสานหรือร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการปรับปรุงและพัฒนาระบบจัดทะเบียนนิติบุคคลในระยะยาว จำเป็นต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ทั้งประเด็นด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินการ ดังนั้น จึงเห็นว่า ในขั้นตอนการดำเนินการต่อไป ควรมีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือแนวทางการดำเนินการดังกล่าว อย่างเป็นรูปธรรม